

สมัชชาพลเมือง เป็นการเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้กับภาคประชาชนฐานล่าง กลุ่มเล็กกลุ่มน้อย ประชาชนคนเล็กคนน้อย ได้ร่วมแสดงพลังที่จะปฏิบัติการขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง จนก่อให้เกิดพลังทางสังคมขนาดใหญ่ ร่วมกำหนดอนาคตของประเทศ ภายใต้สิทธิของประชาชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ในการกำหนดอนาคตของตนเอง

สมัชชาสภาพลเมืองอีสาน **ตุ้มโฮม อักแพง แบ่งปัน** อีสานหนึ่งเดียว ขบวนการองค์กรชุมชนอีสานกับการพัฒนา

สมัชชาสภาพลเมืองอีสาน **ตุ้มโฮม อักแพง แบ่งปัน** อีสานหนึ่งเดียว

ขบวนการองค์กรชุมชนอีสานกับการพัฒนา

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หนังสือ

ชื่อ : **สมัชชาสภาพลเมืองอีสาน“คุ้มโฮม อักแพง แบ่งปัน อีสานหนึ่งเดียว”
ขบวนการองค์กรชุมชนอีสานกับการพัฒนา**

จำนวนพิมพ์ : 1,000 เล่ม

ที่ปรึกษา : **เชิด สิงห์คำป่อง, วิรัตน์ สุขกุล, ปฎิภาณ จุมผา, ชูชาติ ผิวสว่าง**

บรรณาธิการ : **วัชรฯ สงมา, สวัสดิ์ พิษสิงห์, วิเชียร พลสยม,
รุ่งโรจน์ เพชรบุรณิน**

เรียบเรียง : **เจน อมรพงษ์พันธ์, รุ่งโรจน์ เพชรบุรณิน, สุวิมล มีแสง,
สุธิดา บัวสุขเกษม, เสาวลักษณ์ ปรปักษ์พ่าย,
สมจิตร จันทรเพ็ญ, นิติพงษ์ ศรีระพันธ์**

การตูนประกอบ : **สุนทร ดุจดา/ กิตติ หนองพล**

ออกแบบรูปเล่ม : **อีสานบิซ**

พิมพ์ที่ : **โรงพิมพ์อีสานบิซ**

จัดพิมพ์โดย : **เครือข่ายขบวนการองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

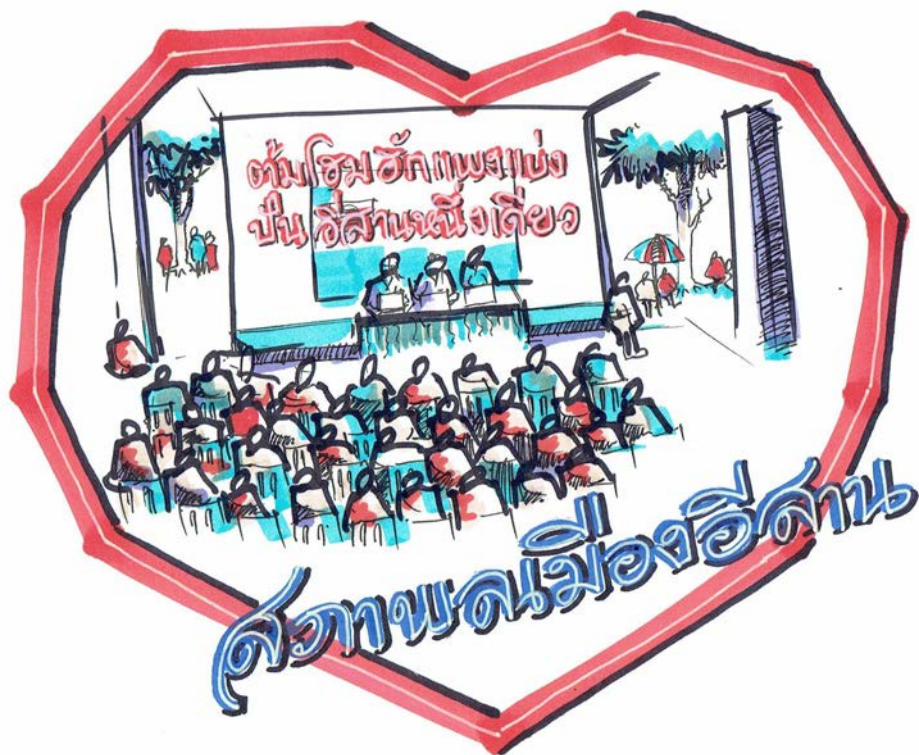
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

295 หมู่ 13 ถนนศูนย์ราชการ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง

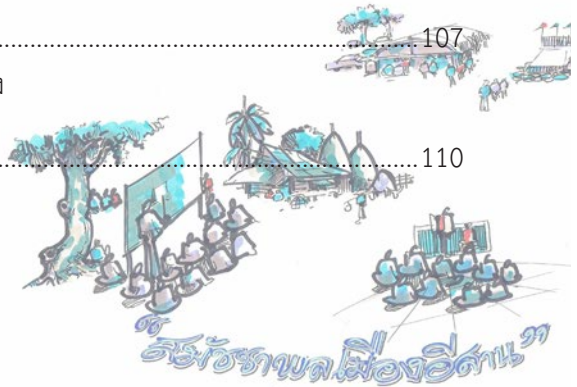
จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 0-4324-2630 โทรสาร 0-4324-1851 ต่อ 102

สารบัญ

	หน้า
คำนิยาม 1	ก
คำนิยาม 2	ข
คำนำ.....	จ
สมัชชาสภาพลเมืองอีสาน ตุ่มโฮมฮักแพงแบ่งปัน อีสานหนึ่งเดียว	1
สมัชชาสภาพลเมืองอีสานคือ.....	8
จาก 2554-2561 ตุ่มโฮมฮักแพงแบ่งปัน.....	16
สู่สมัชชาสภาพลเมืองอีสาน	
ข้อเสนอทางนโยบายของขบวนการชุมนุม.....	34
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อรัฐบาล	
ข้อเสนอ ต่อ รมว.พาณิชย์ หนุนเศรษฐกิจชุมชน	74
ข้อเสนอ ต่อ รมว.การท่องเที่ยวและกีฬา.....	77
ยกระดับท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น	
แถลงการณ์สมัชชาสภาพลเมืองอีสาน	105
‘ไฟโรจน์’ ชี้ ปัญหาไม่คำตอบเดียว	107
คนอีสานต้องกำหนดอนาคตตนเอง	
บทเรียนสมัชชาสภาพลเมืองอีสาน.....	110

คำนิยาม

“สมัชชาสภาพลเมืองอีสาน ตุ้มโฮม อักแพง แบ่งปัน อีสานหนึ่งเดียว” ได้ยีน ได้ฟังแล้วเข้าใจได้ทันทีว่าเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงสิ่งที่ตั้งมา ความรู้สึกสามัคคี ร่วมแรง ร่วมใจเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของประชาชน พลเมือง คนอีสาน ซึ่งถือปฏิบัติมาแต่อดีต คือ การแบ่งปันทรัพยากร การแชร์แรงงาน การสร้างสรรค์นวัตกรรมจากการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ทำงาน ร่วมกัน ทุกคนสามัคคีขุมขุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อสร้างสรรค์ สิ่งดีงาม งานสมัชชาสภาพลเมืองอีสาน ตุ้มโฮม อักแพง แบ่งปัน อีสานหนึ่งเดียว ขับเคลื่อนโดยทีมงานมืออาชีพ โดยมีเครือข่ายขบวนการองค์กรชุมชนภาคอีสาน ซึ่งเป็นองค์กรเครือข่ายภาคประชาชน รวมทั้งภาคีเครือข่ายภาคเอกชน หน่วยงานราชการ และสถาบันการศึกษา โดยมี สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือที่รู้จัก และเรียกขานกัน ติดปากว่า พอช.ภาคอีสาน ที่เข้ามาสนับสนุนและหนุนเสริมเข้าร่วมกิจกรรมกับพี่น้องภาคประชาชน การสร้างสรรค์สิ่งดีงาม เหล่านี้เป็นพัฒนาการในการจัดการตนเองบนฐานองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่แฝงด้วยกุศโลบายที่แยบยล จนก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน ถือว่าเป็นต้นแบบรากเหง้าแห่งองค์ความรู้ในการจัดการตนเอง สืบทอดอันยาวนาน และมันคงตลอดไป

รศ.ดร.ณภัทร น้อยน้ำใส

คำนิยม

“**สมัชชา**” คำ ๆ นี้มีปรากฏขึ้นในกระบวนการทางการเมืองภาคพลเมืองในประเทศไทยเริ่มขึ้นในห้วงเวลาที่ประชาชนคนไทยแสวงหาการมีส่วนร่วมทางการกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศหลังจากที่ประเทศไทยเข้าสู่วิกฤติทางการเมืองหลังปี 2535 จากการก่อเกิดขบวนการประชาชนในนาม **สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน (สกกยอ.)** พัฒนาการของกระบวนการประชาชนในรูปขององค์กรสมัชชานั้นไม่ใช่องค์กรที่ขับเคลื่อนเฉพาะคนจนเท่านั้น แต่เป็นองค์กรที่คนมีความสำนึกต่อปัญหาคนจนเข้าใจปัญหาของคนจนและมีเจตยีนร่วมกับคนจนในการจัดการปัญหาด้วยตนเอง หรือที่นิยมเรียกว่า **จัดการตนเอง**

พัฒนาการทางแนวคิดที่ประชาชนประสงค์จะแสดงออกทางการเมืองภาคพลเมืองได้ขยายแนวคิด สู่ **สมัชชาคนจน** ซึ่งก่อตั้งเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2538 (วันสิทธิมนุษยชนสากล) ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นการถักทอเครือข่ายชาวบ้านคนยากจนจากชุมชนต่างๆ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการพัฒนาจากบนลงล่าง (Top Down) จนเกิดการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า กฎหมาย การก่อเกิดสมัชชาคนจน และสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน จึงมีวัตถุประสงค์ “**เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ประสานความร่วมมือในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดตนเอง กำหนดแผนพัฒนาประเทศ จากล่างขึ้นบน**” (Bottom up)

การรวมกลุ่มของประชาชนในรูปของ “**สมัชชา**” ในยุคเริ่มต้นไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากฝ่ายทางราชการหรือรัฐบาลมากนักส่วนใหญ่มักจะมองในเชิงลบหรือมีทัศนคติที่เป็นปรปักษ์ อาจจะต้องที่เนื้อหาในการขับเคลื่อนนั้นล้วนแต่เป็นการสะท้อนจุดอ่อนในการแก้ไขปัญหาความยากจนโดยรัฐ และความไม่คุ้นชินทางแนวคิดระหว่างรัฐกับกระบวนการสมัชชาประชาชน ต่อมากระบวนการ “**สมัชชา**” ได้ปรับเปลี่ยนไปในทางบวกต่อรัฐ โดยการเปลี่ยนรูปเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างกันของประชาชนกับรัฐในการแก้ไขปัญหาของประเทศ ผ่านศรัทธาในตัวผู้นำ ความคิดในการนำ และมีเป้าหมาย

ในการนำ ต้องยกคุณูปการนี้ให้กับ **คุณหมอประเวศ วะสี** ที่สร้างการเปลี่ยนผ่านของคำว่า สมัชชา ให้เป็นพลังบวก โดยการ นำพา สช. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างรัฐกับประชาชนในการแก้ไขปัญหาสุขภาพ ในนาม “**สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ**” เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล ในห้วงเวลาใกล้เคียงกัน **สภาพัฒนาการเมือง** ร่วมกับ **สภาองค์กรชุมชน** โดยประธานอาจารย์สุจิตต์ บุญบงการ และ ครูสน รูปสูง ก็ได้ใช้กระบวนการสมัชชาสะท้อนปัญหาทางการเมืองให้รัฐบาลได้ตระหนักและนำปัญหาของประชาชนที่ได้จากเวทีสมัชชาไปกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาประเทศ ผ่าน “**สมัชชาพลเมือง**” เช่นกัน คำว่า สมัชชา จึงเป็นกระบวนการที่เป็นพลังบวกต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยประชาชนตื่นรู้ ตื่นตัว เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศมากขึ้น และเริ่มได้รับการยอมรับทางสาธารณะมากขึ้นตามลำดับ

การจัดสมัชชาพลเมืองอีสาน ที่อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ในครั้งนี้ **สภาองค์กรชุมชนภาคอีสาน** และ **ขบวนการองค์กรชุมชนภาคอีสาน** ร่วมกับ **ภาคีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และ ภาควิชาการ** ได้ใช้เวลาในการก่อรูป ทำงานทางความคิดกันมาร่วมกันผ่านเวทีย่อย ของคณะทำงานชุดต่าง ๆ มาตลอดทั้งปี 2560 เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุบทบทเรียนค้นหาปัญหา กำหนดแนวทางแก้ไข จนกระทั่งสังเคราะห์เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเสนอแนะต่อรัฐบาล ภายใต้ข้อกำหนดแห่ง พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน พ.ศ.2551 โดยคณะทำงานสังเคราะห์ประเด็นปัญหาของพลเมืองอีสาน ผ่านเวที “**สมัชชาพลเมืองอีสาน ตุ่มโฮม อักแพง แบ่งปัน อีสานหนึ่งเดียว**” ใน 6 ประเด็นปัญหาซึ่งปรากฏในเอกสารนี้

การจัดเวที “**สมัชชาพลเมือง ตุ่มโฮม อักแพง แบ่งปัน อีสานหนึ่งเดียว**” ในครั้งนี้ลุ่ล่งไปด้วยดีก็ด้วยการสนับสนุนจาก สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ภาคอีสาน เจ้าหน้าที่ พอช. ภาคอีสาน แกนนำองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชนภาคอีสาน สภาองค์กรชุมชนภาคอีสานทั้ง 20 จังหวัด เครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน เครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน และภาคีต่าง ๆ ที่ได้ร่วมกันสร้างพลังทางสังคมท่มุ่ทสรพกำลัง เป็นพลังทางความคิด

สร้างสรรค์ อย่างอุทิศตนร่วมมือกันทำงานต่อเนื่องตลอดทั้งปี 2560 แม้จะมีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการหลายครั้งจนกระทั่งบรรลุถึงจุดเหมาะสมด้วยความหวังที่จะได้เห็นสังคมไทยฐานล่าง เปลี่ยนแปลงไปในทางที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมทางพัฒนาประเทศ และนับเป็นโอกาสที่ดีที่สุดที่รัฐบาลปัจจุบันได้ให้ความสำคัญต่อกระบวนการสมัชชาพลเมืองอีสานในครั้งนี้โดยส่งผู้แทนรัฐบาล 2 ท่านคือนายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และนายธีระ วงษ์เจริญ ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มาร่วมเป็นเกียรติรับข้อเสนอเชิงนโยบาย และความคิดเห็นของชนอีสานเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายปฏิรูปประเทศ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ระบบเศรษฐกิจ สังคม แบบไร้พรมแดน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหาก กระบวนการสมัชชาพลเมือง เช่นนี้ได้ขยายความคิด ขยายกระบวนการไปยังภูมิภาคต่างๆ จะเป็นการเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้กับภาคประชาชนฐานล่าง กลุ่มเล็กกลุ่มน้อย ประชาชนคนเล็กคนน้อย ได้ร่วมแสดงพลังที่จะปฏิบัติการขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง จนก่อให้เกิดพลังทางสังคมขนาดใหญ่ ร่วมกำหนดอนาคตของประเทศ ภายใต้สิทธิของประชาชน ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ในการกำหนดอนาคตของตนเอง โดยรัฐเปิดพื้นที่เช่นนี้ให้กับภาคประชาชนทุกหมู่เหล่าในระดับความคิดเห็นการแก้ไขปัญหา การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ตำบล จังหวัด ประเทศ อย่างเท่าเทียม ผ่าน “สิทธิความเป็นพลเมือง” และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ด้วยจิตคารวะต่อกัลยาณมิตร

นายชูชาติ ผิวสว่าง

อนุกรรมการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำนำ

เอกสารชุดสรุปบทเรียนการจัด สมัชชาสภาพลเมืองอีสาน “ดุ่มโฮม อักแพง แบ่งปัน อีสานหนึ่งเดียว” ชุดนี้ สกัดมาจากการปฏิบัติการจริงของพลเมืองอีสาน ที่ต้องการให้สังคมเกิดความสมดุล ลดความเหลื่อมล้ำสร้างความ เป็นธรรมเต็มแผ่นดิน เมื่อวันที่ 26 – 27 มกราคม 2561 ที่อำเภอ ลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา อาจจัดได้ว่าเป็นเอกสารบันทึกประวัติศาสตร์การทำงานของ ขบวนการอุดมการณ์อีสานที่ต้องการสร้างความตระหนักรู้ ผ่านกระบวนการ ทำงาน ให้ชุมชนท้องถิ่นมีพลังสามารถจัดการตนเองได้ทุกมิติ

ซึ่งกระบวนการจัดสมัชชาพลเมืองอีสาน ครั้งที่ผ่านมามีได้ใช้งานวัฒนธรรม นำการปฏิรูปประเทศไทย กล่าวคือเราใช้กิจกรรมงานบุญ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นทุนทาง สังคมที่สำคัญของคนอีสานเป็นตัวนำ แล้วเสริมกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และมีมติสมัชชาร่วมกันเสนอแนวทางแก้ปัญหาต่อตัวเอง สังคม และ ประเทศชาติผ่านตัวแทนของรัฐบาล จำนวน 6 ประเด็น คือ (1) เรื่องเศรษฐกิจ ฐานราก (2) เรื่องเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร (3) เรื่องที่ดินที่ทำกินที่อยู่อาศัย (4) เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (5) เรื่องนโยบายและกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการลดความเหลื่อมล้ำ และ (6) เรื่องสวัสดิการชุมชนสู่สวัสดิการสังคม จากมติดังกล่าวสภาพลเมืองภาคอีสานได้จัดตั้งทีมติดตามผลการนำนโยบายไปสู่ ภาคปฏิบัติเป็นระยะ ซึ่งต่างก็มีความมุ่งมั่นและปรารถนาให้เกิดขึ้นจริง

สภาพลเมืองภาคอีสาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารชุดนี้จะมี ประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายสาธารณะและการสร้างเสริมความเป็นพลเมืองทั้ง เรื่องกระบวนการ เนื้อหา การจัดการ มุ่งสู่เป้าหมายในการทำงานสร้างพลังชุมชน ให้มีความสามารถจัดการตนเองได้ในที่สุด

“เชื่อมั่น ศรัทธาพลังชุมชนท้องถิ่น”

นายวิรัตน์ สุขกุล

ประธานคณะอนุกรรมการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมัชชาสภาพลเมืองอีสาน “ตุ้มโฮมอีกแพงแบ่งปันอีสานหนึ่งเดียว”

ขบวนองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นกลุ่มคนที่รวมตัวกันจากพื้นที่การพัฒนางค์กรในชุมชนท้องถิ่น ภายใต้ยุทธศาสตร์ “อีสานหนึ่งเดียว” เสริมสร้างความเข้มแข็ง คน - องค์กรชุมชน สู่ประชาคมอาเซียน โดยมีสถาบันพัฒนางค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา ขับเคลื่อนงานพัฒนาขบวนองค์กรชุมชนในเขตพื้นที่ 20 จังหวัดภาคอีสาน จากสถานการณ์ปัจจุบันการขับเคลื่อนงานพัฒนาได้มุ่งเน้นไปยังองค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก พื้นที่เป็นตัวตั้ง การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมจึงมุ่งลงสู่พื้นที่ตำบลเป้าหมาย ส่วนการขับเคลื่อนขบวนองค์กรชุมชนระดับจังหวัด และระดับภาค ยังคงดำเนินการเชื่อมโยงกับพื้นที่องค์กรชุมชนอย่างต่อเนื่อง

เพื่อสร้างรูปธรรมในการพัฒนาที่องค์กรชุมชนมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในภาคอีสาน อาทิเช่น การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและทุนชุมชน การสร้างรูปธรรมในด้านการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร การท่องเที่ยวโดย

ชุมชน การแก้ไขปัญหาในด้านที่ดินที่อยู่อาศัย หรือการที่สภาองค์กรชุมชนตำบล มีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญ ขบวนการองค์กรชุมชนได้มีการระดมสถานการณ์ปัญหา ศึกษา และสังเคราะห์เป็น ข้อเสนอเชิงนโยบายของคนอีสาน

นอกจากนั้นในรอบปีที่ผ่านมา ภาคอีสานเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ภาคอีสานถูกน้ำท่วม 2 – 3 รอบ มีบางพื้นที่ 4 รอบ โดยเฉพาะพื้นที่อาศัยอยู่ติดกับลำน้ำ ไร่นาป่าสวน พืชผัก ผลไม้ บ้านเรือนที่อยู่อาศัย แม้กระทั่งสัตว์เลี้ยง เกิดความเสียหายเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะที่นาที่เต็มไปด้วยข้าวที่กำลังเติบโต ถูกน้ำท่วมเสียหายเป็นจำนวนมาก บางพื้นที่ไม่เหลือข้าวให้เก็บเกี่ยวไว้บริโภค และเป็นพันธุ์ข้าวในปีต่อไป

ขบวนการองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ กับสภาพปัญหาดังกล่าว ประกอบกับมีเป้าหมายที่จะดำเนินการจัดกิจกรรม เวทีสมัชชาสภาพลเมืองอีสาน เพื่อสรุปผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2560 และมีข้อเสนอเชิงนโยบายต่อรัฐบาลโดยผ่านกระบวนการรวบรวมข้อมูล นำวิเคราะห์สังเคราะห์ปัญหาจากพื้นที่ตำบล จังหวัด เครือข่ายภาคประชาสังคม รวมเป็นข้อเสนอของภาคอีสาน จึงได้จัดทำ โครงการสมัชชาสภาพลเมืองอีสาน “ตุ้มโฮมอักแพงแบ่งปันอีสานหนึ่งเดียว” ขึ้น เพื่อเป็นกองทุนในการหนุนเสริมการ ขับเคลื่อนงานพัฒนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้สามารถดำเนินการขับเคลื่อน อย่างต่อเนื่อง องค์กรชุมชนเข้มแข็ง และสามารถยกระดับพื้นที่ตำบลจัดการตนเอง ไปสู่ชุมชนจัดการตนเองอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน จัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์ให้ สามารถมีพันธุ์ข้าวและเมล็ดพันธุ์พืชอื่น ๆ ไว้เพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป และนำ ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อรัฐบาล เพื่อการแก้ไขปัญหาของประชาชนคนอีสานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อกระตุ้นและขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้พึ่งพาตนเองโดยผ่านคลัสเตอร์เกษตรอินทรีย์ วิสาหกิจชุมชน และการท่องเที่ยวโดยชุมชน เชิงพื้นที่และภูมินิเวศน์ภาคอีสาน
2. เหลียวหลังแลหน้าการขับเคลื่อนงานพัฒนาภาคประชาชนอีสาน เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนภาคอีสานและการยื่นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อรัฐบาล
3. ต้มโฮมขบวนการองค์กรชุมชนทุกระดับในเขตพื้นที่ภาคอีสาน ในการระดมทุนสมทบกองทุนเพื่อการพัฒนา และธนาคารเมล็ดพันธุ์
4. เพื่อเชื่อมร้อย สร้างพลัง และยกระดับการพัฒนาขบวนการองค์กรชุมชนภาคอีสานทุกระดับสู่ชุมชนพึ่งตนเองตามศาสตร์พระราชา

เป้าหมาย

ประเพณีการดำเนินชีวิตของชุมชน และกระตุ้นการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้พึ่งพาตนเองโดยผ่านคลัสเตอร์เกษตรอินทรีย์ วิสาหกิจชุมชน และการท่องเที่ยวโดยชุมชน เชิงพื้นที่และภูมินิเวศน์ภาคอีสาน การระดมทุนสมทบกองทุนเพื่อการพัฒนา ธนาคารเมล็ดพันธุ์ และยื่นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อรัฐบาล เพื่อให้ขบวนการองค์กรชุมชนภาคอีสาน สามารถหนุนเสริมงานพัฒนา ชุมชนเข้มแข็งได้อย่างต่อเนื่องมั่นคงยั่งยืน

กลุ่มเป้าหมาย : ประมาณ 2,000 คน

1. แกนนำขบวนการองค์กรชุมชน และสภาองค์กรชุมชนภาคอีสาน
2. แกนนำที่ผ่านการฝึกอบรมการพัฒนาศักยภาพภาคอีสาน
3. ผู้นำชุมชน แกนนำอำเภอ และประชาชนลำทะเมนชัย
4. เจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

5. หน่วยงานราชการ
6. ภาศึเครือข่ายพัฒนา
7. เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนจังหวัดนครราชสีมา
8. เครือข่ายสวัสดิการชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนวิธีการในการดำเนินงาน

1. ประชุมสร้างความเข้าใจคณะทำงานปรึกษาหารือ แบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการจัดกิจกรรม
2. สรรหาและคัดเลือกพื้นที่ในการจัดกิจกรรม
3. ออกแบบรูปแบบการการจัดงาน
4. ประสานภาคีความร่วมมือในการจัดกิจกรรม
5. จัดทำโครงการและเสนอโครงการ
6. จัดทำหนังสือเพื่อการประสานความร่วมมือ/ประสานงานรัฐมนตรึ
7. ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผน
8. มอบธงตัมโฮมฮักแกงแบ่งปันอีสานหนึ่งเดียวให้กับเจ้าภาพในการจัดครั้งต่อไป
9. สรุปรายงานผลการดำเนินกิจกรรม

ประเด็นเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรมในการดำเนินงาน

1. การระดมทุนสมทบกองทุนเพื่อการพัฒนาภาคอีสานโดยมวลสมาชิกที่สัมพันธ์กับขบวนจังหวัดร่วมกันสมทบพันธุ์ข้าว
2. การฟื้นฟูวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอีสานจากการแสดงพื้นบ้าน
3. การนำเสนอผลการดำเนินงานของขบวนองค์กรชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบันและแนวทาง ในอนาคตทั้งรายบุคคล กลุ่ม และรูปแบบของการจัดข้มนิทรรศการแบบขอปปึงไอดีการแลกเปลี่ยนและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนอีสาน

4. วงโศกเหล่ ย้อนอดีต เหลียวมองปัจจุบัน สานฝันอนาคต ขบวนการชุมชนภาคอีสาน (วงแลกเปลี่ยนการแก้ไขประเด็นปัญหาการยื่นข้อเสนอต่อรัฐบาล)

5. การเชื่อมร้อยและสร้างพลังด้วยการแข่งขันกีฬากระชับมิตรในรูปแบบของทีมศิลปิน/แกนนำอีสาน/เจ้าหน้าที่ และผู้บริหาร พอช. กับ ทีม VIP. ลำทะเมนชัย และคู่พิเศษระหว่างทีมผู้บริหารรวมกับนักพัฒนาอาวุโส พบ ทีมพลังสตรีอีสาน กีฬาพื้นบ้าน

6. การจัดกิจกรรมระดมทุนสมทบกองทุนเพื่อการพัฒนาอำเภอ ลำทะเมนชัย (การแสดงคอนเสิร์ตและการแสดงวัฒนธรรมอีสานภาคกลางคืน)

7. การยื่นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อรัฐบาล

พื้นที่/สถานที่ในการดำเนินการ

สนามกีฬาหน้าว่าการอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

ระยะเวลาในการดำเนินงาน

วันที่ 25-27 มกราคม 2561

งบประมาณในการดำเนินงาน

1,200,000 บาท (หนึ่งล้านสองแสนบาทถ้วน) โดยจำแนกเป็นสัดส่วนที่มำดังนี้

1. สมัชชาภาคอีสาน	480,000 บาท
2. ชมรมเครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชน ฯ	100,000 บาท
3. สำนักเศรษฐกิจสังคมชีพชุมชน	150,000 บาท
4. อีสานใต้ 8 จังหวัด	100,000 บาท
5. เชื่อมโยงขบวนอีสาน	170,000 บาท
6. ธรรมาภิบาล	200,000 บาท

หมายเหตุ :

ค่าเดินทางขบวนองค์กรชุมชนภาคอีสาน สมทบร่วมกับหมวดงบประมาณขบวนจังหวัด ปี 2561 โดยงบประมาณแบ่งเป็น 3 กลุ่มพื้นที่ 1) ระยะใกล้ นครชัยบุรินทร์ จังหวัดละ 5,000 บาท รวม 20,000 บาท 2) ระยะกลาง อำนาจราชธานีศรีโสธร+ร้อยแก่นสารสินธุ์ จังหวัดละ 7,000 บาท รวม 56,000 บาท 3) ระยะไกล วัฒนธรรมภาษาภูผา+บึงสุมัง จังหวัดละ 10,000 บาท รวม 80,000 บาท รวมเงินสมทบ 156,000 บาท

องค์กรร่วมจัด

1. สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา
2. อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา
3. ขบวนองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนภาคอีสาน
5. สหพันธ์พัฒนาองค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ (สอช.) ภาคอีสาน
6. เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคอีสาน
7. กป.อพช. ภาคอีสาน
8. เครือข่ายนักศึกษา (มข./ มมส./ มรภ.นม)
9. เครือข่ายศิลปินท้องถิ่น
10. เครือข่ายขบวนเศรษฐกิจและทุนชุมชนภาคอีสาน
11. เครือข่ายสวัสดิการชุมชนภาคอีสาน
12. เครือข่ายที่ดินที่อยู่อาศัยภาคอีสาน
13. ขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดนครราชสีมา
14. ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษ
15. ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมา
16. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา
17. พัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

18. สำนักงานสนับสนุนวิชาการ 5 นครราชสีมา
19. สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา
20. สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา
21. สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา
22. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
23. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(องค์การมหาชน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดการกระตุ้นการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้พึ่งพาตนเองโดยผ่านคลัสเตอร์เกษตรอินทรีย์ วิสาหกิจชุมชน และการท่องเที่ยวโดยชุมชน เชิงพื้นที่และภูมิโนเวศน์ และเกิดพื้นที่รูปธรรมเชื่อมโยงเครือข่ายคลัสเตอร์ผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชน 20 จังหวัดภาคอีสาน
2. เกิดชุดความรู้จากการสรุปเหลือวหลังแลหน้าการขับเคลื่อนงานพัฒนาภาคประชาชนอีสาน เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนภาคอีสานและมีชุดข้อเสนอเสนอเชิงนโยบายส่งมอบต่อรัฐบาล
3. เกิดการระดมทุนและมีทุนสมทบกองทุนเพื่อการพัฒนา และธนาคารเมล็ดพันธุ์ ตุ่มโฮมฮักแ่งแบ่งปันอีสานหนึ่งเดียว
4. เกิดการเชื่อมร้อย สร้างพลัง และยกระดับการพัฒนาขบวนองค์กรชุมชนภาคอีสานทุกระดับสู่ชุมชนพึ่งตนเองตามศาสตร์พระราชา

สมัชชาสภาทลเมือง

ตุ้มโฮมอีกแพงแบ่งปัน คือ ?

ตุ้มโฮม อีกแพง แบ่งปัน
สมัชชาสภาทลเมือง

อีสานหนึ่งเดียว

“สมัชชาสหภาพเมืองอีสาน
เป็นเวทีสำคัญของคนอีสาน
ที่จะมาประกาศวาระปลดปล่อย
ตนเองออกจากภาวะความยากจน”

วิรัตน์ สุขกุล

ขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ

“งานสมัชชาสหภาพเมืองอีสานมีความสำคัญอย่างยิ่ง
ในยุคสมัยที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยสิ้นเชิง
ขบวนพลเมืองอีสาน ตุ่มโฮม สร้างพลังความรู้เท่าทัน
แสดงสถานะอย่างภาคภูมิ ขับเคลื่อนการพัฒนา
นำเสนอวาทกรรม สร้างมิติรภาพกับทุกภาคส่วน
และในที่สุดนโยบายการพัฒนาต้องมาจากประชาชน”

สมคิด สิริวัฒนากุล
ขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

"คู่มือ อีเกทพ แบ่งปัน อีสาน 1 เดียว"
ชวนองค์กรชุมชนอีสานกับภาวักพัฒนา

งานสมัชชาอีสาน "คู่มืออีเกทพแบ่งปัน"
ของพี่น้อง 20 จังหวัดในครั้งนี้ เป็นงานที่แสดงพลัง
ที่สำคัญที่แสดงออกถึงการช่วยเหลือเกื้อกูล
ของพี่น้องคนอีสาน ภายใต้เป้าหมายอีสานหนึ่งเดียว
ที่พัฒนาธรรมประเพณี พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

สังคม เจริญทรัพย์
ที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พอช.

"แก่นแท้ของสมัชชาพลเมือง คือ เป็นแหล่งสร้างความหวัง
สร้างกำลังใจ สร้างความเพียร ของพลเมืองทุกระดับ
ทุกสาขาอาชีพ ในการกำหนดความคิดสร้างสรรค์
สร้างความสัมพันธ์ของการเรียนรู้ร่วมกัน
กำหนดวิสัยทัศน์ การปฏิบัติร่วมกัน"

ชูชาติ ภิวสว่าง
ชวนองค์กรชุมชนจังหวัดขอนแก่น

งานสมัชชาครั้งนี้ คือการรวมตัวของผู้คิดการดีในภาคอีสาน
ที่จะมารวมพลังสร้างความเป็นนักพัฒนา
สร้างบ้านแปงเมืองของคนอีสานเอง
การสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงที่มันต้องเกิดจากฐานราก..
คนคิดดีมาเจอกันในงานนี้ 25-27 มกราคม 2561
(วันดี รวมคนดี)

จินตนา เกตุพิมล
ชบวนองค์กรชุมชนจังหวัดบึงกาฬ

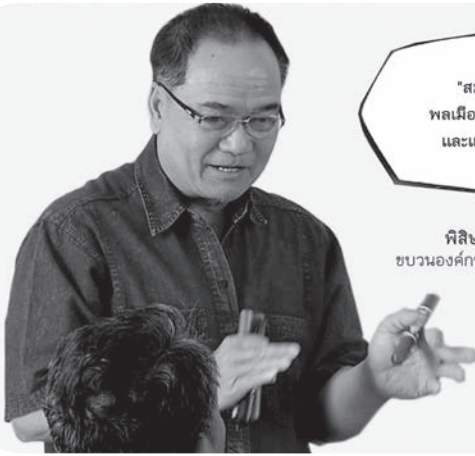
“งานภาคประชาชนเป็นงานจิตอาสา
ถ้าขาดการมีส่วนร่วม
ขาดการสร้างเครือข่าย
ผ่านการจัดสมัชชา
แล้วงานภาคประชาชนจะยั่งยืนได้อย่างไร”

สุรยุทธ สุระท้าว
เลขาธิการคณะประสานงาน
ชบวนองค์กรชุมชน จ.เลย

"ดูโม โฉม อิกเทพ แบ่งปัน อีสาน 1 เดียว"
ชวนองค์กรชุมชนอีสานกับการพัฒนา

"สมัยชาเป็นการหลอมรวม
พลเมืองคนอีสานให้เกิดพลังพัฒนา
และแก้ไขปัญหามุมชนท้องถิ่น"

พิสิษฐ์ พลหาราช
ชวนองค์กรชุมชนจังหวัดชัยภูมิ

พื้นที่ที่คนอีสานจะบอกว่า
เราก็รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
อยากให้สร้างบ้านเมืองของเราไว้
เผื่อนาคตที่ดีของลูกหลาน

ประวิติ กองเมืองปัก
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลภูดั่ง
อำเภอภูดั่ง จังหวัดมหาสารคาม

“งานสัมนาสุขภาพพลเมืองภาคอีสาน
เป็นเครื่องมือหรือเวทีของภาคประชาชน
ที่ต้องประกาศให้สาธารณะชนรับรู้
สภาพปัญหา และทิศทางการขับเคลื่อนงาน
ของภาคประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน
นำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเข้มแข็ง
ของภาคประชาชนคนอีสาน

เดชอนันต์ พิสาแดง
สมาชิกแพ่งเบ่งเบ่งมหาสารคาม

26-27 มิถุนายน 2561
มาตุภูมิขอนแก่น
ที่ลำทะเมนชัย โคราช

“เพื่อให้มีกิจกรรมร่วมกันของคนอีสาน จากการปฏิบัติการ
ในรอบ 1 ปี ที่ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งชุมชนเป็นแกนหลัก มีสิ่งดีๆ
บทเรียนอะไรจะมาถ่ายทอด แลกเปลี่ยน และให้มีการเชื่อมโยง
เครือข่ายองค์กรชุมชนของคนอีสานในทุกๆ ปี เพื่อให้เกิดพลัง
และเกิดผลในเชิงนโยบายตามแนวทางของชวบนองคักรชุมชน”

สมบูรณ์ สิงห์
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี
อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา

"ดูมโอม อิกเทพ แบงปิ่น อีสาน 1 เดียว"
ชวนองค์กรชุมชนอีสานกับการพัฒนา

งานสมัชชาพลเมืองคือสัญญาณของพี่น้องคนอีสาน
20 จังหวัด มาตุ้มโอมแลกเปลี่ยนเรียนรู้บูรณาการทำงาน
โดยใช้ประเด็นงานเป็นเครื่องมือ ที่มีเป้าหมายสำคัญคือ
"ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง"
สามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุนทร ดุดา
ชวนองค์กรชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ

"เป็นวิถีชีวิตวัฒนธรรมคนอีสานในการรวมพลังและแบ่งปัน
เกื้อกูล ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในอดีตและปัจจุบัน อันจะส่งผลต่อ
การจัดความสัมพันธ์ใหม่เชิงโครงสร้างในการกำหนดทิศทางการ
พัฒนาระบบนโยบาย แผนงาน ระบบวิธีงบประมาณ
และระบบกฎกติการ่วมกับรัฐ และภาคีการพัฒนาที่เคารพ
ในคุณค่าและศักดิ์ศรีในรูปแบบ "หุ้นส่วนการพัฒนา"

ปฏิภาณ จุมผา
ผู้อำนวยการภาค
สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กอช.

ทำไมต้องจัดงานสมัชชาพลเมืองภาคอีสาน
“รวมพลังคนอีสานทุกภาคส่วน
ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อีสานหนึ่งเดียว
ให้เห็นเป็นรูปธรรมในพื้นที่และนโยบาย”

วิชัย นะสุวรรณโน
ผู้ช่วยผู้อำนวยการภาค
สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พอช.

จาก 2554 – 2561 “ตุ้มโฮมฮักแพงแบ่งปัน” สู่ “สมัชชาสภาพลเมืองอีสาน”

ย้อนหลังไปเมื่อปลายปี 2554 ภาคกลาง และกรุงเทพมหานครเกิดวิกฤต น้ำท่วมครั้งรุนแรง เมืองเป็นอัมพาตจมอยู่ใต้บาดาล สภาพเศรษฐกิจหยุดชะงัก บ้านเรือน โรงงานอุตสาหกรรมได้รับความเสียหาย ผู้คนได้รับผลกระทบเป็นวงกว้างจำนวนมาก แต่ในท่ามกลางอุทกภัย น้ำใจของคนไทยทั่วทั้งประเทศก็ หลั่งไหลกัน มาช่วยซับน้ำตาพี่น้องเพื่อนร่วมชาติ ไม่ต่างจากน้ำใจของคนในภาคอีสาน

สถานการณ์ในขณะนั้นนอกจากขบวนองค์กรชุมชนภาคอีสานตอนบน อีสานตอนกลาง ที่ออกมาช่วยระดมสิ่งของบรรเทาทุกข์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ว ขบวนองค์กรชุมชนภาคอีสานตอนใต้ 6 จังหวัด ก็ได้ลุกขึ้นมา เชื่อมโยงภาครัฐ ท้องถิ่น ท้องที่ และภาคเอกชน “จัดตั้งครัวหลวง” เปิดศูนย์ปฏิบัติการ “ตุ้มโฮมฮักแพงแบ่งปัน” ขบวนชุมชนอีสาน ผู้ประสบภัย” ณ วัดมิตรภาพวนาราม เทศบาลตำบลกลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ระดมธารน้ำใจคนอีสาน รวบรวมข้าวสารอาหารแห้ง

เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อน จัดขบวนรถคาราวานส่งความช่วยเหลือผู้ประสบภัยเฉพาะหน้าเร่งด่วน รอบแรกแบ่ง 3 สาย ลงพื้นที่ กรุงเทพฯ ปริมณฑล ลพบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี สระบุรี พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง

นายสมคิด สิริวัฒนากุล ผู้อำนวยการศูนย์ฯ ในขณะนั้น เล่าให้ฟังว่า ขบวนการ์กรชุมชนภาคอีสานได้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น จัดรถคาราวาน บรรทุกข้าวของอุปโภคบริโภค ข้าวสาร อาหารสด พืชผัก อาหารแห้ง เครื่องใช้ต่างๆ เพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่กรุงเทพฯ ปริมณฑล และภาคกลาง ช่วงที่ผ่านมาขบวนการ์กรชุมชนภาคอีสานได้มีการประชุมเตรียมการ และกระจายตัวไปในแต่ละจังหวัดบอกข่าวกับพี่น้อง มีการออกแบบระบบการบริหารงาน ระบบข้อมูลพื้นที่ประสบภัย การประสานส่งของจากพี่น้องภาคอีสาน ซึ่งยอดรวม ณ วันที่ 19 พฤศจิกายน 2554 สามารถระดมธารน้ำใจคนอีสานได้ ข้าวสารรวม 25 ตัน ยอดเงินบริจาครวม 150,000 บาท

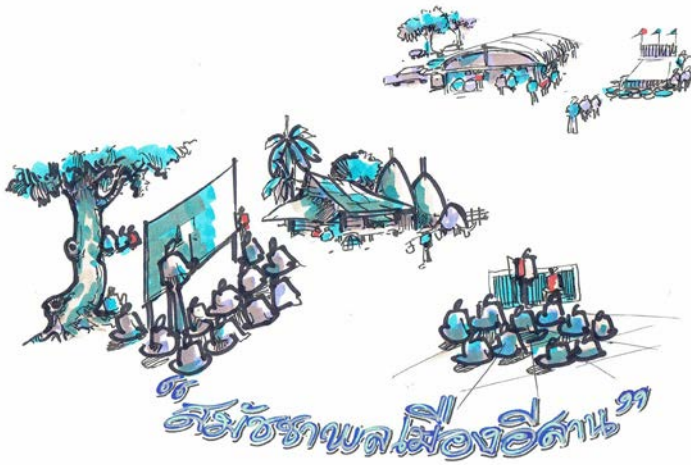

"ตุ้มโตม อิกเทพ แบ่งปัน อีสาน 1 เดียว"

ชวนองค์กรชุมชนอีสานกับการพัฒนา

“สมัชชาประชาธิปไตยชุมชน กลุ่มชนท้องถิ่นจัดการตนเอง” นโยบายการพัฒนา ต้องมาจากฐานราก

ในระหว่างที่พี่น้องกำลังระดมสรรพกำลังและสิ่งของช่วยบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย ขบวนสภาองค์กรชุมชนภาคอีสานก็กำลังเตรียมงานสำคัญควบคู่ไปด้วย นั่นก็คืองาน “สมัชชาประชาธิปไตยชุมชน กลุ่มชนท้องถิ่นจัดการตนเอง” จัดขึ้นเมื่อวันที่ 18-19 ธันวาคม 2554 ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น และจัดประชุมสมัชชาสภาองค์กรชุมชนตำบล ณ หอประชุมโรงเรียนเวียงวังกตวิทยาคม โดยมีสมาชิกสภาองค์กรชุมชน ในพื้นที่ 20 จังหวัดภาคอีสาน และสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง เข้าร่วมงานหลายพันคน

ที่ผ่านมา คณะทำงานขับเคลื่อนสมัชชาองค์กรชุมชนภาคอีสาน โดยความร่วมมือระหว่างสภาพัฒนาการเมืองภาคอีสาน และสภาองค์กรชุมชนภาคอีสานผนึกกำลังสร้างกระบวนการทางการเมืองภาคประชาชน เปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีช่องทางในการนำเสนอความคิดเห็นและแสดงออกทางการเมือง สู่การกำหนดนโยบายของภาครัฐได้มากขึ้น

นายสุรพร ชัยชาญ ประธานจัดงานสมัชชา ฯ ครั้งที่ 1/2554 ระบุว่า เป็นพันธกิจของสภาพัฒนาการเมือง ซึ่งเดิมเคยจัดงานในส่วนกลาง แต่ปีนี้ไม่มี

ให้จัดขึ้นตามภูมิภาค โดยเชิญสมาชิกสภาองค์กรชุมชนทั้ง 20 จังหวัดภาคอีสาน นำข้อเสนอ ทุกข์ของคนอีสาน 14 ประเด็น เพื่อเสนอแนะต่อรัฐบาลให้นำไปเป็นนโยบายแก้ไขปัญหาคือ

งานนี้เวทีแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งเวทีสนามหน้าที่ว่าการอำเภอ เวียงเก่า ส่วนที่ 2 เวทีสมัชชาที่หอประชุมโรงเรียนเวียงงกตวิทยาาคม เพื่อเปิดพื้นที่สาธารณะให้ประชาชนได้แสดงออก ตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ และเสรีภาพของตนเอง มีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามแนวทางประชาธิปไตยชุมชน และสนับสนุนให้องค์กรสมาชิกสภาองค์กรชุมชนภาคอีสาน 863 ตำบล ในขณะนั้น รวมถึงสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองภาคอีสาน ได้ทำหน้าที่ภารกิจตามมาตรา 21 แห่ง พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ด้วยการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปัญหา แนวทางแก้ไข หรือความต้องการของภาคประชาชนต่อฝ่ายนโยบาย รวมทั้งร่วมกันกำหนดทิศทาง การขับเคลื่อนประเด็นสาธารณะของภาคอีสาน

“การที่พี่น้องมารวมกันในครั้งนี้ ไม่ได้มาเรียกร้องรัฐบาล แต่มายื่นข้อเสนอสู่รัฐบาล ที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมกำหนดตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล ขึ้นมาระดับจังหวัด จนวันนี้ได้จัดกระบวนการในระดับภูมิภาค กลั่นกรองจนเหลือ 14 เรื่องประเด็นสาธารณะ เป็นนโยบายพัฒนาภาคอีสานฉบับประชาชน 2554 ที่ครอบคลุมทั้งเรื่องการกระจายอำนาจ การแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร การจัดการที่ดินในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การทำเหมืองแร่โปแตส เหมืองแร่จังหวัดเลย การจัดการลุ่มน้ำโขง และลุ่มน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สวัสดิการชุมชน การพัฒนาองค์กรภาคประชาชน การแก้ไขปัญหาการค้าผลผลิตทางการเกษตร การศึกษา เกษตรพันธสัญญา ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาก่อสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ที่ผ่านการจัดทำร่วมกับ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น” นายสุพร กล่าว

ครูสน รูปสูง ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองประธานสภาพัฒนาการเมือง (ปัจจุบันท่านเสียชีวิตแล้ว) ให้ข้อมูลว่า สภาพัฒนาการเมืองเป็นสภาที่เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หน้าที่ของสภาพัฒนาการเมืองมีหน้าที่สำคัญอยู่

3 ประการ คือ 1) มีหน้าที่ในการจัดทำแผน และนำแผนพัฒนาการเมืองไปปฏิบัติ 2) ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่รัฐ 3) พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองให้เข้มแข็ง ซึ่งข้อนี้กฎหมายได้เขียนให้โยงไว้กับ พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน ต้องร่วมมือกับสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาประชาธิปไตยจากฐานราก จากจุดนี้จึงได้เกิดโครงการประชาธิปไตยชุมชนขึ้น โดยได้จัดทั่วประเทศ นำร่องจังหวัดละ 11 ตำบล สำหรับภาคอีสานได้จัดขึ้นทั้ง 20 จังหวัด ที่มีสภาองค์กรชุมชน จนเกิดผลขยายไปทั้ง 863 สภาองค์กรชุมชนตำบล

ค่อนข้างเชื่อว่าการแก้ไขปัญหาของชาติบ้านเมืองที่วิกฤตอยู่ขณะนี้ หรือแม้กระทั่งปัญหาความเหลื่อมล้ำต่าง ๆ ความไม่เป็นธรรมในสังคม ปัญหาทั้ง 14 ประเด็นปัญหาที่สภาองค์กรชุมชนตำบลเสนอ ต้องแก้ที่ประชาชนฐานล่าง เพราะบทเรียน 79 ปี ของประชาธิปไตยแบบรวมศูนย์อำนาจ ได้ทำให้สังคมไทย ล้มเหลว ทำให้ชุมชนชนบทอ่อนแอ แตกแยก เชื่อกันว่าสภาองค์กรชุมชนที่จัดตั้งขึ้นจะก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ในการคลี่คลายปัญหาด้วยตัวของเขาเอง สิ่งไหนที่เกินอำนาจของประชาชนก็นำมาเสนอในระดับชาติ อย่างที่กำลังจัดขึ้นนั้น

ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่รัฐให้ความสำคัญ การมีส่วนร่วมในการเสนอนโยบาย บทบาทของสภาองค์กรชุมชนที่กำลังดำเนินอยู่ขณะนี้จะเป็นทางออกของประเทศชาติได้ในระดับหนึ่ง ดังนั้นสภาพพัฒนาการเมืองมีหน้าที่มาส่งเสริมให้สภาองค์กรชุมชนได้ดำเนินการขับเคลื่อนทางการเมืองเอง ในการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายร่วมกับท้องถิ่น อบต. เทศบาล มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายการพัฒนาจังหวัดร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัด กระบวนการเหล่านี้ก่อให้เกิดการยึดโยงกับปัญหาของชุมชน ยึดปัญหาของคนข้างล่างเป็นตัวตั้ง นี่คือนโยบายประชาธิปไตยทางตรง ประชาธิปไตยที่กินได้ นี่คือนโยบายทางออกของประเทศชาติ

“หากมีการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นรากเหง้าของปัญหาทั้งหมด ถ้าคลี่คลายได้จะไปแก้ปัญหทั้งหมด รัฐที่รวมศูนย์อำนาจนั้นหมดเวลาแล้ว นับแต่นี้ต่อไปสภาองค์กรชุมชนตำบลที่ลุกขึ้นมาเขาจะรวมตัวกันจัดการชุมชนท้องถิ่นของเขาเอง เขาไม่ต้องรอให้ใครมาทำให้แล้ว การเข้าไปกำหนดแผนพัฒนา

“ดูมโหม อิกเทพ แบงป็น อีสาน 1 เดียว”

ขบวนองค์กรชุมชนอีสานกับการพัฒนา

ตำบล จังหวัด นี่คือการปฏิรูปที่เกิดขึ้นจากตัวพี่น้องประชาชนเอง ยิ่งพัฒนายิ่งเรียนรู้ มีเหตุมีผลมากขึ้น อำนาจการตัดสินใจจะสูงขึ้น และกระบวนการนี้นับวันยิ่งขยายตัว” ครูสน กล่าว

จากภัยพิบัติ สู่งกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อความมั่นคงทางอาหาร

เมื่อสถานการณ์ได้กลับสู่สภาวะปกติ ประเด็นเรื่องการรับมือภัยพิบัติและความมั่นคงทางอาหาร ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นวาระสำคัญในการหารือของขบวนองค์กรชุมชนทั่วประเทศ บทเรียนการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน หลายที่หลายแห่งถูกนำมาแลกเปลี่ยนถกเถียง เพื่อค้นหาบูรณาการตั้งรับ เตรียมการทั้งในระยะเร่งด่วน ระยะสั้น ระยะกลาง และการฟื้นฟูในระยะยาว

เวลาผ่านไปประมาณ 2 ปี คราบน้ำตา ร่องรอยจากน้ำท่วมภาคกลางและกรุงเทพมหานครค่อย ๆ จางลง หลายชุมชนได้รับการฟื้นฟูทั้งด้านอาชีพ การซ่อมแซมบ้านเรือน รวมถึงการสร้างบ้านใหม่ แต่เมื่อปี 2556 ก็เกิดเหตุการณ์น้ำท่วมซ้ำขึ้นอีก ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมขยายวงกว้างเกือบทุกจังหวัดในประเทศไทย ภาคอีสานทางตอนใต้เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติในครั้งนี้

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อีสานใต้ถูกน้ำท่วม 1 – 2 รอบ มีบางพื้นที่ 3 รอบ โดยเฉพาะพื้นที่อาศัยอยู่ติดกับลำน้ำ ไร่นาป่าสวน พืชผัก ผลไม้ บ้านเรือนที่อยู่อาศัย แม้กระทั่งสัตว์เลี้ยง เกิดความเสียหายเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะพื้นที่ที่เต็มไปด้วยข้าวที่กำลังตั้งท้อง ถูกน้ำท่วมเสียหายเป็นจำนวนมาก บางพื้นที่ไม่เหลือข้าวให้เก็บเกี่ยวไว้บริโภค และเป็นพันธุ์ข้าวในปีต่อไป

ทางขบวนการองค์กรชุมชนอีสานใต้ ร่วมกันตั้งศูนย์ตุ้มโฮม อักแพง แบ่งปัน ขึ้นเป็นครั้งที่ 2 โดยจัดงานที่ตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์ เมื่อเดือนมกราคม 2557 เพื่อช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนพี่น้องที่ประสบภัยพิบัติทั้งระยะสั้นและระยะยาว พร้อมกับร่วมกันสืบสานประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่ให้อีสานใต้และพร้อมจะผลักดันให้เป็นวาระของคนอีสานใต้ที่จะจัดขึ้นทุก ๆ ปี

ในขณะนั้นแกนนำที่ภาคอีสาน ได้นำข้อคิด และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมาต่อยอดโดยใช้วัฒนธรรมนำการพัฒนา “ตุ้มโฮมขบวนลูกหลานผู้มีบุญ” เพื่อระดมเมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่เขตอีสานใต้ 6 จังหวัด เพื่อเป็นสวัสดิการชุมชนไว้สำหรับรองรับสมาชิกที่ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวในการเพาะปลูก ยามได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม หรือการใด ๆ เป็นการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนพี่น้องผู้ประสบภัยพิบัติที่ผ่านมา สู่การสานวัฒนธรรมบุญคุณลาน กุ่มข้าวใหญ่ ก่อเจดีย์พันธุ์ข้าวเปลือกเพื่อความมั่นคงด้านอาหารให้อีสานใต้

ร้อยเอกสุลี ม่านทอง ประธานกองทุนคุณธรรมสวัสดิการชุมชนตำบลหมอ (ปัจจุบันท่านเสียชีวิตแล้ว) เล่าให้ฟังว่า การจัดงานในลักษณะนี้ เป็นการสร้างจิตสำนึกของพี่น้องเกษตรกรคนทำนา ถ้าเรามีระบอบความช่วยเหลือจากรัฐบาลหรือองค์กรปกครองท้องถิ่น คงไม่สามารถฟื้นฟูวิถีชีวิตหรือสร้างความมั่นคงทางอาหารได้ เหมือนคำที่ว่า เงินทองเป็นของมายา ข้าวปลาเป็นของจริง ถ้าทุกตำบลมีกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าว ก็เกิดความมั่นคงทางอาหารได้

การจัดงานในครั้งนี้ สามารถระดมข้าวเปลือกได้ประมาณ 5 ตัน และเงินบริจาครวมประมาณ 130,000 บาท ที่มาจากน้ำใจดีใจของผู้คนขอนแก่น องค์กรชุมชนไทยอีสานได้ร่วมสมทบจัดตั้งกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าว โดยจะแบ่งสรรออกเป็น กองทุนสำหรับตำบลหมอ และกองทุนใน 6 จังหวัดอีสานใต้ เมื่อแบ่งสรรกองทุนแล้ว ตำบลหมอจะมีเงินกองทุนตั้งต้น ไว้สำหรับให้สมาชิกหยิบยืมในรูปแบบของ เมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อการเพาะปลูก โดยจะมีการประชุมคณะทำงานกำหนดรายละเอียดของการยืม-คืน ให้ทันรอบการเพาะปลูกครั้งต่อไป

องค์กรชุมชนอุบล ฯ จัดงานบุญข้าวจี๋ ตุ่มโฮมพี่น้องอีสานใต้ เสนอ 11 ประเด็น บรรจุแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ

เดือนกุมภาพันธ์ หรือเดือนสาม ในประเพณีของคนอีสานก็มีงานบุญข้าวจี๋ ที่หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวไถ่แล้วจะมีการทำบุญเช่นสรวงบูชาเจ้าที่นา แฝ่ส่วนกุศลให้ผีป่วนตายาย แสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ โดยการทำข้าวจี๋ หรือการปั้นข้าวเหนียวเป็นก้อนสอดไส้น้ำตาลหรือน้ำอ้อยชุบไข่ปิ้ง จี๋จนเหลืองแล้วนำไปถวายพระพร้อมอาหารคาวหวาน

เมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2559 ขบวนการศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี ร่วมกับ ขบวนการศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ สภาพัฒนาการเมือง (สพม.) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) จัดงาน **“อีต 12 คอง 14 บุญ ข้าวจีคนเมืองอุบลราชธานี ตุ่มโหมขบวนการศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาอีสานใต้”** ณ หุ่นจำลองแบบ เทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

งานนี้นอกจากพี่น้องอีสานใต้ 6 จังหวัด นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี จะมาตุ้มโหมเอาข้าวมากองร่วมบุญ เพื่อสมทบเป็นทุนสำหรับใช้การทำงานของขบวนการศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนา ก็ร่วมกันจัดพิธี รำลึกผู้มีบุญบวงสรวงเจ้าพ่อลือคำหาญ-บอกกล่าวเจ้าคำผง ผูกข้อต่อแขน พา ข้าวพาล้าง การแสดงวัฒนธรรมพี่น้องอีสานใต้ทำบุญตักบาตรข้าวจี และร่วมกัน ประกาศราษฎรเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอุบลราชธานีศรีวนาลัย ที่เป็นข้อเสนอ แผนพัฒนาภาคพลเมืองของขบวนการศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ เสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้เกิดการบูรณาการในแผนการ พัฒนาระดับจังหวัดอีกด้วย

นายเมริน สายดวง แกนนำเครือข่ายขบวนการศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาจังหวัด อุบลราชธานี กล่าวถึงการจัดงานครั้งนี้ว่า เป็นการจัดงานประจำปี 2559 ที่อีสาน ใต้จัดขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งปีนี้ขบวนการศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานีเป็นเจ้าภาพจัดงาน เพื่อสรุปบทเรียน ผลการทำงานขับเคลื่อนงานพัฒนาภาคประชาชน การพัฒนา ศักยภาพและเชื่อมโยงเครือข่าย รวมทั้งยกระดับการทำงานของแกนนำพื้นที่ เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนตำบล แกนนำขบวนการศึกษาค้นคว้าเพื่อการพัฒนา และแกนนำพื้นที่ งานประเด็นรวมทั้งแกนนำภาคีภาคส่วนต่าง ๆ ราชการ ท้องถิ่น ท้องที่ ประชากร ในพื้นที่อุบลราชธานีให้เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนความเข้มแข็งภาคพลเมือง อันเป็นการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคประชาสังคม และการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองผ่านกระบวนการกลไกของสภาพลเมืองในการ จัดแผนและทำชุดข้อเสนอที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายพงษ์ศักดิ์ สายวรรณ ตัวแทนขบวนการรณรงค์ชุมชนอีสานใต้ และ
ขบวนการรณรงค์ชุมชนอุบลราชธานี อ่านคำประกาศราชฎรพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
อุบลราชธานีศรีวนาลัย ซึ่งมีข้อเสนอที่เป็นเป้าหมายร่วมกันของขบวนการรณรงค์
ชุมชนภาคอีสานใต้ 11 ประการ ก่อนส่งมอบข้อเสนอดังกล่าวให้กับ ดร.สมศักดิ์
จิงตระกูล ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี

1) สนับสนุนส่งเสริมความร่วมมือไตรภาคีไทย (อุบลราชธานี, ศรีสะเกษ)
ลาว (แขวงจำปาสัก) และกัมพูชา (จังหวัดเปรียะวิเชีย) ให้เป็นแหล่งมรดก
โลกทางนิเวศน์วัฒนธรรมข้ามพรมแดน 2) เสนอให้รัฐจัดสร้างระบบขนส่ง
มวลชนรถไฟรางคู่จากนครราชสีมา-อุบลราชธานี 3) ให้บรรจุการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติของภาคประชาชนไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ
4) ให้บรรจุแผนการจัดการที่อยู่อาศัยที่อยู่ทำกินไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดแบบ
บูรณาการ 5) ให้บรรจุแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด
แบบบูรณาการ 6) ให้บรรจุแผนการจัดการภัยพิบัติไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด
แบบบูรณาการ 7) ให้บรรจุแผนการแก้ไขปัญหาที่ดินไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด
แบบบูรณาการ 8) ให้บรรจุการจัดสวัสดิการชุมชนไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดแบบ
บูรณาการ 9) ให้บรรจุการเชื่อมโยงขบวนการรณรงค์ชุมชนโดยสภาองค์กรชุมชน
ไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการอย่างน้อย 2 คน 10) ให้มีตัวแทนภาค
ประชาชน ภาคประชาสังคมโดยผ่านการเห็นชอบจากจังหวัดอุบลราชธานีตาม
พระราชกฤษฎีกาองค์กรชุมชนร่วมบริหารจังหวัดแบบบูรณาการอย่างน้อย 2 คน
และ 11) ให้มีเวทีกลางเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยมีองค์กรประกอบที่มีภาค
ประชาชนร่วมด้วยทุกครั้ง

องค์กรชุมชนศรีสะเกษ ตุ้มโฮมคน โฮมบุญ ประกาศยุทธศาสตร์ภาคประชาชน “คนเมืองศรีอยู่ดีมีแสง”

เมื่อเดือนมกราคม ปี 2560 ปีนี้ขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ เป็นเจ้าภาพจัดงาน ตุ้มโฮมไทยีสานใต้ “คนเมืองศรี อยู่ดีมีแสง” ณ ศูนย์ OTOP องค์กรบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ตำบลหนองไผ่ อำเภอมือ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีตัวแทนองค์กรชุมชน 8 จังหวัดอีสานใต้ ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ยโสธร และศรีสะเกษ ภาควิชาการรัฐ และเอกชน นักศึกษา เข้าร่วมงาน โดยได้รับเกียรติจากนายสันติธร ยิ้มละมัย รองผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ มาเป็นประธานในพิธีเปิดงาน

นายสมหวัง พุ่มไม้ ประธานคณะทำงานขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ กล่าวว่า การสร้างเครือข่ายการทำงานในจังหวัดของขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ มีพัฒนาการต่อเนื่องมาหลายยุคหลายสมัย และได้กำหนดยุทธศาสตร์ “คนเมืองศรีอยู่ดีมีแสง” ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ

พระองค์ท่าน งานดื่มโฮมไทยอีสานได้ในครั้งนี้ ได้รับการสนับสนุนการจัดงานจากผู้คนหลายฝ่ายในจังหวัดศรีสะเกษ เป็นการจัดกิจกรรมประจำปีเพื่อโฮมบุญโฮมคนอีสานใต้ ที่หมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพจัดงาน เพื่อให้พี่น้องได้มาพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และระดมทุนจัดตั้งกองทุนคนเมืองศรีอยู่ดีมีแอ่ง

ในงานนี้ได้มีการจัดนิทรรศการขององค์กรชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ และการนำผลผลิตของชุมชนมาออกร้าน ซึ่งมีการจัดกิจกรรมทางศาสนา มีกิจกรรมทางวิชาการ และการโสร่งของพี่น้องอีสานใต้ ซึ่งจะได้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ จากจุดเด่นจุดแข็งของแต่ละจังหวัดมาประยุกต์ใช้ ถ้าเราต่างคนต่างอยู่จะไม่ เข้มแข็ง หากไม่รวมพลังมาพูดคุยมาค้นหาประเด็นร่วม เรากำลังจะไปข้างหน้า ก้าวข้ามปัญหาไปด้วยกันอย่างไร

องค์กรชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ ประกาศยุทธศาสตร์ “คนเมืองศรีอยู่ดีมีแอ่ง”

ขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ ได้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีความมั่นคงในการดำเนินชีวิต สามารถพึ่งพาตนเองได้ และได้พัฒนากระบวนการทำงานขององค์กรชุมชนให้เป็นรูปธรรม มีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ ที่เรียกว่า “คนเมืองศรีอยู่ดีมีแอ่ง” 4 ยุทธศาสตร์ คือ

1) เสริมสร้างความเข้มแข็งของคนและองค์กรภาคประชาสังคม 2) สร้างสำนึกความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยและส่งเสริมค่านิยมการพึ่งตนเอง 3) สนับสนุนชุมชนท้องถิ่นให้สามารถบริหารจัดการทุนชุมชนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ 4) สนับสนุนการเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

และประกาศเจตนารมณ์ว่า จะร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันรักษาทุนชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจะร่วมกันพัฒนาคนเมืองศรีสะเกษให้สามารถพึ่งพาตนเอง เกื้อกูลกันตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โดยจะส่งเสริมให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการทุนชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ซึ่งจะบูรณาการความร่วมมือระหว่างองค์กรภาคประชาสังคม องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ยืนยันว่าจะร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติและยึดมั่นตามคำประกาศเจตนารมณ์เพื่อให้ “คนเมืองศรีอยู่ดีมีแสง”

คนเมืองศรีจะอยู่ดีมีแสงได้อย่างไร

พระราชธรรมสารสุธี รองเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ เจ้าอาวาสวัดมหาพุทธาราม (พระอารามหลวง) อำเภอเมืองศรีสะเกษ กล่าวในวงเสวนา “คนเมืองศรีอยู่ดีมีแสงได้อย่างไร” กล่าวว่า หลายสิบปีที่ร่วมกันพัฒนาบ้านเมืองศรีสะเกษ ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ถ้าเรามองเห็นอดีตเป็นอย่างไร เราจึงจะเห็นปัจจุบัน มนุษย์เรามีสิ่งที่ต้องคิด 4 อย่าง 1) ปัญหาความไม่พอยู่พอกิน ไม่พอเพียง ในศรีสะเกษมีปัญหาเหล่านี้หรือไม่ 2) เหตุที่ทำให้เกิดปัญหาคืออะไร เกิดจากมิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคมศาสนาวัฒนธรรม 3) ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม อย่างเมื่อวานมีคนจับพระมดไว้ในส้วมเพื่อตัดไม้พะยูน เรื่องนี้ยังมีปัญหา และ 4) มิติทางการปกครอง ไม่ว่าระดับชาติหรือท้องถิ่น ต้องพิจารณาจากทั้ง 4 มิติ

ธรรมะเรียกปัญหาว่า ทุกข์ เราจะช่วยกันให้ทุกข์คลายเราต้องช่วยกัน แก้ปัญหา แก้ได้โดยการรับรู้ กำหนดรู้ สมุทัย สาเหตุปัญหาจากความเกียจคร้าน ไม่มีระเบียบวินัย ไม่พอเพียงหรือไม่ นิโรธ กระบวนการร่วมกันแก้ปัญหาอย่างเบ็ดเสร็จ ตอนนี้เป็นอยู่เป็นอย่างไร เราจะทำให้คนอยู่ดีมีแสง คือมรรค หรือแผนยุทธศาสตร์ทั้งระยะสั้นหรือยาว SWOT ของฝรั่งคือหลักของอริยะสัจสี้นำมาวิเคราะห์วางแผนการทำให้ศรีสะเกษอยู่ดีมีแสง คือต้องเข้าใจจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค

อยู่ที่ว่าศรีสะเกษต้องยืนอยู่บนขาของตนเองให้ได้ ต้องพึ่งพาตนเองได้ ใส่ใจระบบการศึกษา ภูมิปัญญา มีระบบการถ่ายทอดสู่ลูกหลาน สร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ ทำให้มีสหกรณ์ของภูมิปัญญา แปรนามธรรมให้เป็นรูปธรรมให้ได้ คนศรีสะเกษเป็นคนเก่งแต่รวมตัวกันไม่ได้ ต้องสร้างความเข้าใจ พยายามสื่อสารให้ถึงกัน จะหล่อหลอมยุทธศาสตร์ปัจเจก จังหวัด ชุมชนได้อย่างไร แต่ละ

คนต้องพึ่งตนเองให้ได้ก่อน พอเพียง พึ่งตน เฉลี่ยสู่คนอื่น ให้ประชาชนได้รับการศึกษาที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ จัดระบบทางสังคม เศรษฐกิจ ป่าเบิก ครอบครัว ซึ่งความรู้จักความพอเพียงเป็นบรมทรัพย์ ใช้ตามที่ได้ ตามความสามารถที่มี ใช้ให้เกิดความสมดุล ปรับกิลเสความต้องการของตนให้สมดุล จึงจะเป็นทางออกของการอยู่ดีมีแฮง

การจัดงานในครั้งนี้นอกจากจะได้ข้าวเปลือกที่องค์กรชุมชนอีสานได้นำมาโฮมบุญ ประมาณ 5 ตัน และมีเงินร่วมบริจาคสมทบอีกประมาณ 2 แสนบาท โดยรายได้จะนำไปจัดตั้งกองทุนเพื่อคนเมืองศรีอยุธยาดีมีแฮงแล้ว เป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติของพี่น้องขบวนการกลุ่มชน ที่จะมีการมอบธงให้กับจังหวัดที่จะเป็นเจ้าภาพในปีถัดไป คือจังหวัดนครราชสีมา ที่จะเป็เจ้าภาพจัดงานตุ้มโฮมในปี 2561

ซึ่งปี 2561 ได้มีการออกแบบงานที่ขยายจาก 6 จังหวัด สู่อีสานทั้ง 20 จังหวัด เป็งาน “ตุ้มโฮม อักแพง แบ่งปัน อีสานหนึ่งเดียว” เป้าหมายผู้ร่วมงาน 2,000 คน ในงานนี้นอกจากจะมาระดมความคิดรวบรวมข้อเสนอของคนอีสาน นอกจากนั้นในงานจะมีการการออกแบบให้มีทั้งงานในเชิงวัฒนธรรม การเตรียมพื้นที่รูปธรรมเพื่อเสนอต่อรัฐมนตรี การจัดแสดงนิทรรศการ การตุ้มโฮมกองบุญ ข้าวเปลือก ฯลฯ ที่เป็ในเชิงงานบุญวัฒนธรรม และงานวิชาการ

สมัชชาสภาพลเมืองอีสาน “ตุ้มโฮมอักแพงแบ่งปันอีสานหนึ่งเดียว

มาถึงการจัดงานครั้งล่าสุด ระหว่างวันที่ 26-27 มกราคม 2561 ที่ผ่าน มา เครือข่ายขบวนการนครชุมชนภาคอีสาน 20 จังหวัด ร่วมกับอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และภาคีเครือข่าย หน่วยงานภาครัฐ ท้องที่ ท้องถิ่น และภาคประชาสังคม กว่า 30 องค์กร ร่วมกัน จัดงาน สมัชชาสภาพลเมืองอีสาน “ตุ้มโฮมอักแพงแบ่งปันอีสานหนึ่งเดียว” ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยได้รับเกียรติจาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์ และที่ปรึกษารัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายธีระ วงษ์เจริญ ให้เกียรติมาร่วมงาน และเป็นประธานในพิธี

มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) กระตุ้นและขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ให้พึ่งพาตนเองได้เชิงพื้นที่และภูมิวิเศษภาคอีสาน โดยผ่านการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในระบบคลัสเตอร์เกษตรอินทรีย์ วิสาหกิจชุมชน และการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) สรุบบทเรียน “เหลียวหลังแลหน้าการขับเคลื่อนงานพัฒนาภาคประชาชน อีสาน” เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนภาคอีสานและการยื่นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อ รัฐบาล 3) ตุ้มโฮมขบวนการนครชุมชนในเขตพื้นที่ภาคอีสานเพื่อระดมทุนสมทบ

กองทุนเพื่อการพัฒนา และธนาคารเมล็ดพันธุ์ และ 4) เพื่อเชื่อมร้อย สร้างพลัง และยกระดับการพัฒนาขบวนการชุมชนชนภาคอีสานทุกระดับสู่ชุมชนพึ่งตนเอง ตามศาสตร์พระราชา

นายวิรัตน์ สุขกุล ประธานคณะอนุกรรมการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เปิดเผยว่า การจัดงานในครั้งนี้ มีเป้าหมายในการฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรม ประเพณีการ ดำเนินชีวิตของชุมชน และกระตุ้นการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้ พึ่งพาตนเอง รวมทั้งยังเป็นการตุ้มโฮม รวมทั้งรณรงค์ระดมทุนสมทบกองทุนเพื่อ การพัฒนา และยื่นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อรัฐบาล

การตุ้มโฮมอีกแห่งแบ่งปันของขบวนการชุมชนอีสานนั้น มีที่มานับ จากวิกฤตน้ำท่วมใหญ่ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร เมื่อปี 2554 ขบวนการชุม ชนภาคอีสาน 20 จังหวัด ได้รวมพลังรวบรวมข้าวสารอาหารแห้งเพื่อช่วยบรรเทา ความเดือดร้อนให้กับผู้ประสบภัย ครั้งนั้นขบวนการชุมชนสามารถรวบรวมข้าว ได้หลายสิบล้าน และสิ่งของอีกเป็นจำนวนมาก เมื่อเหตุการณ์ได้บรรเทาลงจึงได้มี การคิดต่อจากวิกฤต ที่จะใช้วัฒนธรรมนำการพัฒนา จึงได้เกิดกองทุนตุ้มโฮมอีก แห่งแบ่งปัน

นายวิรัตน์ กล่าวต่อว่า ในปีถัดมาขบวนการชุมชนได้จัดกิจกรรมต่อ เนื่องเป็นครั้งที่ 2 ที่ตำบลหม้อ จังหวัดสุรินทร์ ตุ้มโฮมขบวนลูกหลานคนมีบุญ เพื่อ ระดมข้าวบริจาคจังหวัดในพื้นที่เขตอีสานใต้ 6 จังหวัด และมีการไล่จัดงานครั้ง ต่อ ๆ ไป จากสุรินทร์ ไปบุรีรัมย์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ และก็ส่งต่อการทำงาน ในปีนี้ที่ขบวนการชุมชนจังหวัดนครราชสีมาเป็นเจ้าภาพ

ซึ่งปีนี้ได้ขยายงานจาก 6 จังหวัดอีสานใต้ สู่อีสานทั้ง 20 จังหวัด โดย ตั้งเป้าหมายว่าจะมีผู้ร่วมงานหลายพันคน ในงานนี้นอกจากจะมีการจัดแสดง นิทรรศการ การตุ้มโฮมกองบุญข้าวเปลือก การระดมความคิดรวบรวมข้อเสนอ ของคนอีสาน นอกจากนั้นในงานจะมีทั้งงานในเชิงวัฒนธรรม การเตรียมข้อเสนอ 6 ด้าน 1) เศรษฐกิจฐานราก 2) เกษตรและความมั่นคงทางอาหาร 3) ที่ดินที่ทำกิน 4) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนโยบาย 5) กฎหมายที่เกี่ยวกับการลดความ

เหลื่อมล้ำ และ 6) สวัสดิการชุมชนสู่สวัสดิการสังคมเพื่อเสนอต่อรัฐมนตรี ฯลฯ ที่เป็นในเชิงงานบุญวัฒนธรรม และงานวิชาการ นายวิรัตน์ กล่าว

อย่างไรก็ตาม การจัดงานในปีนี้อย่างภาพรวมในการจัดงานขบวนองค์กรชุมชนเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า เป็นภาพเชิงบวก การจัดงานผ่านมีผลสำเร็จที่น่าพอใจ เห็นพลังของขบวนองค์กรชุมชนภาคอีสาน ที่มุ่งมั่นจะพัฒนาความเข้มแข็งให้กับชุมชน เห็นพื้นที่รูปธรรมจัดการตนเอง และสามารถส่งต่อข้อเสนอสู่นโยบาย แต่เชิงการจัดการในรายละเอียดยังมีข้อที่ต้องปรับปรุงในหลายเรื่องหลายจุด ซึ่งจะเป็นบทเรียนในการจัดงานครั้งต่อไปที่จังหวัดมหาสารคาม

ทั้งนี้ยอดบริจาคจากพี่น้องขบวนองค์กรชุมชนภาคอีสาน 20 จังหวัด 1) ต้นเงิน 97,087 บาท 2) ยอดตุ้มโฮมบุญกุ่มข้าวใหญ่ ข้าวหอมมะลิ 6,025 กิโลกรัม ขายได้ยอดเงินสุทธิ 38,982.50 บาท ข้าวเหนียว 8,715 กิโลกรัม ขายได้ยอดเงินสุทธิ 40,200 บาท รวมยอดการร่วมบริจาครวมทั้งสิ้น 176,269.50 บาท (หนึ่งแสนเจ็ดหมื่นหกพันสองร้อยหกสิบเก้าบาทห้าสิบบสตางค์) โดยเงินสมทบที่ได้จะนำเข้าสมทบกองทุนเพื่อการพัฒนาอีสาน และกองทุนเพื่อการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาต่อไป

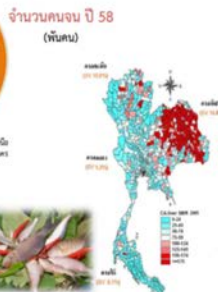
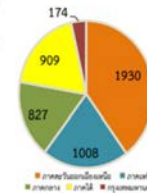
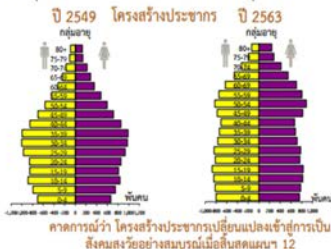
หมายเหตุ : งานชิ้นนี้เกิดจากการที่ผู้เขียนมีโอกาสดำเนินการตามการทำงานของขบวนองค์กรชุมชนภาคอีสานอย่างต่อเนื่องนับจากปี 2553 จนถึงปัจจุบัน และได้นำเอารายงานข่าวในเหตุการณ์ต่าง ๆ มาเรียบเรียงต่อกันเป็นงานเขียนที่ต่อจิ๊กซอร์อดีตจาก “ตุ้มโฮมอีกรแพงแบ่งปัน สู่สมัชชาสหภาพเมืองอีสาน” ถึงปัจจุบัน

แม้ว่าชาวอีสานที่อาศัยอยู่ในที่ราบสูงโคราชนี้ จะประกอบด้วยกลุ่มชนหลายเผ่า เช่น ชาวไทยอีสาน ลาว เวียดนาม(ญวน) เขมร ส่วย (กูย) แสก ย้อ ผู้ไทย กะโล่ (โซ) รวมทั้งไทยโคราช ซึ่งแต่ละเผ่ามีความแตกต่างกันทั้งทางด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรมประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต แต่วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยึดมั่นอยู่ในจารีตประเพณี ที่เรียกว่า “ฮีตบ้านคองเมือง” และ “ฮีตสิบสอง คองสิบสี่” สอนให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ร่วมกิจกรรมสังคมและ งานบุญงานกุศลเป็นประจำ ทำให้การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของกลุ่มชนต่าง ๆ เหล่านี้ตรึงมาถึงปัจจุบัน

ประชากรและสังคม

- ประชากร 21.9 ล้านคน (33.3% ของประชากรทั้งประเทศ) มากที่สุดของประเทศ
- แรงงาน 9.9 ล้านคน (25.7% ของแรงงานรวมทั้งประเทศ) ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตร อายุเฉลี่ยแรงงานภาคเกษตร 55 ปี
- การเข้าสู่สังคมสูงวัย ผู้สูงอายุมีปัญหาคุณภาพชีวิตที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้
- ความยากจน จำนวนคนจนมากที่สุดในประเทศ (10.3% ของภาค) ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตร
- ปัญหาเอดส์ในเด็กต่ำที่สุด ที่ 94.5 คะแนน ประเทศ 98.2 คะแนน
- ปัญหาสุขภาพจากพฤติกรรมบริโภคอาหารดิบ ความชุกของโรคมะเร็งตับและท่อน้ำดีมากที่สุดในประเทศ

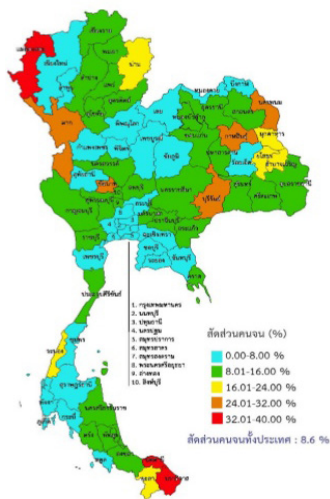

อัตราการตายด้วยโรคมะเร็งตับและท่อน้ำดีในประเทศไทย

แผนที่ความยากจนรายจังหวัด ปี 2559

แผนภาพที่ 1.9 แผนที่ความยากจนรายจังหวัด ปี 2559

จากสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย 2559 มีรายชื่อจังหวัดที่ติดอันดับ 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงสุดหรือมีความยากจนหนาแน่นสูงที่สุดในช่วงปี 43-58 พร้อมสัดส่วนคนจนรายจังหวัดปี 45-59 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำผลสำรวจปัญหาความยากจนในประเทศไทย ในปี 2559 “รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย 2559”

โดยมีตัวเลขที่น่าสนใจ เช่น แผนที่ความยากจนรายจังหวัด ปี 2559, รายชื่อจังหวัดที่ติดอันดับ 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงสุดหรือมีความยากจนหนาแน่นสูงที่สุดในช่วงปี 2543-2558 โดยเป็นข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช. พบว่าปัญหาความยากจนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังเป็นประเด็นหลักที่สำคัญของประเทศ ถึงแม้ว่าการลดความยากจนในระดับประเทศ จะได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525 - 2529) จนถึงปัจจุบัน ซึ่งส่งผลให้สัดส่วนคนจนลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามในระดับภูมิภาคและจังหวัด ปัญหาความยากจนยังเป็นประเด็นท้าทายโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางรายชื่อที่ติดอันดับ 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนที่สุด หรือมีความยากจนหนาแน่นสูงที่สุด ปี 2543-2558

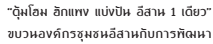
ตารางที่ 1.6 รายชื่อจังหวัดที่ติดอันดับ 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุดหรือมีความยากจนหนาแน่นสูงที่สุด ในช่วงปี 2543-2558

ปี พ.ศ.	ลำดับ1	ลำดับ2	ลำดับ3	ลำดับ4	ลำดับ5	ลำดับ6	ลำดับ7	ลำดับ8	ลำดับ9	ลำดับ10
2559	แม่ฮ่องสอน (39.21)	นราธิวาส (37.30)	ปัตตานี (35.96)	กาฬสินธุ์ (31.99)	นครพนม (30.24)	ชัยนาท (28.34)	ตาก (27.54)	บุรีรัมย์ (24.32)	อำนาจเจริญ (24.00)	น่าน (22.73)
2558	ปัตตานี (34.91)	แม่ฮ่องสอน (32.19)	ตาก (24.48)	บุรีรัมย์ (23.34)	ยะลา (21.34)	น่าน (21.01)	ชัยนาท (19.64)	นราธิวาส (19.50)	กาฬสินธุ์ (17.78)	กาญจนบุรี (17.63)
2557	แม่ฮ่องสอน (46.08)	นราธิวาส (45.13)	กาฬสินธุ์ (42.67)	ปัตตานี (39.15)	บุรีรัมย์ (39.13)	ตาก (36.53)	ยะลา (32.83)	น่าน (28.80)	เชียงใหม่ (26.83)	นครพนม (24.89)
2556	แม่ฮ่องสอน (65.16)	ปัตตานี (37.44)	นราธิวาส (35.31)	ตาก (34.00)	นครพนม (31.13)	กาฬสินธุ์ (31.03)	มุกดาหาร (29.26)	หนองบัวลำภู (27.38)	บุรีรัมย์ (25.35)	อุบลราชธานี (24.25)
2555	แม่ฮ่องสอน (63.17)	ปัตตานี (46.80)	นราธิวาส (42.73)	กาฬสินธุ์ (39.80)	ศรีสะเกษ (36.07)	ตาก (35.93)	นครพนม (35.28)	สกลนคร (34.25)	บุรีรัมย์ (31.61)	มุกดาหาร (30.80)
2554	แม่ฮ่องสอน (58.85)	ตาก (43.50)	ศรีสะเกษ (35.89)	บุรีรัมย์ (33.67)	ปัตตานี (33.39)	ยโสธร (32.45)	กาญจนบุรี (32.19)	นครพนม (32.11)	ราชบุรี (30.10)	กาฬสินธุ์ (28.55)
2553	แม่ฮ่องสอน (70.39)	ศรีสะเกษ (55.79)	ปัตตานี (54.26)	กาฬสินธุ์ (51.64)	นครพนม (46.41)	ตาก (45.87)	สระแก้ว (40.70)	นราธิวาส (35.24)	บุรีรัมย์ (32.82)	อุตรดิตถ์ (30.69)
2552	แม่ฮ่องสอน (74.39)	ศรีสะเกษ (58.73)	นราธิวาส (54.94)	ปัตตานี (51.18)	ปัตตานี (49.63)	ยโสธร (47.18)	สระแก้ว (41.73)	ยะลา (38.66)	ตาก (37.61)	นครพนม (37.06)
2551	แม่ฮ่องสอน (70.39)	กาฬสินธุ์ (57.00)	ศรีสะเกษ (54.87)	ปัตตานี (51.57)	สระแก้ว (46.25)	บุรีรัมย์ (42.84)	นครพนม (40.82)	นราธิวาส (40.13)	ตาก (39.70)	ชัยภูมิ (39.63)
2550	แม่ฮ่องสอน (74.40)	นราธิวาส (53.40)	ศรีสะเกษ (52.93)	สระแก้ว (48.22)	บุรีรัมย์ (47.29)	ปัตตานี (44.99)	อุทัยธานี (41.53)	กาฬสินธุ์ (40.23)	ชัยภูมิ (39.74)	ตาก (37.08)
2549	แม่ฮ่องสอน (69.55)	นราธิวาส (66.20)	สระแก้ว (56.26)	บุรีรัมย์ (54.53)	อุบลราชธานี (49.29)	ปัตตานี (49.38)	ศรีสะเกษ (43.19)	ชัยภูมิ (42.39)	กาฬสินธุ์ (40.79)	นครพนม (36.73)
2547	สระแก้ว (68.80)	แม่ฮ่องสอน (59.47)	หนองบัวลำภู (53.92)	ชัยภูมิ (51.67)	ยโสธร (51.62)	สุรินทร์ (51.44)	ปัตตานี (49.36)	บุรีรัมย์ (49.26)	สกลนคร (48.04)	กาฬสินธุ์ (47.74)
2545	สระแก้ว (69.72)	นราธิวาส (67.61)	อุทัยธานี (63.06)	หนองบัวลำภู (62.75)	ตาก (62.67)	กาฬสินธุ์ (62.54)	สุรินทร์ (60.48)	เพชรบูรณ์ (57.54)	แม่ฮ่องสอน (56.74)	ลำปาง (56.55)
2543	อุตรดิตถ์ (81.58)	หนองบัวลำภู (76.50)	สุรินทร์ (73.75)	นราธิวาส (73.30)	แม่ฮ่องสอน (72.83)	ยโสธร (70.22)	สระแก้ว (69.50)	เพชรบูรณ์ (69.00)	กาญจนบุรี (68.92)	นครพนม (67.08)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือสัดส่วนคนจน

พื้นที่ปฏิบัติการงานพัฒนาของขบวนองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการดำเนินงานพัฒนาของขบวนองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน และภาคีความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง โดยองค์กรชุมชนเป็นแกนหลักที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา ปัจจุบันได้มีพื้นที่ปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งในระดับพื้นที่และประเด็นยุทธศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ สภาองค์กรชุมชน 2,303 แห่ง, สวัสดิการชุมชน 2,155 กองทุน, การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและทุนชุมชน 586 แห่ง, บ้านพอเพียง 172 โครงการ, บ้านมั่นคง 313 โครงการ พื้นที่ดังกล่าวยังได้มีการดำเนินการเพื่อการแก้ปัญหาของชุมชนรวมทั้งการสร้างพื้นที่รูปธรรมทั้งในด้านการจัดการ

ปีงบประมาณ ๒๕๖๑

คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ ทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ดังนี้

1. ภาพรวม : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ 1 ใน 3 ของประเทศ มีประชากร 1 ใน 3 ของประเทศ แต่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้เพียง 1 ใน 10 ของประเทศ เนื่องจากมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานทั้งด้านน้ำ และคุณภาพดิน ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งมีอาชีพและรายได้จากการทำการเกษตรต้องประสบปัญหาความยากจนจึงขาดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านสุขภาพและการศึกษา ส่งผลทำให้ติดกับดักอยู่ในวงจรของความยากจนไม่สามารถหลุดพ้นได้

2. ปัญหาและประเด็นท้าทาย : ที่สำคัญได้แก่ การขาดแคลนน้ำทั่วภาค และประสบปัญหาภัยแล้งซ้ำซาก มีคนจนจำนวนมาก มีปัญหาโรคเอดส์ในเด็ก และมีปัญหาโรคมะเร็งตับและท่อน้ำดี เศรษฐกิจของภาคมีขนาดเล็กและมีอัตราการขยายตัวต่ำ ภาคการผลิตหลักด้านเกษตรยังพึ่งพาธรรมชาติจึงมีผลผลิตคุณภาพต่ำ อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นการแปรรูปเกษตรขั้นต้น มีมูลค่าเพิ่มต่ำการลงทุนใหม่ ๆ มีน้อย การค้าชายแดนเป็นการส่งสินค้าออกที่ผลิตจากนอกภาค ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังเข้าถึงได้ยากและขาดสิ่งอำนวยความสะดวก

3. ศักยภาพและโอกาส : การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระยะต่อไป มีศักยภาพและโอกาสที่เด่นชัดจากการมีพื้นที่ทำการเกษตรขนาดใหญ่ มีประชากรวัยแรงงานมาก มีมหาวิทยาลัยวิจัยตั้งอยู่ในพื้นที่ 12 แห่ง ซึ่งมีความสามารถเฉพาะทางที่โดดเด่น อาทิ มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีความเก่งด้านสาธารณสุข และเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเก่งด้านวิศวกรรมศาสตร์ และแปรรูปอาหาร และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตสกลนครเก่งด้านเกษตรและประมง รวมทั้งการมีโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศสู่ภาค อาทิ โครงข่ายรถไฟทางคู่รถไฟความเร็วสูง ทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองมีพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม ที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว

4. แนวคิดและทิศทาง : การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” จำเป็นจะต้องแก้ไขปัญหาด้านพื้นฐานควบคู่ไปกับการพัฒนาการวิจัยเพื่อใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และแก้ความคิดสร้างสรรค์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในภาคให้มีการเจริญเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งใช้โอกาสจากปัจจัยภายนอกมาช่วยขับเคลื่อนโดยเฉพาะโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับโครงข่ายระบบการคมนาคมขนส่ง และพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงและข้อตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) ที่กำลังมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมาเสริมสร้างกิจกรรมการพัฒนาใหม่ ๆ ให้แก่ภาคเพื่อให้มีอัตราการเติบโตที่สูงเพียงพอต่อการลดความแตกต่างเหลื่อมล้ำ กับพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของประเทศได้ ในระยะยาว โดยมุ่งพัฒนาอีสานสู่มิติใหม่เป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” โดยมีวัตถุประสงค์เป้าหมายแนวทางการพัฒนาและข้อเสนอแผนงาน/โครงการเบื้องต้นดังนี้

4.1 วัตถุประสงค์ (1) เพื่อแก้ปัญหาปัจจัยพื้นฐานด้านน้ำ และดิน ให้เอื้อต่อการประกอบอาชีพการดำรงชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจของภาค (2) เพื่อดูแลช่วยเหลือคนจน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี พึ่งพาตนเอง พึ่งพาครอบครัว และพึ่งพากันในชุมชนได้ (3) เพื่อยกระดับการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยใช้ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม สนับสนุนให้การเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคไม่ต่ำกว่าระดับประเทศ (4) เพื่อเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าของระบบเศรษฐกิจภาคเข้ากับระบบเศรษฐกิจของประเทศ และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (5) เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง และมีบทบาทสนับสนุนประเทศเป็นศูนย์กลางภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

4.2 เป้าหมายและตัวชี้วัด (1) พื้นที่ที่เสี่ยงภัยแล้งลดลง พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น ปริมาณกักเก็บน้ำเพิ่มขึ้น (2) สัดส่วนคนจนลดลง (3) อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ต่ำกว่าระดับประเทศ (4) มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น (5) รายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

4.3 แนวทางการพัฒนา 5 แนวทาง (1) บริหารจัดการน้ำ ให้เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ได้แก่ การพัฒนาประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำเดิมและแหล่งน้ำธรรมชาติการสร้างอ่างเก็บน้ำ ฝาย และแหล่งน้ำ ขนาดเล็กระดับไร่นา พัฒนาระบบกระจายน้ำ เช่น อาคารบังคับน้ำ ระบบสูบน้ำ คลองส่งน้ำ และพัฒนาแหล่งน้ำใหม่ในกลุ่มน้ำ เลย์ ซี มูล (2) แก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ได้แก่ พัฒนาอาชีพและรายได้ของคนยากจน พัฒนาคุณภาพชีวิตและจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส แก้ปัญหาโรคพยาธิใบไม้ในตับและมะเร็งท่อน้ำดี พัฒนากลไกการแม่และเด็ก (3) สร้างความเข้มแข็งของฐานเศรษฐกิจภายใน ควบคู่กับการแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเร่งพัฒนาการศึกษาวิจัยเพื่อยกระดับสู่การทำเกษตรสมัยใหม่ การเพิ่มศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย พัฒนาพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพสูง ขยายการเลี้ยงโคเนื้อและโคนมคุณภาพสูง พัฒนา Food Volley เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอาหารครบวงจรที่จังหวัดนครราชสีมา ยกกระดานการผลิตผ้าไหมและผ้าฝ้ายอ้อมครามสู่สินค้าแฟชั่น เสริมสร้างความเข้มแข็งธุรกิจ SMEs และวิสาหกิจชุมชน และพัฒนาการท่องเที่ยววัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง และการกีฬาสู่นานาชาติ (4) ใช้โอกาสจากการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงกับพื้นที่เศรษฐกิจหลักในภาคกลางและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) เพื่อพัฒนาเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ๆ ของภาค โดยเร่งพัฒนารถไฟความเร็วสูงกรุงเทพ – หนองคาย รถไฟฟ้ารางคู่บ้านไผ่ – นครพนม ทางหลวงพิเศษ ระหว่างเมืองบางปะอิน – นครราชสีมา และนครราชสีมา – ขอนแก่น พัฒนาเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ๆ รอบสถานีขนส่งระบบรางที่ขอนแก่น นครราชสีมา ปรับปรุงสนามบินอุดรธานี อุบลราชธานี บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด นครราชสีมา และขอนแก่น (5) พัฒนาความร่วมมือและใช้ประโยชน์จากข้อตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดนและแนวระเบียงเศรษฐกิจ ได้แก่ พัฒนาด่าน CIQ ให้ได้ มาตรฐานสากล ก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 5 บึงกาฬ – ปากซัน การพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนา

เศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร นครพนม หนองคาย ให้มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน และมีระบบบริการพิธีการผ่านแดนแบบ One – Stop Service

5. แผนงาน/โครงการ : กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอแผนงาน/โครงการเบื้องต้น ในการขับเคลื่อนทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) สรุปได้ดังนี้ (1) การบริหารจัดการน้ำ โดยพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำ ในพื้นที่ลุ่มน้ำพัฒนาแหล่งน้ำ ในพื้นที่นอกเขตชลประทาน เพิ่มประสิทธิภาพการส่งน้ำ ในพื้นที่ชลประทาน ระบบการกระจายน้ำเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์พัฒนาระบบป้องกันน้ำท่วมและแก้ปัญหาภัยแล้ง พื้นที่เกษตรได้รับประโยชน์จำนวน 543,948 ไร่ ประชาชน 542,057ครัวเรือน เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำกักเก็บอีก 3,763 ลบ.ม. และพื้นที่รับประโยชน์ 10.2 ล้านไร่ (2) การแก้ไขปัญหาความยากจน และพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยจัดหาที่ดินทำกินให้คนจนฝึกอาชีพสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับคนจน จัดสวัสดิการผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส พัฒนาที่อยู่อาศัยให้ผู้มีรายได้น้อยตามโครงการบ้านมั่นคง (3) การพัฒนาด้านการเกษตร โดยการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ เกษตรแปลงใหญ่ มีทั้งปรับเปลี่ยนไปสู่สินค้าเกษตรชนิดใหม่ตามศักยภาพของพื้นที่ยกระดับคุณภาพสินค้าพื้นที่ได้รับประโยชน์ 2,076,009 ไร่ เกษตรกร 171,472 ราย (4) การขยายเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสู่ชุมชนโดยติดตั้งบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงแบบไร้สาย งบประมาณ 13,760 ล้านบาท ครอบคลุม 20 จังหวัด (5) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาทิ รถไฟความเร็วสูงไทยจีน กทม. – นครราชสีมา – หนองคาย โครงข่ายรถไฟทางคู่ ขนาด 1 เมตร จำนวน 6 เส้นทางได้แก่ ช่วงชุมทางถนนจิระ –ขอนแก่น ช่วงมาบะเปา – ชุมทางถนนจิระ ช่วงชุมทางถนนจิระ –อุบลราชธานี ช่วงขอนแก่น – หนองคาย ช่วงอุบลราชธานี – มุกดาหาร และช่วงบ้านไผ่ – นครพนม ก่อสร้างชุดพัสดุบรรทุกทุกโครงการก่อสร้างทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง บางปะอิน – สระบุรี – นครราชสีมา ระยะทาง 196 กิโลเมตร และนครราชสีมา – ขอนแก่น ระยะทาง 183 กิโลเมตร พัฒนาท่าอากาศยาน จำนวน 6 แห่ง อุตรธานี อุบลราชธานี บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด นครราชสีมา และขอนแก่น โดยปรับปรุงอาคารผู้โดยสารขยายลานจอดและทางวิ่ง ทั้งนี้แผน

งาน/โครงการยังเป็นเพียงข้อเสนอเบื้องต้น ที่จะพัฒนาไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือแบบบูรณาการที่สมบูรณ์ ภายใต้กระบวนการและกลไกการพัฒนาพื้นที่เชิงบูรณาการระดับภาค 6 ภาค ที่จะมีการจัดตั้งขึ้นต่อไป

สถานการณ์ปัญหาประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ประเด็นทรัพยากรป่าไม้และที่ดิน : สืบเนื่องจากการออกกฎหมายประกาศ คำสั่ง และนโยบายการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐ อาทิ คำสั่ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 64/2557 และ 66/2557 แผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ การประกาศพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และการประกาศเขตพื้นที่ป่าสงวน ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ภาคอีสานต้องประสบกับปัญหาสิทธิในที่ดินทำกิน การถูกบังคับ/ไล่ออกจากที่ดิน และที่ทำกิน และการเป็นผู้บุกรุกพื้นที่ป่าซึ่งกระทำความผิดทางกฎหมาย

2. ประเด็นทรัพยากรน้ำ การสร้างเขื่อน และการทำประมง : สืบเนื่องจากบทเรียนของโครงการ “โขง-ชี-มูล” ซึ่งดำเนินการตั้งแต่ ปี 2532 และไม่สามารถบริหารจัดการน้ำได้ตามเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนดโดยมีผลกระทบโดยตรงต่อการจัดสรรน้ำไปสู่พื้นที่เกษตรกรรมของประชาชนในพื้นที่ และผล กระทบที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากโครงการ ฯ อาทิ การเปลี่ยนแปลงระดับน้ำที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ การกระจายตัวของดินเค็มและการเสียสมดุลของระบบนิเวศป่าบึงป่าทาม เป็นต้น

3. ประเด็นเรื่องพลังงานและเหมืองแร่ : สถานการณ์โดยส่วนใหญ่เป็นการดำเนินโครงการพัฒนาพลังงาน และการทำเหมืองแร่โดยไม่มีกระบวนการปรึกษาหารือ การจัดทำรายงานผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมทางสังคม และทางสุขภาพ และการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ จึงทำให้เกิดการคัดค้านมิให้มีการดำเนินการทั้งในส่วนของการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน การทำเหมืองแร่โปแตช และโครงการขุดเจาะปิโตรเลียม ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในพื้นที่มีความกังวลต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งมลพิษและ สารเคมีซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพและ สิ่งแวดล้อมในระยะยาว

4. ประเด็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โครงการพัฒนาขนาดใหญ่

อุตสาหกรรมและผังเมือง : จากกรณีที่รัฐกำหนดให้พื้นที่จังหวัดหนองคาย มุกดาหาร และนครพนม เป็นการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ส่งผลให้มีการจัดหาที่ดินเพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้ชาวบ้านในพื้นที่ต้องประสบปัญหาสิทธิในที่ดินทำกิน เนื่องจากการเวนคืนและบังคับให้ออกจากพื้นที่ ประกอบกับการสร้างโครงการขนาดใหญ่ เช่น โรงไฟฟ้า สนามบิน คลังสินค้า และนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้ชาวบ้านวิตกกังวลว่า เขตเศรษฐกิจพิเศษจะส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านที่ทำกิน สิ่งแวดล้อม สภาพความเป็นอยู่ และวิถีการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ประเด็นสิทธิพลเมือง/สิทธิทางการเมือง/สิทธิตามกลุ่มเป้าหมาย (เด็ก ผู้หญิง แรงงาน กรณีการค้ามนุษย์) : จากนโยบายการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่อาจส่งผลให้เกิดการขยายตัวของเมืองใหญ่ การเปลี่ยนจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมืองย่อมส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคม จึงทำให้ประชากรกลุ่มเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน และภัยต่าง ๆ อาทิ เด็ก ผู้หญิง ผู้สูงอายุ ผู้พิการ แรงงานสัญชาติไทย และแรงงานข้ามชาติ ต้องเผชิญกับภัยต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด ความรุนแรงหรือการถูกล่วงละเมิดทางเพศ และการแสวงหาประโยชน์ ตลอดจนการเข้าถึงสาธารณูปโภคพื้นฐาน และปัญหาแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

5. ประเด็นสิทธิเกษตรกร : ด้วยบริบททางสังคมที่กำลังมีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้เครือข่ายเกษตรกรกังวลในเรื่องของการไม่มีกลไกทางกฎหมายในการรับรองและคุ้มครองสิทธิของเกษตรกรอย่างชัดเจน และกังวลว่าอาชีพเกษตรกรจะสูญหายไป เนื่องจากคนรุ่นหลังล้วนเข้าสู่ตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังกังวลเกี่ยวกับปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติระหว่างภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม ปัญหาการถูกผูกขาดปัจจัยการผลิตและการตลาดโดยนายทุน รวมถึงปัญหาสารเคมีที่ปนเปื้อนลงสู่แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ

(ที่มา: สรุปรายข้อมูลจากเวที กสม. พบประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

ข้อเสนอทางนโยบายของขบวนการชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. เศรษฐกิจฐานราก

การสร้างเศรษฐกิจฐานรากคือ การสร้างความมั่นคงให้แผ่นดินให้คนในชุมชนมีความพออยู่พอกินและมีไมตรีจิตต่อกัน **การสร้างเศรษฐกิจชุมชน**คือ การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการ ทั้งในด้านการผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิต เพื่อที่เป็นระบบห่วงโซ่ทางเศรษฐกิจฐานราก โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน คือ ให้มีส่วนร่วมคิด: (What?) ร่วมทำ: (How?) ร่วมรับผลประโยชน์: (For whom?) บนรากฐานของความสามารถที่มีอยู่จากการใช้ “ทุนของชุมชน” จึงมีข้อเสนอดังนี้

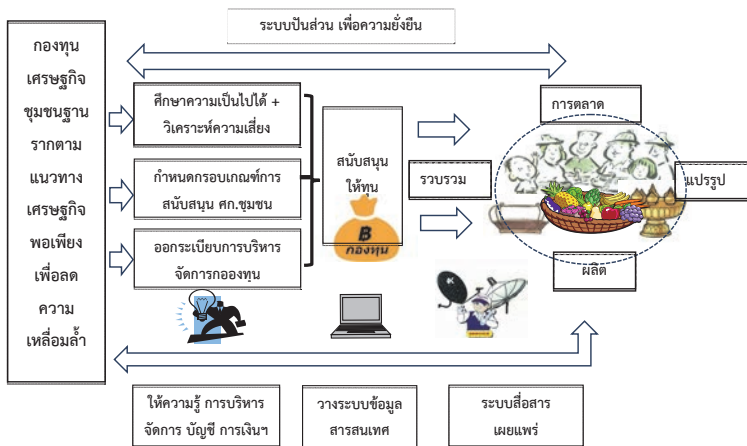
1) รัฐต้องปรับกระบวนการพัฒนาประเทศ ปฏิรูปวัฒนธรรมระบบการผลิตมุ่งสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ ที่เน้นการวางรากฐานเศรษฐกิจประเทศ โดยให้เน้นการพัฒนาจากล่างขึ้นบน “คน ชุมชน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้มีความเข้มแข็งมีเสถียรภาพ มีภูมิคุ้มกัน ต่อการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญนำไปสู่การจัดความยากจนลดความเหลื่อมล้ำ สร้างเป็นความธรรม ที่ตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาที่ยั่งยืน

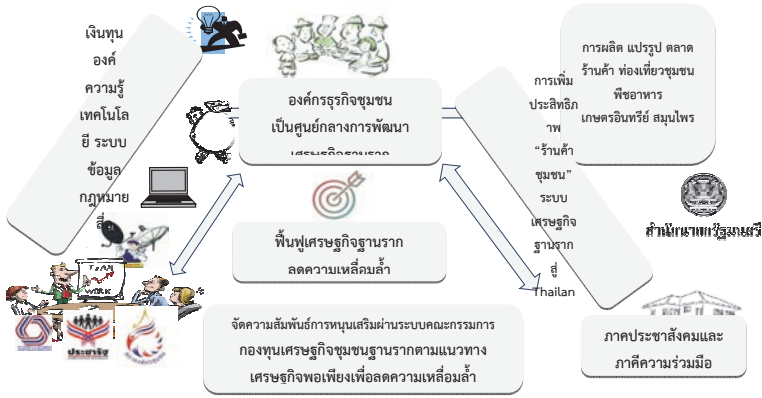
2) รัฐต้องพัฒนาขีดความสามารถของ คน ครอบครัว และชุมชนให้มีหลักประกันด้านรายได้โดยยกระดับขีดความสามารถของ “คนชุมชน” จากผู้บริโภคให้เป็นผู้ประกอบการ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน ที่เกิดจากการ “ระเบิดจากภายใน” เรียนรู้การพึ่งตนเอง เชื่อมโยงสู่การฟื้นฟูการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักสากล

3) รัฐต้องกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเป็นวาระแห่งชาติด้วยการจัดตั้งกองทุน “การสร้างเศรษฐกิจชุมชนฐานรากตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ” ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี มีคณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ครอบคลุมพื้นที่ 5 ภูมิภาค กำหนดพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์แบบบูรณาการตั้งแต่ระดับตำบลจนถึงระดับประเทศ โดยใช้ “สภาองค์กรชุมชนตำบล” จำนวน 6,590 แห่ง เป็นแกนกลางสำคัญในการขับเคลื่อนโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งสร้างความร่วมมืออย่างเป็นระบบ

ภาพ การจัดการความสัมพันธ์และกระบวนการจัดการกองทุน

2. เกษตรและความมั่นคงทางอาหาร

1) รัฐต้องสนับสนุนงบประมาณ เทคนิค และเครื่องมือ ในการเพิ่มขีดความสามารถให้ชุมชนท้องถิ่นมีความสามารถจัดการตนเองด้านพันธกรรมพืชและสัตว์ โดยให้มึนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกลุ่มกองทุนคุ้มครองเมล็ดพันธุ์และพันธกรรมท้องถิ่น/พื้นบ้านของภูมิโนวศชุมชนในระดับตำบล

2) รัฐต้องมึนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่มองค์กรชุมชนของสภาองค์กรชุมชนในระดับตำบลมีฐานข้อมูล/พันธกรรมพืชและสัตว์ในท้องถิ่น

3) รัฐต้องมึนโยบายต่อการกำหนดมาตรการป้องกันภัยคุกคามฐานทรัพยากรอาหารของชาติ ที่กำลังถูกรุกรานโดยทุนข้ามชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การคุ้มครองพื้นที่การเกษตร และพื้นที่ทางอาหาร

4) รัฐต้องทบทวนมาตรการ การควบคุมสารเคมีการเกษตร ภายใต้ พ.ร.บ.อันตราย ที่มีข้อว่างและมึนัยยะสำคัญต่อการแทรกแซงผลประโยชน์ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในคณะกรรมการวัตถุอันตราย และกำหนดมาตรการลดการใช้สารเคมีเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นพื้นที่ทางอาหารและเกษตรปลอดภัยแห่งอาเซียน ภายใน 5 ปี

5) รัฐต้องกำหนดมาตรการ การประกันราคาผลผลิตผลการเกษตรที่เป็นธรรม รวมทั้งกำหนดมาตรการ การนำเข้าสินค้าทางการเกษตรที่จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตของเกษตรกรไทย

6) รัฐต้องมีมาตรการ สร้างแรงจูงใจที่ให้ความสำคัญกับราคาสินค้า และผลผลิตการเกษตรอินทรีย์เพื่อให้เกษตรกรผู้ผลิตจำนวนมากขึ้น พร้อมกับการขยายพื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ที่นำไปสู่การสร้างความมั่นคงทางอาหาร

3. ที่ดินที่ทำกิน

1) กรณีพื้นที่ที่มีข้อพิพาทระหว่างภาคประชาชนกับรัฐ ให้รัฐต้องยุติการไล่รื้อ จับกุม ดำเนินคดีกับประชาชนที่อาศัยและทำกินในที่ดินของรัฐ ที่ดินเอกชนที่อยู่ระหว่างกระบวนการแก้ไขปัญหา ทั้งชุมชนเมืองและชนบท รัฐต้องเร่งพิสูจน์สิทธิที่ดินของประชาชนที่อาศัยอยู่ก่อนการประกาศเขตป่าของรัฐทุกประเภทและที่ราชพัสดุเพื่อให้ประชาชนสามารถเป็นเจ้าของตามกฎหมาย

2) รัฐต้องสนับสนุนงบประมาณจัดตั้งกองทุนธนาคารที่ดินเพื่อการเกษตร ปีละ 1 แสนล้านบาท เพื่อนำเงินกองทุนไปซื้อที่ดินของเกษตรกรที่นำไปจำนองและกำลังจะหลุดมือ รวมทั้งจัดซื้อที่ดินที่เป็นทรัพย์สินประกันหนี้เสียของธนาคารหรือ สถาบันการเงิน ทั้งของรัฐและเอกชน มาบริหารให้กระจายไปยังเกษตรกรที่ไร้ที่ดินและมีที่ดินไม่เพียงพอ โดยให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดระบบการบริหารจัดการที่ดิน ให้เป็นหลักประกันของคนจนและคนไร้ที่ดินทั่วประเทศ และการคุ้มครองที่ดินให้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม

3) รัฐต้องกระจายอำนาจให้ชุมชนท้องถิ่นร่วมกันวางแผนเมือง และผังตำบล เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์พื้นที่และแก้ไข พ.ร.บ.ผังเมือง ให้คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมและที่อยู่อาศัย พร้อมทั้งให้ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดผังเมืองของชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น

4) รัฐต้องมีกฎหมายการอนุรักษ์หรือคุ้มครองภูมินิเวศวัฒนธรรม พื้นที่และสถานที่ อาคารบ้านเรือนในพื้นที่ดั้งเดิมหรือชุมชนเก่าแก่ และเมืองเก่า

5) รัฐต้องทบทวน และแก้ไขกฎหมายในที่ดินของรัฐให้กับประชาชน เพื่อมาช่วยเหลือผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินหรือแก้ไขปัญหา การบุกรุกที่ดินของรัฐ เป็นการกระจายการถือครองที่ดิน ได้แก่

- (1) ประมวลกฎหมายที่ดิน
- (2) พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.2511
- (3) พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518
- (4) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507
- (5) พระราชบัญญัติองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก พ.ศ.2510
- (6) พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.2518
- (7) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ.2553
- (8) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ.2557
- (9) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) พ.ศ.2554

กฎหมายและระเบียบแต่ละฉบับได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดที่ดินรวมตลอดถึงการให้สิทธิในที่ดินและเอกสารสิทธิในที่ดินไว้แตกต่างกัน การจัดที่ดินให้แก่ประชาชนดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการในการจัดที่ดิน ระเบียบวิธีปฏิบัติต่าง ๆ จะเห็นว่าการดำเนินการตามกฎหมายหรือระเบียบดังกล่าวทำให้เกิดความไม่เป็นเอกภาพ และส่งผลกระทบต่อทรัพยากรที่ดินของประเทศ จึงควรมีการทบทวน ปรับปรุงเนื้อหามาตรการของกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องทั้งหมดให้มีความสอดคล้องต่อการพัฒนาภายใต้สถานการณ์การปฏิรูปประเทศและจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

4. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) รัฐต้องทบทวน ยกเลิกแผนการสร้างเขื่อนทุกเขื่อนที่เกี่ยวข้องทั้งใน และนอกประเทศไทย รัฐควรส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือกที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ลม, แสงอาทิตย์ โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์โดยรวมโดยเฉพาะประชาชน ชุมชนท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มทุนภาคเอกชนขนาดใหญ่

2) รัฐต้องการสำรวจ ริเริ่มและดำเนินการโครงการด้านทรัพยากรการจัดการน้ำ ภัยพิบัติ เหมืองแร่ ให้ปฏิบัติตามข้อตกลง กติกาขององค์กรทั้งใน และระหว่างประเทศ และ มีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชน

3) รัฐต้องเปิดเผยข้อมูล การศึกษา รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผลกระทบทางสังคม ผลกระทบทางด้านสุขภาพ สุขภาวะของประชาชน โดยต้องมีการเปิดเผยข้อมูลโครงการต่อสาธารณะทุกขั้นตอน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลัง ดำเนินการโครงการ ต้องถือปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยว่าด้วยสิทธิชุมชนอย่างเคร่งครัด

4) รัฐต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการบริหารจัดการน้ำ โดยให้ภาคประชาชน มีจำนวนอย่างน้อยร้อยละ 50 ของคณะกรรมการ กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งการบริหารจัดการกองทุนเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (ดิน น้ำ ป่าไม้ และภัยพิบัติ)

5) รัฐต้องมีการยุติการสัมปทาน และอาชญาบัตร เหมืองแร่ทุกประเภท รวมทั้งพลังงานน้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ ให้มีการสำรวจแหล่งแร่ทุกชนิด เพื่อกักเก็บสำรองไว้เผื่อคนรุ่นลูกหลานได้ใช้ในอนาคต และเปิดเผยข้อมูลการสำรวจให้กับชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ได้รับรู้กำหนดบทลงโทษผู้ประกอบการ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างชัดเจนและมีการบังคับใช้ กฎหมาย และดำเนินการเอาผิดกับวิศวกรเหมืองแร่

6) รัฐต้องทบทวนและเร่งรัดการออกผลักดัน พ.ร.บ.และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินในพื้นที่ป่า ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงมีข้อเสนอให้มีการปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ และกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินในพื้นที่ป่า ดังนี้

(1) ความจำเป็นในการปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ทั้งระบบ กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้มีทั้งหมด 5 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 กฎหมายทั้ง 5 ฉบับ มีการแก้ไขเพิ่มเติมตลอดมา โดยเป็นการแก้ไขเฉพาะหน้า แต่ยังไม่เป็นการปฏิรูปการบริหารจัดการที่ดินในพื้นที่ป่า จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักการและแนวทางของการบริหารจัดการ ที่ดินในพื้นที่ป่าทั้งระบบ แนวทางหนึ่ง คือ การจัดทำเป็นประมวลกฎหมายป่าไม้

(2) แนวทางของการปฏิรูป กำหนดให้การจัดการป่าไม้เป็นสิทธิและหน้าที่ของคนในพื้นที่ที่จะบริหารจัดการตามความต้องการภายใต้เงื่อนไขและข้อกำหนดต่าง ๆ โดยภาครัฐมีบทบาทในการกำกับ ดูแล ติดตามประเมินผล และให้คำแนะนำด้านเทคนิควิชาการที่ถูกต้อง ปรับปรุงกฎหมายในประเทศให้สามารถรองรับความตกลงระหว่างประเทศ ทั้งในด้านการคุ้มครองป้องกัน การกำหนดแนวทางและขั้นตอนการเข้าถึง ตลอดจนการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่าไม้

(3) ทบทวนและปฏิรูปการจัดที่ดินแก่ประชาชนทั้งระบบ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 หมวดที่ 14 ด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 43 บัญญัติให้บุคคลและชุมชนมีสิทธิจัดการบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

5. นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวกับการลดความเหลื่อมล้ำ

ข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดทำกฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

6. สวัสดิการชุมชนสู่สวัสดิการสังคม

1) รัฐบาลต้องสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการสังคม ภายใต้หลักการ “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” โดยส่งเสริมและผลักดันแผนพัฒนาสังคมสวัสดิการชุมชนระดับตำบล เพื่อบรรจุในแผนพัฒนาระดับจังหวัดนำไปสู่การขับเคลื่อนสู่สังคมสวัสดิการชุมชนทั่วประเทศ

2) รัฐต้องสมทบงบประมาณจากฐานสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง ในสัดส่วนสมาชิกกองทุนสวัสดิการสมทบ 1 บาท รัฐบาลสมทบ 1 บาท และท้องถิ่นสมทบ 1 บาท

3) รัฐบาลต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการ การขับเคลื่อนงานร่วมกันระหว่างกองทุนสวัสดิการชุมชนและกองทุนอื่น ๆ ในระดับพื้นที่ตำบล สู่การจัดระบบสวัสดิการชุมชนที่ครอบคลุมหลากหลายด้านและครอบคลุมประชากรทั้งตำบล

4) รัฐบาลต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดพระราชบัญญัติกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อเป็นหลักประกัน ความมั่นคงในการขับเคลื่อนสังคมสวัสดิการ

การระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย

ข้อเสนอทางนโยบายของขบวนการองค์กรชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเด็น: เศรษฐกิจฐานราก

สถานการณ์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำผลสำรวจปัญหาความยากจนในประเทศไทย ในปี 2559 “รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย 2559” พบว่าปัญหาความยากจนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังเป็นประเด็นหลักที่สำคัญของประเทศ ถึงแม้ว่าการลดความยากจนในระดับประเทศ จะได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525 - 2529) จนถึงปัจจุบัน ซึ่งส่งผลให้สัดส่วนคนจนลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ในระดับภูมิภาคและจังหวัด ปัญหาความยากจนยังเป็นประเด็นท้าทายโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่จะต้องพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานราก

การสร้างเศรษฐกิจฐานรากคือ การสร้างความมั่นคงให้แผ่นดิน ให้คนในชุมชนมีความพออยู่พอกินและมีมิตรจิตต่อกัน **การสร้างเศรษฐกิจชุมชน**คือ การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมบริการ ทั้งในด้านการผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิต เพื่อที่เป็นระบบห่วงโซ่ทางเศรษฐกิจฐานราก โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน คือ ให้มีส่วนร่วมคิด: (What?) ร่วมทำ: (How?) ร่วมรับผลประโยชน์: (For whom?) บนรากฐานของความสามารถที่มีอยู่ จากการใช้ “ทุนของชุมชน” จึงมีข้อเสนอดังนี้

1. ขอให้รัฐบาลมีปรับกระบวนการพัฒนารัฐธรรมนูญประเทศไทย ปฏิรูปวัฒนธรรมระบบการผลิตมุ่งสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ ที่เน้นการวางรากฐานเศรษฐกิจประเทศ โดยให้เน้นการพัฒนา “คน ชุมชน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้มีความเข้มแข็งมีเสถียรภาพ มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญนำไปสู่การจัดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างเป็นความธรรมที่ตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ขอให้รัฐบาลพัฒนาขีดความสามารถของ คน ครอบครัว และชุมชน ให้มีหลักประกันด้านรายได้โดยยกระดับขีดความสามารถของ “คน ชุมชน” จากผู้บริโภคให้เป็นผู้ประกอบการ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน ที่เกิดจากการ “ระเบิดจากภายใน” เรียนรู้การพึ่งตนเอง เชื่อมโยงสู่การฟื้นฟูการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักสากล

3. ขอให้รัฐบาลกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเป็นวาระแห่งชาติด้วยการจัดตั้งกองทุน “การสร้างเศรษฐกิจชุมชนฐานรากตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ” ภายใต้การดำเนินงานขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี มีคณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ครอบคลุมพื้นที่ 5 ภูมิภาค กำหนดพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์แบบบูรณาการตั้งแต่ระดับตำบลจนถึงระดับประเทศ โดยใช้ “สภาองค์กรชุมชนตำบล” จำนวน 6,590 แห่ง เป็นแกนกลางสำคัญในการขับเคลื่อนโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งสร้างความร่วมมืออย่างเป็นระบบ

4. ขอให้กระทรวงพาณิชย์ พาณิชย์จังหวัด เชื่อมโยงสินค้าการเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูป สินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชน และธุรกิจบริการของชุมชน เข้ามาจำหน่ายและเพิ่มทางเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการให้กับผู้ถือบัตรสวัสดิการผู้มีรายได้น้อย เพิ่มเติมจากสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป และตามร้านธงฟ้าประชารัฐ

5. ขอให้กระทรวงพาณิชย์ พาณิชย์จังหวัด ดำเนินการจัดทำแผนแม่บท

ขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก และการส่งเสริมสนับสนุนผลิตผล ผลิตภัณฑ์ ท่องเที่ยว โดยชุมชน การแปรรูป และการตลาด ของชุมชน ตั้งแต่ระดับตำบลจนถึงระดับ จังหวัด โดยใช้ “สภาองค์กรชุมชนตำบล” เป็นแกนกลางสำคัญในการขับเคลื่อน โดยร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

6. ขอให้พาณิชย์จังหวัดต้องปรับบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนทำงาน เชิงรุกร่วมกับชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่ตำบล จังหวัดต้องมีแผนการทำงาน ตัวชี้วัด ที่เป็นรูปธรรม ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากและสร้างชุมชนผู้ประกอบการ ช่วยเพิ่มโอกาสช่องทางการขายสินค้าของชุมชน รวมทั้งมาตรการ สร้างแรงจูงใจ ต่อการทำธุรกิจเพื่อสังคม

ข้อเสนอทางนโยบายของขบวนองค์กรชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเด็น: เกษตรและความมั่นคง ทางอาหาร

สถานการณ์

ภาคอีสานเป็นภูมิภาคสุดท้ายของประเทศที่ถูกผนวกเข้าร่วมกับเศรษฐกิจของประเทศไทยชุมชนชาวอีสานเป็นชาวไร่ชาวนา มีวิถีชีวิตและกินอยู่อย่างเรียบง่าย อาศัยฐานทรัพยากรธรรมชาติ ผลจากการพัฒนาในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมชุมชนภาคอีสานอย่างกว้างขวาง แบบแผนการใช้ชีวิตและการบริโภคของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป ดันรนกับการหาเงินหารายได้ ละทิ้งการผลิตที่หลากหลายเพื่อเลี้ยงชีพ มีการพึ่งพาอาหารจากระบบตลาดมากขึ้น การดำรงชีพผ่านเงินตรามากขึ้น

อย่างไรก็ตามขณะที่จำนวนเกษตรกรทั้งประเทศลดลงเหลือน้อยกว่า 40% จากประชากร 66.8 ล้านคน ภาคอีสานยังมีสัดส่วนสูงสุด คือ 47% ของประชากรที่อยู่ในภาคเกษตร ภาคเหนือมี 23% ภาคกลางและภาคใต้ภาคละ 15% คราวเรือนเกษตรกรในภาคอีสานสามารถเก็บหาอาหารได้จากพื้นที่การผลิตของตนเองได้เพียง 33% (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) หากจะกล่าวถึงมูลเหตุสำคัญที่เป็นภัยคุกคามภาวะความมั่นคงอาหารของชาวอีสาน ได้ดังนี้ คือ

1. ฐานทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ฐานทรัพยากรอาหารย่อมถูกทำลายเช่นกัน ประกอบกับการขยายตัวของพืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา พื้นที่ปลูกในภาคอีสานมากกว่า 2 ล้านไร่ พื้นที่เพาะปลูกยางพาราจำนวนมากมาจากการเปิดป่าหัวไร่ปลายนา การขยายพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง มีการเปลี่ยนพื้นที่สวนผลไม้ นาข้าว เป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน การใช้สารเคมีอย่างเข้มข้นในขบวนการผลิตล้วนแล้วแต่ส่งผลในการทำลายทรัพยากรอาหาร

2. **ไม่มีความมั่นคงในที่ดินทำกิน** ไม่มีอำนาจในการจัดการทรัพยากร รวมถึงการสูญเสียที่ดินทำกิน ประชาชนจำนวนมากยังถูกตัดสินโดยกฎหมาย นโยบายว่าเป็นผู้ทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานป่าสงวนแห่งชาติ พวกเขาต้องเผชิญกับภาวะการณเป็นผู้ผิดกฎหมายในพื้นที่ทำกินของตนเอง นอกจากนี้การสูญเสียที่ดินยังเกิดขึ้นตลอดเวลาจากความล้มเหลวในการผลิตและปัญหาหนี้สิน

3. **การนำเข้าอาหาร** การนำเข้าผลผลิตอาหารจะส่งผลกระทบต่อการผลิตภายในประเทศ เช่น พื้นที่ปลูกหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษลดลงหลังจากมีการตกลงการค้าเสรี ไทย-จีนอาหารนำเข้ามีบทบาทกับวิถีชีวิตคนอีสานมากขึ้น เช่น ปลาแห้ง ปลารมควันจากกัมพูชา เชียดตากแห้ง กลัวย่น้ำว่า ผักกาดขาว กะหล่ำปลี จากภาคใต้ของประเทศลาว อาหารนำเข้านอกจากจะมีความเสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยจากการใช้สารเคมีในขบวนการผลิตแล้วยังสนับสนุนให้เกิดการขนส่งโดยไม่จำเป็น

4. **ความไม่ปลอดภัยในอาหาร** เป็นประเด็นที่อยู่ในความวิตกกังวลของประชาชนทั่วไป จากการสำรวจของกรมอนามัยในปี 2548 ใน 15 จังหวัดพบการปนเปื้อนในอาหารสำเร็จรูปทั้งตามแผงลอยและซูเปอร์มาร์เก็ต ในปี 2550 – 2551 ถึง 44% และการตรวจพบแบคทีเรีย (Coliforms E Coli) ในอาหารซึ่งสอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่มีการระบาดของอหิวาตกโรค ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องว่ามีการใช้น้ำมันที่ไม่เหมาะสมกับการนำมาบริโภค เช่น น้ำมันไก่ น้ำมันหมู รวมถึงการใช้น้ำมันทอดซ้ำในการปรุงอาหาร ระบบอาหารของชุมชนที่ใช้บริการรถพุ่มพวงและตลาดนัด ตลาดเคลื่อนที่ จะทำให้การตรวจสอบคุณภาพอาหารทำได้ยากยิ่งขึ้น

5. **บทบาทของตลาดและห้างค้าปลีกขนาดใหญ่** การเปลี่ยนแปลงช่องทางการบริโภคอาหาร คือ คนเมืองทานอาหารนอกบ้านหรือซื้ออาหารถุงสำเร็จรูป ขณะที่คนชนบทพึ่งพาตลาดมากขึ้นในการซื้อหาอาหาร ขณะที่อาหารจากธรรมชาติพึ่งพิงได้น้อยลง ภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ตลาดนัด

ตลาดชั่วคราวมีการขยายตัวอย่างมาก ขณะที่กลไกการคุ้มครองผู้บริโภคพัฒนาบทบาทใหม่ทันกับสถานการณ์ปัญหา การเปลี่ยนแปลงอีกประการหนึ่ง คือ บทบาทที่เพิ่มขึ้นของห้างค้าปลีกขนาดใหญ่จะส่งผลกระทบต่อการค้ารายย่อยของตลาดสด ตลาดอาหารท้องถิ่น จากการศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ (TDRI) ในปี 2545 พบว่าในรัศมี 1 กิโลเมตร จากร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ ร้านค้าดั้งเดิมจะมีจำนวนลดลง 15 ร้าน

ข้อเสนอต่อรัฐบาล

จากข้อมูลสถานการณ์ดังกล่าวเพื่อรักษาความมั่นคงอาหารบนฐานทรัพยากร รวมถึงอำนาจการจัดการของชุมชน แบบแผนการผลิตการบริโภคเพื่อสุขภาพ ความเป็นธรรมและสิ่งแวดล้อม ผู้ผลิตที่ใช้แบบแผนการผลิตที่ยั่งยืนจึงมีข้อเสนอ ดังนี้

1) รัฐบาล โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องใช้อำนาจตาม พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ.2551 ยุติการใช้สารเคมี การเกษตรกำจัดศัตรูพืชอันตราย 5 ชนิด ได้แก่ พาราควอต ไกลโฟเสต คลอร์ไพริฟอส คาร์โบฟูราน และเมทโทมิล

2) รัฐต้องทบทวนมาตรการ การควบคุมสารเคมีการเกษตร ภายใต้ พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ.2551 ที่มีช่องว่างและมีนัยยะสำคัญต่อการแทรกแซงผลประโยชน์โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในคณะกรรมการวัตถุอันตราย และกำหนดมาตรการลดการใช้สารเคมีเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นพื้นที่ทางอาหาร และเกษตรปลอดภัยแห่งอาเซียน ภายใน 5 ปี

3) รัฐต้องสนับสนุนงบประมาณ การพัฒนาการผลิตที่ยั่งยืนในรูปแบบที่เหมาะสมกับภูมินิเวศวัฒนธรรม เช่น การจัดการเมล็ดพันธุ์ท้องถิ่น การจัดการน้ำเพื่อการผลิต และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อย

4) รัฐต้องมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่มองค์กรชุมชนของสภาองค์กรชุมชนในระดับตำบลให้เป็นกลไกหลักในการเฝ้าระวัง ปกป้อง คุ้มครอง

พื้นที่อาหารของชุมชนท้องถิ่น

5) รัฐต้องมีนโยบายต่อการกำหนดมาตรการป้องกันภัยคุกคามฐานทรัพยากรอาหารของชาติที่กำลังถูกรุกรานโดยทุนข้ามชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การคุ้มครองพื้นที่การเกษตร และพื้นที่ทางอาหาร

6) รัฐต้องส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานราก การเพิ่มพื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน และระบบการผลิตอาหารที่ปลอดภัย ตลาดเขียว เพื่อเป็นแหล่งอาหารของชุมชน และมีมาตรการ สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผลิตรายการเกษตรอินทรีย์มีจำนวนมากขึ้น

ข้อเสนอทางนโยบายของขบวนการชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเด็น: ที่ทำกิน

สถานการณ์

ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด 320.7 ล้านไร่ มีการนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ แบ่งเป็นพื้นที่ป่า 107,241,030 ไร่ พื้นที่ทางการเกษตร 149,246,428 ไร่ พื้นที่นอกการเกษตร 64,209,430 ไร่ และพื้นที่ฟาร์ม 25,420 ไร่ 1 ในจำนวนพื้นที่การถือครองเพื่อทำการเกษตร จำนวน 149,246,428 ไร่ มีเกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเอง 71,581,682 ไร่ และไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง 77,664,746 ไร่ จากการจดทะเบียนคนจนทั่วประเทศ ในปี 2547 พบว่า มีผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือเรื่องที่ดินทำกิน จำนวน 4.8 ล้านราย และยังพบปัญหาเรื่องที่ดินหลุดมืออันเนื่องมาจากความล้มเหลวในการส่งเสริมการผลิต การเกษตร และผลกระทบจากการค้าเสรีทำให้ที่ดิน จำนวน 30 ล้านไร่ของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรอยู่ระหว่างการฟ้องร้องดำเนินคดี และยึดทรัพย์ขายทอดตลาด สะท้อนให้เห็นว่า มีการนำพื้นที่เพื่อทำการเกษตรไปใช้ประโยชน์เพื่อเก็งกำไรของนายทุน และที่ดินส่วนใหญ่ได้ถูกนำไปใช้เพื่อค้ำประกันการกู้ยืมเพื่อไปประกอบธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นผลพวงมาจากนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ที่เน้นการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ มีการเปิดการลงทุนอย่างเสรีทางด้านอุตสาหกรรม ด้านการท่องเที่ยว ด้านการบริการ และอื่น ๆ อันเป็นผลทำให้เกิดกระบวนการครอบครองที่ดินขนาดใหญ่และเกิดกระบวนการเก็งกำไรที่ดินค่อนข้างมาก แรงกดดันทางเศรษฐกิจเหล่านี้ทำให้นโยบายและกลไกรัฐหลายเรื่องที่มีอยู่สามารถบิดเบือนได้ ทั้งการออกโฉนด และการจัดสรรที่ดิน พลังทางเศรษฐกิจผลักดันให้กลุ่มทุนสามารถขยายอำนาจในการถือครองและใช้ประโยชน์ที่ดินค่อนข้างมหาศาล (หนังสือการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยโดยชุมชน

ท้องถิ่น ในโครงการสนับสนุนแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัยชนบท ปี 2558)

แม้ว่าการปฏิรูปที่ดินมีการพูดถึงกันมานานนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองที่มีความพยายามจะทำการปฏิรูปและกระจายการถือครองที่ดินมาโดยตลอด นับตั้งแต่ต้นนโยบายการใช้และกรรมสิทธิ์ที่ดิน พ.ศ. 2525 นโยบายที่ดิน พ.ศ. 2530 และนโยบายการบริหารจัดการที่ดินของประเทศ พ.ศ. 2546 แต่การดำเนินการแก้ไขไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อันเกิดจากหลายปัจจัย ปัจจุบันนโยบายรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มีการตั้ง “คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ” หรือ คทช. ขึ้น และเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2561 มีการประชุมคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2561 ได้มีการเสนอ แผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - 2564) ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 6 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 สงวนและคุ้มครองพื้นที่ต้นน้ำลำธารและอนุรักษ์ป่าไม้ เพื่อความสมดุลทางธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการที่ดินของรัฐด้วยธรรมาภิบาล ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและเสริมสร้างการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีคุณภาพและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาที่ดินเพื่อสนับสนุนความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 5 จัดที่ดินทำกินให้ประชาชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 6 บูรณาการขับเคลื่อนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินอย่างมีประสิทธิภาพ และแผนปฏิบัติการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ระยะเร่งด่วน ที่ต้องดำเนินการ ภายในได้ 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนการบริหารจัดการ

ที่ดินฯ (พ.ศ. 2560 - 2564) ประกอบด้วย แผนงาน/โครงการ เป้าหมาย ตัวชี้วัด งบประมาณ ระยะเวลาดำเนินการ

และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบและ มอบหมายให้ ฝ่ายเลขานุการ คทช. นำ (ร่าง) แผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560 - 2564) และแผนปฏิบัติการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ระยะเร่งด่วน ผนอกรวมกับการเสนอ (ร่าง) นโยบาย

และแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป ทั้งนี้คณะกรรมการชุดดังกล่าวมีพื้นเป้าหมายในการดำเนินการ 371 พื้นที่ 66 จังหวัด จำนวน 1.4 หมื่นล้านไร่ ต้องจัดสรรที่ดินให้คนจนทั้งหมด ทิศทางสำคัญเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และมีการวางแผนแม่บทที่อยู่อาศัย 20 ปี คู่ขนานไปกับยุทธศาสตร์ชาติ

ในขณะที่กลุ่มผู้เดือดร้อนด้านที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของคนยากจนในชนบทจากทั่วประเทศได้รวมตัวกันกว่า 20 ปี และในช่วงปี 2555 ได้มีการยกระดับและขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาที่ดินและที่อยู่อาศัย โดยใช้กระบวนการ “**จัดการที่ดินแนวใหม่**” มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินไปแล้วใน 1,446 ตำบล มีผู้เข้าร่วม 1.6 ล้านครัวเรือน โดยได้มีการสำรวจข้อมูลผู้ที่เดือดร้อนไม่มีที่ดินทำกิน/มีที่ดินทำกินแต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ถูกประกาศที่รัฐทับที่ทำกิน และสำรวจที่ดินว่างเปล่า/ไม่ได้ใช้ประโยชน์ โดยชุมชนร่วมกับท้องถิ่น จัดทำ ข้อมูล แผนที่ วางแผน และผังการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรทั้งตำบล จัดทำกติกาการใช้ที่ดินร่วมในลักษณะเอนดอสมัน เพื่อให้ชุมชนสามารถรักษาที่ดินที่อยู่อาศัยไว้ได้ชั่วคราวกลาน พัฒนาเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นจัดตั้งและพัฒนากองทุนที่ดินและที่อยู่อาศัยระดับชุมชนสู่การเป็นกองทุนระดับตำบล บูรณาการจัดการกองทุนต่าง ๆ ภายในชุมชน เพื่อใช้เป็นทุนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ครอบคลุมทุกเรื่อง และมีเครือข่ายที่ขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินและที่อยู่อาศัย ประกอบด้วย (1) เครือข่ายปฏิรูปที่ดินแห่งประเทศไทยภาคอีสาน (คปอ.อีสาน) (2) สมัชชาคนจน (3) ขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (P-Move) (4) เครือข่ายองค์กรชุมชนแก้ไขปัญหาที่ดินภาคอีสาน (คปอ.อีสาน) และการจัดการที่ดินภาคประชาชนไม่สามารถที่จะทำเพียงลำพังได้อีกต่อไป ด้วยเรื่องที่ดินและที่อยู่อาศัยเป็นปัญหาร่วมของคนภาคอีสาน และขับเคลื่อนมาอย่างต่อเนื่อง โดยการทำร่วมกับหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาและผลักดันให้เกิดนโยบาย อันนำไปสู่การลดสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำ ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) เป็นการส่งเสริมและสร้างโอกาสด้านที่อยู่อาศัย พร้อมพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตให้แก่ทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาที่อยู่อาศัยของประชาชนกลุ่มเป้าหมายและครอบครัวในทุกมิติ เพื่อสานต่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยทั่วประเทศตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี (พ.ศ. 2559 - 2568) พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับแนวคิดและนโยบายที่สำคัญ ทั้งในระดับประเทศและระดับสากลต่อไป

ข้อเสนอต่อรัฐบาล

1. กรณีพื้นที่ที่มีข้อพิพาทระหว่างภาคประชาชนกับรัฐ ให้รัฐต้องยุติการไล่รื้อ จับกุม ดำเนินคดีกับประชาชนที่อาศัยและทำกินในที่ดินของรัฐ ที่ดินเอกชนที่อยู่ระหว่างกระบวนการแก้ไขปัญหา ทั้งชุมชนเมืองและชนบท รัฐต้องเร่งพิสูจน์สิทธิ์ที่ดินของประชาชนที่อาศัยอยู่ก่อนการประกาศเขตป่าของรัฐทุกประเภท และที่ราชพัสดุ เพื่อให้ประชาชนสามารถเป็นเจ้าของตามกฎหมาย

2. รัฐต้องสนับสนุนงบประมาณจัดตั้งกองทุนธนาคารที่ดินเพื่อการเกษตร ปีละ 1 แสนล้านบาท เพื่อนำเงินกองทุนไปซื้อที่ดินของเกษตรกรที่นำไปจำนองและกำลังจะหลุดมือ รวมทั้งจัดซื้อที่ดินที่เป็นทรัพย์สินประกันหนี้เสียของธนาคารหรือ สถาบันการเงิน ทั้งของรัฐและเอกชน มาบริหารให้กระจายไปยังเกษตรกรที่ไร้ที่ดินและมีที่ดินไม่เพียงพอ โดยให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดระบบการบริหารจัดการที่ดิน ให้เป็นหลักประกันของคนจนและคนไร้ที่ดินทั่วประเทศ และการคุ้มครองที่ดินให้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม

3. รัฐต้องกระจายอำนาจให้ชุมชนท้องถิ่นร่วมกันวางแผนผังเมือง และผังตำบล เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์พื้นที่ และแก้ไข พ.ร.บ.ผังเมือง ให้คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมและที่อยู่อาศัย พร้อมทั้งให้ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดผังเมืองของชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น

4. รัฐต้องมีกฎหมายการอนุรักษ์หรือคุ้มครองภูมินิเวศวัฒนธรรมพื้นที่และสถานที่ อาคารบ้านเรือนใน พื้นที่ดั้งเดิมหรือชุมชนเก่าแก่ และเมืองเก่า

5. รัฐต้องสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการออกพระราชบัญญัติท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินและความเป็นอยู่ของประชาชน และชุมชนที่สอดคล้องกับภูมินิเวศน์วัฒนธรรม

6. รัฐต้องทบทวน และแก้ไขกฎหมายในที่ดินของรัฐให้กับประชาชน เพื่อมาช่วยเหลือผู้ที่ไม่มที่ดินทำกินหรือแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ เป็นการกระจายการถือครองที่ดิน ได้แก่

- (1) ประมวลกฎหมายที่ดิน
- (2) พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.2511
- (3) พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518
- (4) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507
- (5) พระราชบัญญัติองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก พ.ศ.2510
- (6) พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.2518
- (7) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ.2553
- (8) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ.2557
- (9) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) พ.ศ.2554

กฎหมายและระเบียบแต่ละฉบับได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดที่ดินรวมถึงการให้สิทธิในที่ดินและเอกสารสิทธิในที่ดินไว้แตกต่างกัน การจัดที่ดินให้แก่ประชาชนดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการในการจัดที่ดิน ระเบียบวิธีปฏิบัติต่าง ๆ จะเห็นว่าการดำเนินการตามกฎหมายหรือระเบียบดังกล่าวทำให้ขาดความเป็นเอกภาพ และส่งผลกระทบต่อทรัพยากรที่ดินของประเทศ จึงควรมีการทบทวน ปรับปรุงเนื้อหามาตรการของกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องทั้งหมดให้มีความสอดคล้องต่อการพัฒนาภายใต้สถานการณ์การปฏิรูปประเทศและจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ข้อเสนอทางนโยบายของขบวนการรณรงค์ชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเด็น: ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพี่น้องประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังประสบปัญหาด้านทรัพยากรป่าไม้ น้ำ ดิน อากาศ และปัญหามลพิษ ทั้งนโยบาย กฎหมาย โครงการพัฒนาของรัฐ จนเกิดจากปัญหาการใช้ทรัพยากรที่ผิดพลาด ทำให้เกิดผลกระทบประชาชนและชุมชนดังนี้

ประเด็นทรัพยากรป่าไม้และที่ดิน : สืบเนื่องจากการออกกฎหมายประกาศ คำสั่ง และนโยบาย

การพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐ อาทิ คำสั่ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 64/2557 และ 66/2557 แผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ การประกาศพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และการประกาศเขตพื้นที่ป่าสงวน ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ภาคอีสานต้องประสบกับปัญหาสิทธิในที่ดินทำกิน การถูกบังคับ/ไล่ออกจากที่อยู่อาศัย และที่ทำกิน และการเป็นผู้บุกรุกพื้นที่ป่าซึ่งกระทำความผิดทางกฎหมาย

ประเด็นทรัพยากรน้ำ การสร้างเขื่อน และการทำประมง : สืบเนื่องจากบทเรียนของโครงการ

“โขง-ชี-มูล” ซึ่งดำเนินการตั้งแต่ ปี 2532 และไม่สามารถบริหารจัดการน้ำได้ตามเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนดโดยมีผลกระทบโดยตรงต่อการจัดสรรน้ำไป

สู่พื้นที่เกษตรกรรมของประชาชนในพื้นที่ และผลกระทบที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากโครงการ ฯ อาทิ การเปลี่ยนแปลงระดับน้ำที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ การกระจายตัวของดินเค็มและการเสียสมดุลของระบบนิเวศป่าบุงป่าทาม เป็นต้น

ประเด็นเรื่องพลังงานและเหมืองแร่ : สถานการณ์โดยส่วนใหญ่เป็นการดำเนินโครงการพัฒนาพลังงาน และการทำเหมืองแร่โดยไม่มีกระบวนการปรึกษาหารือ การจัดทำรายงานผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมทางสังคม และทางสุขภาพ และการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ จึงทำให้เกิดการคัดค้านมิให้มีการดำเนินการทั้งในส่วนของการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน การทำเหมืองแร่โปแตช และโครงการขุดเจาะปิโตรเลียม ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในพื้นที่มีความกังวลต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งมลพิษและสารเคมีซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

ข้อเสนอต่อรัฐบาล

1. รัฐควรทบทวนนโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ต่อการออกกฎหมายในการผลิต จำหน่าย สารเคมีเกษตร ยากำจัดศัตรูพืช ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
2. รัฐต้องทบทวน ยกเลิกแผนการสร้างเขื่อนทุกเขื่อนที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกประเทศไทย รัฐควรส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือกที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ลม แสงอาทิตย์ โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์โดยรวมโดยเฉพาะประชาชน ชุมชนท้องถิ่น มากกว่ากลุ่มทุนภาคเอกชนขนาดใหญ่
3. รัฐต้องการสำรวจ ริเริ่มและดำเนินการโครงการด้านทรัพยากร การจัดการน้ำ ภัยพิบัติ เหมืองแร่ ให้ปฏิบัติตามข้อตกลง กติกาขององค์กรทั้งในและระหว่างประเทศ และ มีการประเมินผลกระทบทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชน
4. รัฐต้องเปิดเผยข้อมูล การศึกษา รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผลกระทบทางสังคม ผลกระทบทางด้านสุขภาพ สุขภาวะของประชาชน โดยต้อง

มีการเปิดเผยข้อมูลโครงการต่อสาธารณะทุกขั้นตอนทั้งก่อน ระหว่าง และหลัง ดำเนินการโครงการ ต้องถือปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยว่าด้วย สิทธิชุมชนอย่างเคร่งครัด

5. รัฐต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการบริหารจัดการน้ำโดย ให้ภาคประชาชน มีจำนวนอย่างน้อยร้อยละ 50 ของคณะกรรมการ กับผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย รวมทั้งการบริหารจัดการกองทุนเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (ดิน น้ำ ป่าไม้ และภัยพิบัติ)

6. รัฐต้องมีการยุติการสัมปทาน และอาชญาบัตรเหมืองแร่ทุกประเภท รวมทั้งพลังงานน้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ ให้มีการสำรวจแหล่งแร่ทุกชนิด เพื่อถัก เก็บสำรองไว้เผื่อคนรุ่นลูกหลานได้ใช้ในอนาคตและเปิดเผยข้อมูลการสำรวจ ให้กับชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ได้รับรู้กำหนดบทลงโทษผู้ประกอบการ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างชัดเจนและมีการบังคับใช้ กฎหมาย และดำเนินการเอาผิด กับผู้ประกอบการเหมืองแร่

7. รัฐต้องทบทวนและเร่งรัดการออกผลักดัน พ.ร.บ.และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินในพื้นที่ป่า ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงมีข้อเสนอให้มีการปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ และ กฎหมายเกี่ยวกับที่ดินในพื้นที่ป่า ดังนี้

7.1) ความจำเป็นในการปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ทั้งระบบ กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้มีทั้งหมด 5 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2504 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติ สวนป่า พ.ศ.2535 กฎหมายทั้ง 5 ฉบับ มีการแก้ไขเพิ่มเติมตลอดมา โดยเป็นการ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แต่ยังไม่เป็นการปฏิรูปการบริหารจัดการที่ดินในพื้นที่ป่า จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักการและแนวทาง ของการบริหารจัดการที่ดินในพื้นที่ป่าทั้งระบบ แนวทางหนึ่ง คือ การจัดทำเป็น

ประมวลกฎหมายป่าไม้

7.2) แนวทางของการปฏิรูป กำหนดให้การจัดการป่าไม้เป็นสิทธิและหน้าที่ของคณในพ้ันที่ที่จะบริหารจัดการตามความต้องการภายใต้เงื่อนไขและข้อกำหนดต่าง ๆ โดยภาครัฐมีบทบาทในการกำกับ ดูแล ติดตามประเมินผล และให้คำแนะนำด้านเทคนิควิชาการที่ถูกต้อง ปรับปรุงกฎหมายในประเทศให้สามารถรองรับความตกลงระหว่างประเทศ ทั้งในด้านการคุ้มครองป้องกัน การกำหนดแนวทางและขั้นตอนการเข้าถึง ตลอดจนการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพในพ้ันที่ป่าไม้

7.3) ทบทวนและปฏิรูปการจัดที่ดินแก่ประชาชนทั้งระบบ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 หมวดที่ว่่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 43 บัญญัติให้บุคคลและชุมชนมีสิทธิจัดการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

ข้อเสนอต่อสภาองค์กรชุมชน

1) สภาองค์กรชุมชน ร่วมกับสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ศึกษาวิจัยประโยชน์และโทษของการใช้สารเคมี เผยแพร่ให้ประชาชนได้รู้และเข้าใจ ผลักดันให้เป็นข้อบัญญัติของตำบลเป็น “ตำบลปลอดสารเคมี” รวมถึงเรื่องอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคณในชุมชนท้องถิ่น ใช้ยุทธศาสตร์ “ป่าล้อมเมือง”

2) รวบรวมข้อมูลที่ดินทำกินในท้องถิ่น โดยการจัดทำ “แผนที่เดินดิน” และแผนที่ GIS เพื่อเป็นฐานข้อมูลอ้างอิงกับภาครัฐ และสร้างพ้ันที่ต้นแบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

“ดื่มโอเอ็ม อึกเทพ แบงปิ่น อีสาน 1 เดียว”
 ขบวนการองค์กรชุมชนอีสานกับการพัฒนา

ข้อเสนอทางนโยบายของขบวนการองค์กรชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเด็น: กฎหมายและแนวนโยบาย ของรัฐที่กระทบต่อความเหลื่อมล้ำ

ข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดทำกฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

ข้อเสนอทางนโยบายของขบวนการองค์กรชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเด็น: สวัสดิการชุมชน

สถานการณ์

หลายปีที่ผ่านมา องค์กรชุมชนที่ทำงานเกี่ยวกับองค์กรการเงินและสวัสดิการชุมชน ได้ยกระดับจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน ด้วยการริเริ่มจัดตั้งกองทุนสวัสดิการระดับตำบล โดยมีการสมทบงบประมาณจากสามฝ่าย คือ ทุนจากการออมสมทบของสมาชิกในชุมชน ทั้งในรูปแบบออมทรัพย์เดิม หรือสัจจะลดรายจ่ายวันละบาท การสมทบจากรัฐบาลกลางและการสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนเมื่อเกิดความเดือดร้อน นำมาสู่การพัฒนานโยบายในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เรื่องการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ ได้กล่าวถึงระบบสวัสดิการชุมชนไว้ในข้อที่ 3.3 ว่า ในระยะต่อไป จะพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออม และระบบสวัสดิการชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการดูแลให้มีระบบการกักขังที่เป็นธรรมและการสงเคราะห์ผู้ยากไร้ตามอัตภาพ พัฒนาศักยภาพ คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ จัดสวัสดิการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ สตรี และเด็ก

2. คำแถลงนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีนโยบายตามพันธกิจด้านการพัฒนาองค์กรชุมชน และเครือข่าย สนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อเป็นการสร้างหลักประกัน

ความมั่นคงของคนในชุมชน โดยจัดสวัสดิการชุมชนที่ครอบคลุมวิถีชีวิตตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ให้กับคนทุกกลุ่มในชุมชนในการดูแลและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผ่านกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบลที่จัดตั้งขึ้นมาแล้ว 5,935 ตำบล โดยเน้นขยายฐานสมาชิกให้กว้างขวางขึ้นและพัฒนาการบริหารจัดการ รวมทั้งส่งเสริมการจัดตั้งในท้องถิ่นที่ยังไม่มีกองทุนสวัสดิการชุมชน

3. การผลักดันร่างพระราชบัญญัติกองทุนสวัสดิการชุมชน ยึดหลักการและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับสิทธิของบุคคลและชุมชนในการจัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หลักการสวัสดิการชุมชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 43 (4) บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลและชุมชนในการจัดให้มีระบบสวัสดิการชุมชน รวมทั้งสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการ

จากการส่งเสริมการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนนับตั้งแต่ปี 2553 จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2560 ทั่วประเทศ มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล/เมืองไปแล้ว 5,935 กองทุน กองทุนสวัสดิการทั้งหมด 5,578,683 ราย กองทุนรวมกว่า 13,075 ล้านบาท การดำเนินงานพัฒนาขบวนการชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาสวัสดิการชุมชน *ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1* การเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบสวัสดิการชุมชน ได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนจำนวน 2,155 กองทุน กองทุนรวมกว่า 4,400 ล้านบาท *ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2* การเสริมสร้างและเชื่อมโยงเครือข่าย การเชื่อมโยงกับศูนย์คุณธรรมในการสำรวจพัฒนาคุณธรรมผ่านแบบสอบถาม Google Form โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนากองทุนสวัสดิการ *ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3* การพัฒนาระบบข้อมูลการจัดการความรู้และการเรียนรู้ โครงการมอบรางวัลองค์กรสวัสดิการชุมชน : ผู้สรรค์สร้างความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวคิด ศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ “คุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน” ผลจากการพิจารณารางวัลที่ผ่านมา กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเป่า อำเภอดงระกำพิษณุโลก จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับเกียรติบัตรจากการประกวด

ดังกล่าว และยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสนับสนุนระบบ
สวัสดิการชุมชน สนับสนุนการขับเคลื่อนให้มี พ.ร.บ.สวัสดิการชุมชน

สวัสดิการชุมชนสู่สวัสดิการสังคม จึงเป็นข้อเสนอ ดังนี้

1) รัฐบาลต้องสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการ
สังคม ภายใต้หลักการ “ให้อย่างมี คุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” โดยส่งเสริมและ
ผลักดันแผนพัฒนาสังคมสวัสดิการชุมชนระดับตำบล เพื่อบรรจุในแผนพัฒนา
ระดับจังหวัดนำไปสู่การขับเคลื่อนสู่สังคมสวัสดิการชุมชนทั่วประเทศ

2) รัฐต้องสมทบงบประมาณจากฐานสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน
ทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง ในสัดส่วนสมาชิกกองทุนสวัสดิการสมทบ 1 บาท รัฐบาล
สมทบ 1 บาท และท้องถิ่นสมทบ 1 บาท

3) รัฐบาลต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการ การขับเคลื่อน
งานร่วมกันระหว่างกองทุนสวัสดิการชุมชนและกองทุนอื่น ๆ ในระดับพื้นที่
ตำบล สู่การจัดระบบสวัสดิการชุมชนที่ครอบคลุมหลากหลายด้านและครอบคลุม
ประชากรทั้งตำบล

4) รัฐบาลต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดพระราชบัญญัติกองทุน
สวัสดิการชุมชน เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในการขับเคลื่อนสังคมสวัสดิการ

ข้อเสนอ ต่อ รมว.พานิชย์ หุ่นเศรษฐกิจชุมชน

ข้อเสนอต่อ
นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
โดย

เครือข่ายขบวนองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 จังหวัด

ตามที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มอบนโยบายการทำงานภายใน 1 ปี ให้ปี 2561 เป็นปีแห่งการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก จะเน้นการกระจายรายได้ไปสู่ฐานรากและชุมชน การสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานรากและชุมชน ซึ่งจะร่วมกันการสร้างอาชีพให้กับผู้มีรายได้น้อย ผู้ประกอบการรายย่อย SMEs OTOP การแก้ไขปัญหาปากท้อง การดูแลราคาสินค้าเกษตร การส่งเสริมและผลักดันการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศให้เพิ่มขึ้น และให้เพิ่มความสำคัญต่อการส่งเสริมการค้าชายแดน ไปนั้น

ขบวนองค์กรชุมชนได้มีการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง มีพื้นที่ต้นแบบในแต่ละจังหวัดที่มีชุมชนรวมตัวกันจัดการด้านอาชีพ แก้ปัญหาร่วมกันในระบบการผลิตและการดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กร

ชุมชน กว่า 1,500 ตำบล ทั่วประเทศ โดยแต่ละพื้นที่ที่มีการจัดทำแผนพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชนตามบริบทของพื้นที่ มุ่งเน้นการใช้ประเด็นเศรษฐกิจชุมชน เช่น เกษตรอินทรีย์ ตลาดชุมชน การแปรรูป การท่องเที่ยวโดยชุมชน ในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจฐานราก จนมีพื้นที่รูปธรรมกว่า 500 ตำบล รวมทั้งการเชื่อมโยงกลุ่มองค์กรเครือข่าย เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากได้ครบวงจร ตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

ในการนี้ทางเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 จังหวัด ได้ร่วมกันการจัดงานสมัชชาพลเมือง “ตุ้มโฮม อักแพง แบ่งปัน” อีสานหนึ่งเดียวโดยขบวนการองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นกลุ่มองค์กร เครือข่ายจากพื้นที่ในการพัฒนาองค์กรในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ขบวนการองค์กรชุมชนที่ทำงานด้านสภาองค์กรชุมชน สวัสดิการชุมชน ที่อยู่อาศัยเมืองและชนบท เศรษฐกิจและทุนชุมชน ที่ดินทำกิน ซึ่งทำงานพัฒนาและการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นทั่วภาคอีสานกว่าจำนวน 2,300 ตำบล 20 จังหวัด ได้จัดเวทีระดมความคิดเห็นจนพัฒนาเป็นข้อเสนอทางนโยบายเพื่อการแก้ปัญหาในระดับพื้นที่และนโยบาย เพื่อให้รัฐบาลโดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ นำข้อเสนอของขบวนการองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปพิจารณากำหนดเป็นนโยบาย แผนงาน ยุทธศาสตร์สำคัญ ดังนี้

1. ขอให้รัฐบาลมีปรับกระบวนการพัฒนาศักยภาพประเทศ ปฏิรูปวัฒนธรรมระบบการผลิตมุ่งสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ ที่เน้นการวางรากฐานเศรษฐกิจประเทศ โดยให้เน้นการพัฒนา “คน ชุมชน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้มีความเข้มแข็งมีเสถียรภาพ มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญนำไปสู่การจัดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างเป็นความธรรม ที่ตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ขอให้รัฐบาลพัฒนาขีดความสามารถของ คน ครอบครัว และชุมชน ให้มีหลักประกันด้านรายได้โดยยกระดับขีดความสามารถของ “คน ชุมชน” จากผู้บริโภคให้เป็นผู้ประกอบการ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึง ความพอ

ประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน ที่เกิดจากการ “ระเบิดจากภายใน” เรียนรู้การพึ่งตนเอง เชื่อมโยงสู่การฟื้นฟูการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักสากล

3. ขอให้รัฐบาลกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเป็นวาระแห่งชาติด้วยการจัดตั้งกองทุน “การสร้างเศรษฐกิจชุมชนฐานรากตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ” ภายใต้การดำเนินงานขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี มีคณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ครอบคลุมพื้นที่ 5 ภูมิภาค กำหนดพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์แบบบูรณาการตั้งแต่ระดับตำบลจนถึงระดับประเทศ โดยใช้ “สภาองค์กรชุมชนตำบล” จำนวน 6,590 แห่ง เป็นแกนกลางสำคัญในการขับเคลื่อนโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งสร้างความร่วมมืออย่างเป็นระบบ

4. ขอให้กระทรวงพาณิชย์ พาณิชย์จังหวัด เชื่อมโยงสินค้าการเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูป สินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชน และธุรกิจบริการของชุมชน เข้ามาจำหน่ายและเพิ่มทางเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการให้กับผู้ถือบัตรสวัสดิการผู้มีรายได้น้อย เพิ่มเติมจากสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป และตามร้านธงฟ้าประชารัฐ

5. ขอให้กระทรวงพาณิชย์ พาณิชย์จังหวัด ดำเนินการจัดทำแผนแม่บทขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก และการส่งเสริมสนับสนุนผลิตผล ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวโดยชุมชน การแปรรูป และการตลาดของชุมชน ตั้งแต่ระดับตำบลจนถึงระดับจังหวัด โดยใช้ “สภาองค์กรชุมชนตำบล” เป็นแกนกลางสำคัญในการขับเคลื่อนโดยร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

6. ขอให้พาณิชย์จังหวัดต้องปรับบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนทำงานเชิงรุกร่วมกับชุมชน โดยเฉพาะพื้นที่ตำบล จังหวัดต้องมีแผนการทำงาน ตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรม ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากและสร้างชุมชนผู้ประกอบการ ช่วยเพิ่มโอกาสช่องทางการขายสินค้าของชุมชน รวมทั้งมาตรการ สร้างแรงจูงใจต่อการทำธุรกิจเพื่อสังคม

ข้อเสนอ ต่อ รมว.การท่องเที่ยวและกีฬา ยกระดับท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น

3 ข้อเสนอเชิงนโยบาย “การท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น” ของขบวนองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1) แนวทางการพัฒนาอำเภอวังน้ำเขียว เป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

- ให้รัฐมนตรีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเสนอต่อรัฐบาลในการประกาศอำเภอวังน้ำเขียวเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- กำหนดให้อำเภอวังน้ำเขียวเป็นผังเมืองเฉพาะ ตามกฎหมายผังเมือง เพื่อพัฒนาพื้นที่อำเภอวังน้ำเขียวให้เป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- ให้มีแผนงานและงบประมาณในการสนับสนุนตำบลไทยสามัคคี ให้เป็นต้นแบบการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่พิเศษของอำเภอวังน้ำเขียว และของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2) ข้อเสนอเชิงนโยบาย “การท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่นของขบวนการสตรีชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

- ให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สนับสนุนชมรม/ เครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวโดยชุมชน 363 ตำบล และ 9 พื้นที่ อพท. ผลักดันให้บรรจุเป็นแผนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยทุกจังหวัด

- ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เสนอต่อรัฐบาล ในการประกาศเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ให้ครอบคลุมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจัดกลุ่มเป็นพื้นที่พิเศษเชิงภูมินิเวศน์ วัฒนธรรมชาติพันธุ์ วิถีคนชายแดน และเมืองหน้าด่านการพัฒนา โดยใช้สภาองค์กรชุมชนตำบลเป็นกลไกในการเชื่อมโยงระดับตำบล

- ให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเชื่อมโยงบริษัทประชารัฐทุกจังหวัดให้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก

- ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เสนอต่อรัฐบาล ในการปรับปรุงแก้ไข ระเบียบ ข้อกฎหมาย ที่เป็นอุปสรรค และไม่เอื้อต่อการดำเนินงานท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น กฎหมายป่าไม้ และระเบียบว่าด้วยการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์

3) แนวทางการสนับสนุนงบประมาณการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เสนอต่อรัฐบาล ในการสนับสนุนงบประมาณ งบอุดหนุนทั่วไปในลักษณะโครงการพิเศษให้กับพื้นที่ 363 ตำบล โดยใช้สภาองค์กรชุมชนตำบล เป็นกลไกการเชื่อมโยงในระดับพื้นที่ ที่มีความความพร้อมในการพัฒนาเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

พื้นที่ตำบลการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยวฯ
เจริญราชบุรีศรีโสธร				
อำนาจเจริญ	เมือง	คึมใหญ่	บ้านหนองเม็ก	
		สร้างนกทา	บ้านหินโงม	
		นาจิก	บ้านหนองนาเทิง	
		นาวัง	โนนขี้เหล็ก	
			บ้านโคกเจริญ	
		นาหมอม้า	บ้านนาหมอม้า	
	ชานุมาน	ชานุมาน	นาสีดา	
		โคกสาร	บ้านคันสูง	■ แก่งคันสูง
			บ้านปึงเขียว	
		โคกก่ง	บ้านसानาง	
	หัวสะพาน	คำพระ	บ้านคำพระ	
		สร้างถ่อน้อย	บ้านสร้างถ่อน้อย	
			บ้านคู	
		จิกตุ้	หนองยอ	

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
	เสนางนิคม	หัวสะพาน	บ้านหัวสะพาน	
		หนองไฮ	บ้านนาอุดม	
		โพหนอง	บ้านน้อยดอกหญ้า	
		เสนางนิคม	บ้านนาสะอาด	
		นาเวียง	บ้านโคกกลาง	
		ไร่สีสุก	ไร่สีสุก	
	พนา	พนา	บ้านพนา หมู่ 7	■ พระเหลาเทพนิมิต ■ ดอนเจ้าปู่ ■ แพทย์แผนไทย
			บ้านพนา หมู่ 8	
			โนนธาตุ	
		พระเหลา	บ้านพนานต์	
			บ้านปทุมแก้ว	
	ปทุมราชวงศา	นาหว้า	บ้านหินกอง	
		นาป่าแขง	บ้านวินัยดี	
		หนองข่า	บ้านหนองแมงดา	
	ลืออำนาจ	เปือย	บ้านหัวดง หมู่10	■ เสมอพันปี
			บ้านหัวดง หมู่11	■ เสมอพันปี
			บ้านหัวดง หมู่3	
			บ้านเปือย หมู่9	
			บ้านเปือย หมู่1	
อุบลราชธานี	เขมราฐ	นาแวง	เขมราฐ	■ หาดทรายสูง ต้นหมาก ■ ห้วยคู ■ ลานหินประวัติศาสตร์ ■ แหล่งโบราณคดี ■ ถนนคนเดินเขมราฐ ■ วัดปากแขง ■ แก่งหินชัน ■ หาดชมดาว
			นาแวง เจียด	

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยวฯ
	โขงเจียม	นาโพธิ์กลาง	บ้านชะยอม	■ ถ้ำลายมือฝึกกองกอย ■ โพน่งหินจานบิน ■ ถ้ำวัวแดงเสาหินธรรมชาติ ■ ลานทางตัวหนังสือขอม ■ ผาชนะได ■ ผาแต้ม ■ น้ำตกแสงจันทร์
	โขงเจียม	ห้วยไผ่	บ้านหนองผือน้อย	■ ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ■ ผ่าอเล็กซานเดอร์ ■ เสือใบเตย ■ ผาแต้ม ■ 9000 โบก
	เมือง	ปะอาว	บ้านปะอาว	■ การหล่อผลิตภัณฑ์ทองเหลืองโบราณที่มีชื่อเสียงอย่างระฆัง และกระดิ่ง ■ ผ้าไหมลายกาบบัว ■ ป่าท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ■ ชวน้อยบ้านชีทวน ■ วัดศรีนวลแสงสว่างอารมณ์ ■ วัดธาตุหนองบัว
		ชีทวน		
		หนองเอาะ		
		ลาดเจริญ		
		ชะยอม		
		ปากชุม		
	เขมราฐ	เขมราฐ		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน ■ ถนนคนเดิน ■ หาดทรายแก่งหินฯ
		นาแวง		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน ■ หาดทรายแก่งหินฯ

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
	นาตาล	ขามป้อม		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน ■ เกษตรปลอดสารเคมี
		กองโพน		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน
		พะลาน		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน ■ หาดทรายแ่งหินา
		นาตาล		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน ■ หาดทรายแ่งหินา
	โพธิ์ไทร	สองคอน		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน ■ หาดทรายแ่งหินา ■ สามพันโบก
		สำโรง		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน ■ หาดทรายแ่งหินา ■ เสาเฉลียง
	โขงเจียม	หนามแท่ง		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน ■ ป่าชุมชน
		โพธิ์กลาง		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน ■ หาดทรายแ่งหินา
		ห้วยไผ่		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน ■ ผาแต้ม
		โขงเจียม	บ้านด่านซ้าย	■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน ■ แม่น้ำสองสี
	พิบูลมังสาหาร	กุดชมภู		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน ■ หาดทรายแ่งหินา
		พิบูลมังสาหาร		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน
		ฝางคำ		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน - ทะเลน้ำจืด
	สิรินธร	คำซ่องเม็ก		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน
		คำเขื่อนแก้ว		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
	บุญศรี	โพนงาม		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน
		หนองสะโน		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน
	น้ำเย็น	โคมประดิษฐ์		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน
	นาจะหลวย	นาจะหลวย		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน
	ทุ่งศรีอุดม	โคกขำแระ		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน
	วารินชำราบ	บุงหวาย		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน
	เชียงใน	ชีทวน		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน
	ม่วงสามสิบ	เตย		■ นิเวศวิถีวัฒนธรรมชุมชน
ศรีสะเกษ	ราชีไศล	หนองแค	บ้านผึ้ง (กลุ่มอนุรักษ์ ป่าดงภูดิน)	■ ป่าบุ่ง ป่าทาม ■ เจ้าพ่อดงภูดิน ■ หนองตะลุงอีสาน (นกต้อม) ■ วัดพระธาตุ ■ สุพรรณหงส์ ■ ปรากฏ์สมบุญ
	กันทรารมย์	หนองแก้ว	ห้วยนา (วัดจำปา)	■ พระประธานที่แสดงถึง เอกลักษณ์ชาติพันธุ์ลาว ■ ป่าชุมชน 1,000 ไร่ ■ ประเพณีข้าวใหม่ปลามัน ■ พระธาตุกุดัญญ ■ หาดนางเหงา ■ เขื่อนห้วยนา
		ละทาย	ละทาย	■ วัฒนธรรมลาว ■ หลวงปู่เพ็ง พระเกจิอาจารย์วัดโพธิ์ศรี ละทาย ■ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
	ไพรีบึง	ปราสาทเยอ	ปราสาทเยอ	■ เป็นชุมชนแรกในจังหวัดศรีสะเกษที่รักษาลูกที่ 9 เสด็จ ■ วัดนธรรมชนเผ่าเยอ ■ เกจิอาจารย์พระครูประสาทนันทคุณ(มม อินทปัญญา) โบราณสถานปราสาทเยอ ■ วัดป่ามหาเจดีย์แก้ว ■ ปราสาทภูฝ้าย ■ ปราสาทหิน ■ บ้านสมอ
	ปรางค์กู่	กู่		■ บุญเบิกฟ้าเดือนสาม ■ วิถีกู่ ■ ผ้าไหมลายลูกแก้ว
	ภูสิงห์	ไพรพัฒนา		■ วัดหลวงปู่สรอง ■ ด้านชายแดนไทย-กัมพูชา ช่องสะงำ
	ขุนหาญ	ลี		■ วัดมหาเจดีย์แก้ว(วัดล้านขวด) ■ น้ำตกห้วยจันทร์ ■ น้ำตกสำโรงเกียรติ
	บึงบูรพ์	เปือย		■ วัดศรีบึงบูรพ์ ■ ผ้าไหม
		ท่ม		■ เกษตรอินทรีย์
		เขิน		■ เขินนิเวศ
		ผักไหม		■ เขินวัฒนธรรม
		อีเซ		■ เขินนิเวศ
		ตุม		■ วัฒนธรรม/เศรษฐกิจ
		รังแร้ง		■ เขินนิเวศ

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยวฯ
ยโสธร	เมือง	หนองคู		■ เกษตรอินทรีย์
		สิงห์		■ โบราณคดี
		นาละไมย์		■ ศิลปกรรมแกะสลักไม้
		ทุ่งนางโอก		■ หัตถกรรมพื้นบ้าน จักสานไม้ไผ่
	คำเขื่อนแก้ว	กู่จาน		■ ประเพณีวัฒนธรรม ■ โบราณสถานพระธาตุ กู่จาน
		สงเปือย		■ แหล่งโบราณคดี เมืองเตย
		ดงแคนใหญ่		■ วิถีชุมชน ■ ไถ่ย่าง
	มหาชนะชัย	บากเรือ		■ เกษตรอินทรีย์
		ฟ้าหยาด		■ ประเพณีแห่มาลัย ข้าวตอก (มีที่เดียวในโลก)
	ค้อวัง	ฟ้าห่วน		■ แหล่งโบราณคดี (ใบเสมา)
	ทรายมูล	ทรายมูล		■ โบราณสถาน (พระธาตุฝุ่น)
		ดูลาด		■ ศิลปกรรม (วัดล้านขวด)
	กุดชุม	โนนเปือย		■ เกษตรอินทรีย์
		นาโสี		■ เกษตรอินทรีย์
		กุดชุม		■ แหล่งท่องเที่ยวเชิง ธรรมชาติ (ภูหมากพริก / ถ้ำทองสัมฤทธิ์)
		ห้วยแก้ง		■ วิถีวัฒนธรรมชุมชน ประเพณีอีสาน
	ไทยเจริญ	คำเตย		■ โบสถ์คริสต์จักร บ้านซ่งแย้ (โบสถ์ไม้ใหญ่ที่สุด)

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
	เลิงนกทา	ไทยเจริญ		■ ประเพณีนมัสการรอย พระพุทธรูปวัดภูก้อย(วัด ไทยเจริญ)
		สวาท		■ วัดนธรรมประเพณี ■ ลอยกระทงวัดป่าวังน้ำ ทิพย์
		สร้างมิ่ง		■ เกษตรอินทรีย์ ■ แหล่งท่องเที่ยว เชิงธรรมชาติห้วย
	กุดแห่			■ หินลาดบ้านโนนหาด (แก่งสะพือเลิงนกทา)
				■ ประเพณีมูทิดาจิต หลวง ปู่สิงห์ทอง ปากไร วัดบ้านกุดแห่ (เก็ลอาจารย์สายหลวง ปู่มน)
	ป่าดัว	ศรีฐาน		■ วิถีชุมชนหมอนขวานผ้า ขิด(OTOP)
		โพธิ์ไทร		■ โบราณสถาน ■ ประเพณีสงกรานต์ วัดดอนอาฮาม
		ห้องแซง		
		บุงคำ		
		ค่าน้ำสร้าง		
		นาเวียง		
		ในเมือง		
		ตาดทอง		
		โพนทัน		

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
นครชัยบุรินทร์				
นครราชสีมา	วังน้ำเขียว	ไทยสามัคคี	บุไทร	■ พิษสวน พิษเมืองหนาว ■ การแปรรูปทางการเกษตร ■ ผาชมตะวัน น้ำตกสวน ■ หอม น้ำตกห้วยใหญ่ได้
			ไทยพัฒนา	■ วังน้ำเขียว ■ วังน้ำเขียวฟาร์ม ■ ผาเก็บตะวัน
				■ แหนมเห็ดแห่งแรกใน ■ เมืองไทย ■ โรงคั่วกาแฟ
	โนนสูง	ธารปราสาท	ปราสาท	■ แหล่งโบราณคดียุคก่อน ■ ประวัติศาสตร์ ■ ลำธารปราสาท ■ อนุสรณ์สถานวีรกรรม ■ หุ่นสัมฤทธิ์ ■ อุทยานประวัติศาสตร์ ■ พิมาย ■ ปราสาทหินพนมวัน
	สีคิ้ว	สีดา	หนองไข่น้ำ	■ ประเพณีความเชื่อการ ■ แห่ช้าง บ่อไก่แก้ว เมืองสี ■ ดา ลายผ้าทอที่ตั้งตำนาน ■ เท้ากำพรางนางสีดามาเป็น ■ จุดขาย และโบราณสถานที่ ■ เชื่อมโยงกับบ้านปราสาท ■ โบราณสถานบ่อไก่แก้ว ■ ปราสาทบ้านสีดา ■ ปราสาทนางรำ
		ดอนเมือง	ผาบุคา	■ ไร่องานผาบุคา โยคะหิน ■ การนวดหินสมุนไพร ■ เพลง ■ โคราซ ลูกประคบ ■ อบสมุนไพร ■ วัดหลวงพ่อด ■ วัดโนนคุ้ม

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
				■ อ่างเก็บน้ำห้วยซับประดู่ ■ อ่างเก็บน้ำห้วยซับประดู่ - เขื่อนลำตะคอง
	ลำทะเมนชัย	ทต.หนองบัววง		
	หนองบุญมาก	หนองบุญมาก		
		บ้านใหม่		
		สารภี		
	ครบุรี	ครบุรี		
	ประทาย	กระทุ่มราย		
	โนนสูง	ธารปราสาท		
	วังน้ำเขียว	ไทยสามัคคี		
	ปากช่อง	ปากช่อง		■ อ่างเก็บน้ำห้วยซับประดู่ ■ ล่องเรือดูธรรมชาติ ดูนก ■ เจือก ■ ฝ่ายมีชีวิตทำน้ำวัดมงคล ■ เจริญผล ■ วัดคลองตาลอง ■ ชมตะคองที่เกือบสูญ ■ พันธุ์
		หนองสาหร่าย		■ เกษตรอินทรีย์ ■ ตลาดชุมชน ■ กลุ่มसानตะกร้า
บุรีรัมย์	ประโคนชัย	จรเข้มาก	โคกมีอง	■ ปราสาทเมืองต่ำ ■ ข้าวภูเขาไฟ ■ ปราสาทหินเขาปลาย ■ บัด1-2 ■ ปราสาทหินพนมรุ้ง

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยวฯ
	เฉลิมพระเกียรติ	เจริญสุข	เจริญสุข	■ ฝ้ายอมดินภูเขาไฟ ■ ป่าชุมชนเขาพระอังคาร ■ โบราณสถานเขาพระอังคาร ■ ซึ่งเชื่อมโยงกับปราสาทพนมรุ้งและปราสาทเมืองต่ำ ■ เขาพระอังคาร ■ อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ■ ปราสาทเมืองต่ำ
	ห้วยราช	สนวน	สนวนนอก	■ หมู่บ้านท่องเที่ยวไหมและรถกระสวยน้ำเทียว ■ อนุสาวรีย์รัชกาลที่5 ■ พุทธมณฑลวัดบ้านตาเสา ■ ปากปล่องภูเขาไฟเขากระโดง ■ สนามกีฬาไอโมบาย
	เมือง	ถลุงเหล็ก		
		สะแกโพรง		
	ห้วยราช	สนวน		
	ประโคนชัย	จรเข้มาก		
	นางรอง	หนองกง		
		หนองโสน		
	เฉลิมพระเกียรติ	เจริญสุข		
	พุทไธสง	บ้านยาง		
	สตึก	ชุมแสง		
	หนองหงส์	เมืองฝ้าย		
	โนนดินแดง	ลำนางรอง		
	บ้านกรวด	บึงเจริญ		
		จันทบเพชร		
	โนนสุวรรณ	ทุ่งจันทัน		
	ลำปลายมาศ	แสงพัน		

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
สุรินทร์	สำโรงทาบ	สำโรงทาบ	อาลี	■ ประเพณีวัฒนธรรมชาวกูย ■ ภูมิปัญญาผ้าย้อมมะเกลือ ■ ปราสาทศรีขรภูมิ ■ วัดโพธิ์ศรีธาตุ
	ปราสาท	เชื้อเพลิง	โพธิ์ทอง	■ ผ้าไหมลายเขมรโบราณ ■ ร้ากะโนบตึงตึงเขมรถิ่นไทย ■ ป่าชุมชน ■ ศูนย์ศึกษาสุรินทร์ ■ ปราสาทหินบ้านพลวง ■ ปราสาทศรีขร
	เมือง	ท่าสว่าง	ท่าสว่าง	■ ผ้าไหมยกทองโบราณ ■ กี่ทอผ้า(เกียกซ์) ■ ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ ■ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุรินทร์ ■ ห้วยเสนง
	ท่าตูม	กระโพ	โคกกกลาง	■ วิถีชีวิตคนกูยกับช้าง ■ ปราสาทจอมพระ ■ วัดบูรพาราม(วัดหลวงปู่ดูลา) ■ เพลาเพลิน
	เมือง	นาบัว	บ้านกรทม หมู่ 8	■ ห้องเที่ยวเส้นทางสายไหม
		สวาย	บ้านสวาย หมู่ 5	■ ห้องเที่ยวเส้นทางสายไหม
		เทนมีย์	บ้านเทนมีย์ หมู่ 1	■ ห้องเที่ยวเส้นทางสายไหม
		ท่าสว่าง	บ้านอำมือง หมู่ 13	■ ห้องเที่ยวเส้นทางสายไหม
		เพี้ยราม	บ้านพญาราม หมู่ 9	■ ห้องเที่ยวเส้นทางสายไหม

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยวฯ
	เขวาสินรินทร์	ตาถูก	บ้านตาถูก หมู่ 3	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
		บึง	บ้านกันตรง หมู่ 8	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
		ปราสาททอง	บ้านสามโค หมู่ 6	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
	เขวาสินรินทร์		บ้านเขวาสินรินทร์ หมู่ 2	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
	ลำดวน	ลำดวน	บ้านประดู่ทอง หมู่ 5	ท่องเที่ยวเส้นทางสายไหม
		ตราดม	บ้านทัพมะระ หมู่ 5	ท่องเที่ยวเส้นทางสายไหม
		ตระเปียงเตีย	บ้านตาปุม หมู่ 5	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
	สังขะ	กระเทียม	บ้านด่านเจริญ หมู่ 19	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
	ท่าตูม	พรมเทพ	บ้านโสมน หมู่ 11	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
			บ้านตาโต หมู่ 16	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
	ชุมพลบุรี	ไพรขลา	บ้านม่วงสวรรค์ หมู่ 7	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
		นาหนองไผ่	บ้านดู่นาหนองไผ่ หมู่ 1	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
	กาบเชิง	กาบเชิง	บ้านเขื่อนแก้ว หมู่ 3	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
			บ้านโคกกลาง สามัคคี หมู่ 5	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
		ตะเคียน	บ้านตะเคียน หมู่ 1	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
		คูตัน	บ้านโคกสะอาด หมู่ 7	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
	ปราสาท	เชื้อเพลิง	บ้านโพธิ์ทอง หมู่ 3	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
	ศรีขรภูมิ	แดล	บ้านประทุน หมู่ 4	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
		จารพัด	บ้านไทร หมู่ 7	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
	โนนนารายณ์	ระเวียง	บ้านโนนน้อย หมู่ 6	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
	ศรีณรงค์	หนองแขวง	บ้านคูขาดหมู่ 5	■ ท่องเที่ยวเส้นทาง สายไหม
	เมือง	สลักได	บ้านโคกกระชาย หมู่ 13	■ ท่องเที่ยววิถีเกษตร
		บุฤาษี	บ้านรัตนะ หมู่ 2	■ ท่องเที่ยววิถีเกษตร
		ตั้งใจ	บ้านระไซร์ หมู่ 5	■ ท่องเที่ยววิถีเกษตร
	สังขะ	ทับทัน	บ้านขามพัฒนา หมู่ 12	■ ท่องเที่ยววิถีเกษตร
	จอมพระ	บ้านฝื่อ	บ้านฝื่อ หมู่ 2	■ ท่องเที่ยววิถีเกษตร
		ลุ่มระวี	บ้านหนองเหล็ก หมู่ 18	■ ท่องเที่ยววิถีเกษตร
		หนองสนิท	บ้านโนนจั่ว หมู่ 4	■ ท่องเที่ยววิถีเกษตร
	ชุมพลบุรี	ศรีณรงค์	บ้านวังศิลา หมู่ 9	■ ท่องเที่ยววิถีเกษตร
	กาบเชิง	คูตัน	บ้านไสรถาวร หมู่ 4	■ ท่องเที่ยววิถีเกษตร
	บัวเชด	สะเดา	บ้านนากลาง หมู่ 8	■ ท่องเที่ยววิถีเกษตร
		อาโพน	บ้านประเม หมู่ 2	■ ท่องเที่ยววิถีเกษตร
		บัวเชด	บ้านตาปิม หมู่ 5	■ ท่องเที่ยววิถีเกษตร
	ปราสาท	ทมอ	บ้านทัพไทย หมู่ 10	■ ท่องเที่ยววิถีเกษตร
		เชื้อเพลิง	บ้านปราท หมู่ 6	■ ท่องเที่ยววิถีเกษตร

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
	สนม	สนม	บ้านสำโรง หมู่ 9	■ ห้องเที่ยววิถีเกษตร
			บ้านพลับ หมู่ 4	■ ห้องเที่ยววิถีเกษตร
		แคน	บ้านหนองขุนศรี หมู่ 4	■ ห้องเที่ยววิถีเกษตร
		ห้วยจั่ว	บ้านหนองเหล็ก หมู่ 6	■ ห้องเที่ยววิถีเกษตร
	ศรีณรงค์	ตรวจ	บ้านหนองมะแซว หมู่ 11	■ ห้องเที่ยววิถีเกษตร
		ศรีสุข	บ้านลูกควาย หมู่ 9	■ ห้องเที่ยววิถีเกษตร
	สังขะ	ตาตุ่ม	บ้านขยอ หมู่ 5	■ ห้องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
	จอมพระ	เมืองสิง	บ้านเชียงสง หมู่ 17	■ ห้องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
			บ้านหนองข่า หมู่ 6	■ ห้องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
	ชุมพลบุรี	เมืองบัว	บ้านชาด หมู่ 3	■ ห้องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
	พนมดงรัก	โคกกลาง	บ้านสระแก้ว หมู่ 7	■ ห้องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
		บักได	บ้านหนองแวง หมู่ 15	■ ห้องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
	บัวเชด	จรัส	บ้านจรัสพัฒนา หมู่ 8	■ ห้องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
	ศรีขรภูมิ	กุดหวาย	บ้านสมบุญ หมู่ 3	■ ห้องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
	รัตนบุรี	หนองบัวทอง	บ้านกุดหลวง หมู่ 7	■ ห้องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
		เบิด	บ้านแซ่ค่อน หมู่ 4	■ ห้องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
	เมือง	คอโค	บ้านดงมัน หมู่ 8	■ ห้องเที่ยววิถีชาติพันธุ์ เขมร ลาว กวย

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
	รัตนบุรี	ทับใหญ่	บ้านจาน หมู่ 9	■ ท่องเที่ยววิถีชาติพันธุ์ เขมร ลาว กวย
	ลำโรงทับ	ลำโรงทับ	บ้านตะเคียน หมู่ 9	■ ท่องเที่ยววิถีชาติพันธุ์ เขมร ลาว กวย
		เกาะแก้ว	บ้านสองหนอง หมู่ 4	■ ท่องเที่ยววิถีชาติพันธุ์ เขมร ลาว กวย
ชัยภูมิ	คอนสาร	ทุ่งนาเลา		
		ดงบัง		
	เกษตรสมบูรณ์	โนนทอง		
	หนองบัวแดง	นางแดด		
		ถ้ำวัวแดง		
	เมือง	ซับสีทอง		
		ท่าหินโงม		
		บ้านค่าย		
		โนนสำราญ		
	แก้งคร้อ	เก่าย่าดี		
ท่ามะไฟหวาน				
ร้อยแก่นสารภภาพสินธุ์				
ขอนแก่น	ภูผาม่าน	ภูผาม่าน		
		ห้วยม่วง		
		วังสาวป		
	ชุมแพ	นาหนองทุ่ม		
	เวียงเก่า	เวียงเก่าพัฒนา		
		ในเมือง		
		เขาน้อย		

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยวฯ
มหาสารคาม	กุดรัง	กุดรัง		■ วิถีท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
	โกสุมพิสัย			■ บึงกุย
	นาइन	นาइन		■ พระธาตุนาइन
	เมือง	แก่งเลิงจาน		
	แกดำ	สะพานแกดำ		
ร้อยเอ็ด	เกษตรวิสัย	กู่กาสิงห์		
		เมืองบัว		
	สุวรรณภูมิ	สาคุ		
	หนองฮี	จำปาขัน		
	ปทุมรัตต์	หนองแคน		
		โนนสวรรค์		
	โพธิ์ชัย	คำพะยุง		
	เมยวดี	บุญเลิศ		
	หนองพอก	ฝักน้ำยอม		
		ภูเขาทอง		
	ธวัชบุรี	มะฮี		
		ธงธานี		
	เสลภูมิ	บึงเกลือ		
	โพนทราย	ยางคำ	บ้านกู่คันธนาม	
	สุวรรณภูมิ	สระคู		
		ทุ่งกุลา		
		จำปาขัน		

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
กาฬสินธุ์				
สนุก				
นครพนม	นาหว้า	ท่าเรือ	บ้านท่าเรือ	■ วัดนธรรมไทย-ลาว ■ ชุมชนแห่งเสียงดนตรี (แคน พิณ โหวด ปี่ผู้ไท) ■ ผ้าไหมศิลปาชีพ ■ หนองหาร ■ วัดธาตุประสิทธิ์
	ธาตุพนม	อุ่มเหมา	บ้านโสกแมว	■ วัดนธรรมไทย ■ พิธีกรรมหมอเหยา ■ พระธาตุพนม ■ พระธาตุเรณู
	ท่าอุเทน	โนนตาล	บ้านโพน	■ วัดนธรรมไทย ■ พระธาตุท่าอุเทน
		ไชยบุรี	เมืองไชยบุรี	■ ประวัติศาสตร์เมืองไชยบุรี 3 วัดดี 4 วัดเจ้าเมืองสร้าง ■ เส้นทางจักรยานชมเมือง ■ ผลิตภัณฑ์ส้มปลาชะโด ■ พระธาตุอุเทน ■ แหล่งเรียนรู้ร้อยห้าไดโนเสาร์
	นาแก	หนองสังข์	บ้านหนองสังข์	■ วัดนธรรมไทยทะเลิงกลองคุ้ม ■ ผ้าฝ้ายทอมือ ■ อุทยานแห่งชาติภูผายล ■ ก้อนหินรูปหัวใจ ■ อนุสรณ์สถานแห่งความสงบ
	เมือง	หนองญาติ	บ้านนาจอก	■ วัดนธรรมไทยเชื้อสายเวียดนาม ■ อนุสรณ์สถาน

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
				■ พิพิธภัณฑ์และบ้าน ดั้งเดิมท่านโฮจิมินห์ ■ พิพิธภัณฑ์ปลา แม่น้ำโขง ■ สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 3 ■ พระธาตุนครพนม
		อาจสามารถ	บ้านอาจสามารถ	■ ศูนย์วัฒนธรรม ไทแสก ■ กิจกรรมแสก เดินสาธิต ■ อาหารเมี่ยงตาสด ■ สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 3 ■ พระธาตุนครพนม ■ ลานพญาศรีสัตนาคราช
		ขามเฒ่า		
		ท่าค้อ		
		บ้านฝาง		
	ศรีสงคราม	สามผง		
		ท่าบ่อสงคราม		
		บ้านข่า		
	นาหว้า	นาคุณใหญ่		
	ธาตุพนม	พระกลางทุ่ง		
		นาถ่อน		
		ธาตุพนม		
	เรณูนคร	ทต.เรณูนคร		
		หนองยางขึ้น		
		ท่าลาด		
		โคกหินแอ่		

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
มุกดาหาร	คำชะอี	บ้านค้อ	บ้านแซ้	■ ฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ■ วัดนธรรมกีนข้าวผาแลง ■ การสานหมวกกก ■ ทอผ้าฝ้าย ■ ชุมชนบ้านภู ■ ภูมโนรมย์
	หนองสูง	บ้านเป่า	บ้านภู	■ ห้องเที่ยววิถีวัฒนธรรมภูไท ■ ฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ■ อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ
	เมืองมุกดาหาร	นาสีนวล	บ้านท่าไค้-นาแล	■ ห้องเที่ยววิถีวัฒนธรรมไทอีสาน ■ เกษตรริมโขง ■ งมหอยเล็บมือ ■ ภูมโนรมย์ ■ หอแก้วมุกดา
	ห้วยใหญ่	ชะโนด	พาลูกา	■ พิพิธภัณฑ์ท่านหนูยักษ์ผุสสะวัน ■ แก่งกะเบา ■ วัดสองคอน ■ หาดมโนภิรมณ์
	หนองสูง	โนนยาง		■ วัดนธรรมภูไท
		บ้านเป่า		■ วัดนธรรมโฮมสเตย์
		ภูวง		■ ไหมฝ้ายฝีมือ
	เมือง	นาสีนวล		■ เกษตร / วิถีพุทธ
	ดอนตาล	โพธิ์ไทร		■ วิถีท่องเที่ยวโฮมสเตย์สองฝั่งโขง
	ดงหลวง	หนองแคน		■ วัดนธรรมไทบุร
	นิคมคำสร้อย	กกแดง		■ เศรษฐกิจพอเพียง
		นาอุดม		■ วัดอุโบราณ ■ ป่าชุมชน

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยวฯ
สกลนคร	โพนนาแก้ว	บ้านแป้น		■ ห้องเที่ยวภูมินิเวศ เกษตรอินทรีย์ (สวนผัก ลอยน้ำ)
	ส่องดาว	ปทุมวาปี		■ ห้องเที่ยวหมู่บ้าน สามธรรม
	อากาศอำนวย	ท่าก้อน		■ วิถีท่าก้อน (ปลูก สมุนไพร)
		ทต.อากาศ		■ เชิงวิถีวัฒนธรรมผ้าคราม ภูไท
	พังโคน	ม่วงไข่		■ เศรษฐกิจพอเพียง
	สว่างแดนดิน	ค้อใต้		■ เกษตรอินทรีย์
		พันนา		■ เชิงวัฒนธรรม (ปฎิมากรรม ปราสาทขอม)
	เมืองสกล	ห้วยยาง		■ เชิงวัฒนธรรม
		ดงมะไฟ		■ เชิงภูมินิเวศ
	เต่างอย	เต่างอย		■ เชิงภูมินิเวศ
	พังโคน	ต้นผึ้ง		■ เกษตรอินทรีย์
	ภูพาน	โคกภู		■ เชิงภูมินิเวศ เกษตรอินทรีย์
	พรรณานิคม	พรรณา		■ เชิงวัฒนธรรม
	วานรนิวาส	ศรีวิชัย		■ เกษตรอินทรีย์ (ปลูกผักนอก)
	กุดบาก	กุดบาก		■ เกษตรอินทรีย์
บึงกาฬ	บุ่งคล้า	หนองเต็ง	บ้านห้วยเลียบมือ นาง	■ ชุมชนคริสต์ริมน้ำโขง ■ ภูทอกน้อย(ภูสองศาสนา) ■ อุโมงค์ต้นยาง ■ สวนเกษตรพอเพียง ■ ภูทอก ■ ภูลั่งกา ■ น้ำตกเจ็ดสี ■ น้ำตกถ้ำฝุ่น

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
	เมืองบึงกาฬ	หอค้า	บ้านหอค้า	■ ประวัติศาสตร์หอค้า ■ ป่าชุมชน ■ ตลาดลาว
			บ้านสะจ้อ	■ ผลิตภัณฑ์ผ้าหมักโคลน ■ แม่น้ำโขง
		โคสี	อาฮง	■ เกษตรริมโขง ■ วัดอาฮงศิลาวาส ■ แก่งอาฮง ■ วัดภูทอก
	พรเจริญ	ดอนหญ้านาง	บ้านสุขสาคร	■ ล่องเรือบึงบัวแดง แพริบ ■ ประทานอาหารกลางบึง ■ ภูทอก
	ศรีวิไล	นาแสง	บ้านคำแคนพัฒนา	■ วัดภูทอก ■ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ■ ภูทอกน้อย ■ เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูวัว
	บึงโขงหลง	บึงโขงหลง	บ้านคำสมบูรณ์	■ ชุมชนริมบึงโขงหลง ■ แพริบประทานอาหารบึงโขงหลง ■ ภูลังกา
		ต.ปากคาด		
		นาแก		
		หอค้า		
		โคสี		
		ดงบัง		
		บึงกาฬ		
		ทต.บึงโขงหลง		
		หนองเติน		
		บุงคล้า		

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยวฯ
		ทต.โซ่		
		ต.โซ่		
		ดอนหญ้านาง		
		นาสะแบง		
		นาสิงห์		
		นาแสง		
		ทต.ปากคาด		
		ชัยพร		
		บึงงาม		
		โพธิ์หมาก		
บ้านด้อง				
วัฒนธรรมภูพานภาษา				
อุดรธานี	หนองวัวซอ	กุดหมากไฟ		■ ห้องเที่ยวธรรมชาติ เกษตรและธรรมะ
		หนองอ้อ		■ ห้องเที่ยวธรรมชาติ เกษตรและOTOP
	กุดจับ	ขอนแก่น		■ ห้องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งโบราณคดีและ OTOP
	กู่แก้ว	โนนทองอินทร์		■ ห้องเที่ยวธรรมชาติ
		บ้านจืด		■ ห้องเที่ยววัฒนธรรม
หนองบัวลำภู	นาวัง	วังทอง		
		นาแก		
		เทพศิรี		
	สุวรรณคูหา	บุญทัน		
	โนนสัง	นิคม		
		บ้านค้อ		
	เมือง	โนนทัน		
	นากลาง	อุทัยสวรรค์		

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
เลย	เมืองเลย	ชัยพฤกษ์	ชัยพฤกษ์	■ ห้องประชุมชุมชน ■ ผ้าทอลายกางปลา ■ กิจกรรมทำกังหันปลา ■ ภูบ่อปิด
		ทต.นาอ้อ	บ้านนาอ้อ	■ พิพิธภัณฑ์วัดศรีจันทร์ ■ กลุ่มทอผ้าฝ้าย ■ งานบุญข้าวจี ■ ภูบ่อปิด
	หนองหิน	ปวนพุ	ภูป่าเปะ	■ เส้นทางชมทิวทัศน์ภูหอ ■ ภูกระดิง ■ สวนหินผางาม ■ ภูหลวง
	หนองหิน	ปวนพุ	บ้านผางาม	■ อุทยานสวนหินผางาม (แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรณีวิทยา) ■ ภูผาเปะ ■ ภูกระดิง
	เชียงคาน		บ้านน้อย	■ สินค้า OTOP มะพร้าวแก้ว ■ อาหารบ้านริมโขง ■ แก่งคุดคู้ ■ เมืองเชียงคาน ■ ภูทอก
	เมือง	ชัยพฤกษ์		
		น้ำสวย		
		นาอ้อ		
		น้ำหมาน		
		กกทอง		
	ท่าลี่	อาฮี		
		หนองผือ		
		น้ำทุ่น		

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
	เชียงคาน	เขาแก้ว		
		เชียงคาน		
		นาข้าว		
	ปากชม	ปากชม		
		ห้วยพิชัย		
	ภูเรือ	ปลาบ่า		
		ท่าศาลา		
		ร้องจิก		
		ลาดค่าง		
	ด่านซ้าย	ด่านซ้าย		
		กกสะทอน		
	นาแห้ว	แสงภา		
		เหล่ากกหมก		
	เอราวัณ	เอราวัณ		
	หนองหิน	ปวนผุ		
	ภูหลวง	หนองคัน		
หนองคาย	ศรีเชียงใหม่	พระพุทธบาท	วังน้ำมอก	■ วัดนธรรมสองล้านสองเวียง ■ ป่าชุมชนภูผีปอบ ■ วัดหินหมากเป้ง
		หม้อ	บ้านหม้อ	■ วัดนธรรมไทพวน ■ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสับปะรด ■ จุดชมวิวน้ำโขงตอนขึ้นสู่
	ศรีเชียงใหม่	หม้อ	บ้านหม้อ	■ วัดหินหมากเป้ง ■ วัดอรุณบรรพต ■ วัดศรีชมพองค์ดื้อ ■ ชุมชนวังน้ำมอก

กลุ่มจังหวัด/ จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ความโดดเด่น / แหล่งท่องเที่ยว
	เมืองหนองคาย	จอมแจ้ง	บ้านจอมแจ้ง	■ กิจกรรมศึกษาดูงานฐานเรียนรู้ทำถั่วตัดทำไข่เค็ม ■ พักโฮมสเตย์วัฒนธรรมไทยอีสาน ■ วัดโพธิ์ชัย ■ สะพานมิตรภาพไทย-ลาว ■ ศาลาแก้วกู่
	สังคม	ผาดัง	ปากโสมสำภูพาน	■ วัฒนธรรมไทยอีสานชุมชนริมโขง ■ ผลิตภัณฑ์น้ำหมากปลอด ■ ข้าวปุ้นฮ้อน ■ ภูห้วยอีสัน ■ วัดผาดากเลื้อ (สกายวอล์ค) ■ วัดถ้ำดินเพียง
			พระธาตุบังพวน	
			เวียงคุก	
			ปะโค	
			บ้านม่วง	
			โพนทอง	
			หนองปลาปาก	
			โคกคอน	
			นาจั่ว	
			บ้านหม้อ	

แถลงการณ์สมัชชาสภาพลเมืองอีสาน

พี่น้อง.....การสมัชชาสภาพลเมืองครั้งนี้ให้นับเป็นครั้งที่สอง ต่อจาก
สมัชชาเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น และเป็น “การตุ้มโฮม อีกแพง แบ่งปัน” อีสาน
หนึ่งเดียว ครั้งที่หก

พี่น้องชาวอีสานที่เคารพ.....พวกเราในนามสมัชชาพลเมืองภาคอีสาน
มีกลุ่มองค์กรเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนในพื้นที่ภาคอีสานได้ร่วมกัน
ขับเคลื่อนและปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ใน 20 จังหวัด
ขณะเดียวกันการพัฒนาประเทศได้ส่งผลกระทบกับวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น
ตามลำดับ อย่างไรก็ตามภาคประชาชนพวกเรา 20 จังหวัดภาคอีสาน ยังยืนหยัด
ในสิทธิของประชาชนและสิทธิชุมชน ที่จะร่วมขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาของ
ตนเอง ร่วมกับภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ภาควิชาการ ที่เป็นองค์กรสนับสนุนเคียงคู่
กับภาคประชาชน

จากบทเรียนของภาคประชาชนอีสาน ที่เคลื่อนไหวเรียกร้องให้ทั้งภาครัฐ
และท้องถิ่นแก้ไขปัญหาที่ผ่านมานั้นไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เพราะโครงสร้างทาง

อำนาจ จากการรวมศูนย์ที่ส่วนกลาง ได้สร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างสุดขีด ระหว่างเมืองกับชนบท **ทำให้ไม่สามารถเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้กับภาคประชาชนฐานล่าง** ยิ่งนับวันปัญหายิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ ที่อำนาจรัฐรวมศูนย์ เป็นส่วนสำคัญในการทำลายวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นและการจัดการตนเองทุกมิติ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ระบบเศรษฐกิจ สังคม แบบไร้พรมแดนนี้ พวกเราภาคประชาชนภาคประชาสังคม ภาควิชาการ หน่วยงานภาคีภาคอีสาน ในนามสมัชชาสภาพลเมืองภาคอีสาน 20 จังหวัด ได้ร่วมแสดงพลังที่จะปฏิบัติการขับเคลื่อนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ภายใต้สิทธิของประชาชน ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ในการกำหนดอนาคตของตนเอง และอนาคตของภาคอีสาน โดยการเปิดพื้นที่ให้ภาคประชาชนทุกหมู่เหล่าในการแก้ไขปัญหา การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ตำบล จังหวัด อย่างเท่าเทียม และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในสิทธิความเป็นพลเมือง เวทีสมัชชาสภาพลเมืองอีสาน ครั้งที่ 2 ปี 2561 มีฉันทามติวาระยุทธศาสตร์แห่งอีสานร่วมกัน ใน 6 ประเด็น ซึ่งมีวาระเร่งด่วน ใน 3 ประเด็น ดังนี้ 1.ที่ดินทำกิน 2.เศรษฐกิจฐานรากและความมั่นคงทางอาหาร 3.กฎหมายที่สร้างความเหลื่อมล้ำ

พี่น้อง....ขอให้ทุกคนขมื่อขึ้น เพื่อรับรองฉันทามติร่วมกันว่า พวกเราจะร่วมกันสร้างเอกภาพทางความคิด เอกภาพอุดมการณ์ เอกภาพทนายโยบาย และปฏิบัติ ร่วมกันในนามอีสานหนึ่งเดียว

.....ไชโย..... ไชโย.....ไชโย.....

วันที่ 26 มกราคม 2561
ลำทะเมนชัย

‘ไฟโรจน์’ ชี้ปัญหามีคำตอบเดียว คือ คนอีสานต้องกำหนดอนาคตตนเอง

นครราชสีมา/ วันที่ 26 มกราคม 2561 นายไฟโรจน์ พลเพชร อดีตคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ปาฐกถาพิเศษ “ภาพรวมสถานการณ์และผลกระทบต่อแผ่นดินอีสาน” ในเวทีสมัชชาสภาพลเมืองอีสาน “ตุ้มโฮมฮักแพงแบ่งปันอีสานหนึ่งเดียว” ณ หอประชุม ที่ว่าการอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จัดโดย เครือข่ายขบวนองค์กรชุมชนภาคอีสาน 20 จังหวัด ร่วมกับอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา, สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และภาคี เครือข่าย หน่วยงานภาครัฐ ท้องที่ ท้องถิ่น และภาคประชาสังคม กว่า 30 องค์กร ร่วมกันจัดงาน โดยได้รับเกียรติจากที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายธีระ วงษ์เจริญ ให้เกียรติมาร่วมงานและเป็นประธานในพิธี

นายไฟโรจน์ พลเพชร กล่าวว่า กระบวนการแย่งชิงดิน น้ำ ป่า และทรัพยากร การถูกคุกคามในภาคเกษตร จากรัฐและทุนที่ผ่านมา ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ส่งผลให้ธรรมชาติทรัพยากรเสื่อมโทรมลง เกิดความไม่เป็นธรรม แต่ก็มีความพยายามของชุมชนในการต่อสู้ดิ้นรน เช่น เรื่องป่า การจัดการป่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการป่า ก็เกิดข้อเสนอการจัดการป่าโดยชุมชน

เป็นการพัฒนาทางเลือก เป็นการพัฒนาแนวใหม่ หรือในเรื่องน้ำ รัฐเองก็ผลักดันโครงการขนาดใหญ่ อย่าง โขง ซี มูล ชุมชนเองก็หาทางออกโดยตนเองเสนอให้มีการจัดการน้ำขนาดเล็ก

เรื่อง ดิน น้ำ ป่า ชุมชนต้องดิ้นรนในการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมการจัดการดินน้ำป่าโดยชุมชน แทนที่จะถูกผูกขาดโดยศูนย์กลางอำนาจ ให้ชุมชนจัดการดินน้ำป่าด้วยตนเองได้เป็นสิ่งที่ชุมชนต่อสู้มาโดยตลอด ป่าชุมชน โฉนดชุมชน จึงเกิดขึ้นนับเป็นนวัตกรรมในการจัดการร่วมกับหลาย ๆ ฝ่าย ปัญหาที่จะมีการผูกขาดเมล็ดพันธุ์ ปัญหาหนี้สินที่ประชาชนเผชิญตลอดมาจนเป็นมรดกตกทอด แต่ชุมชนก็ไม่หยุดความพยายามที่จะสร้างความมั่นคงทางอาหารให้ตนเอง พร้อมดูแลสุขภาพของคนอื่นไปด้วย

ในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา มีเรื่องที่ชุมชนต้องดิ้นรนพยายามดิ้นรนไม่ว่า การเงินชุมชน เบียดกุม ชุมชนพยายามจัดการการเงินด้วยตนเองพึ่งพาตนเองให้ได้ แต่ธนาคารแห่งประเทศไทยก็บอกว่าผิดกฎหมาย การเงินชุมชนเป็นนวัตกรรมที่ชุมชนพยายามดิ้นรนหาทางออก

หรือการจัดการสวัสดิการชุมชน การจัดการเงินออม สร้างธนาคารด้วยตนเอง มีการออมทรัพย์ เกิดกลุ่มสัจจะออมทรัพย์กว่า 5 พันแห่ง ไม่ต้องไปฝากกับแบงก์ให้ดอกผลเพื่อธุรกิจ แต่ชุมชนก็ดิ้นรน จนเกิดเป็นสวัสดิการชุมชน ที่จัดการเองได้ บริหารเองได้

นายไพโรจน์ กล่าวต่อว่า ในการพัฒนาระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ระดับประเทศ แต่ละคน เราต้องการทำแผนเราเองได้ไหม ชุมชนทำแผน แต่ตอนนี้การทำแผนมาจากข้างบน ความพยายามที่จะเสนอแผนการพัฒนาจากข้างล่าง เราสามารถเสนออนาคต การจัดการชะตาชีวิตของเราเอง อย่างเมืองอำนาจเจริญ เป็นเมืองธรรมเกษตร ลำหะเมนชัยควรจะเป็นอย่างไร ที่อื่น ๆ ควรเป็นอย่างไร ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดจัดทำแผนระดับชาติ สอดคล้องกับประชาชนใหม่ ประชาชนดิ้นรนมาตลอด 20 ปี ที่ผ่านมา

นายไพโรจน์ ย้ำว่า การดิ้นรนที่ผ่านมา จนเกิดคำว่า “ประชาชนมีสิทธิในการกำหนดอนาคตตนเองได้หรือไม่” แทนที่คนอื่นมากำหนดให้เดินตาม ชุมชนท้องถิ่นจัดการตัวเองในด้านทรัพยากร เศรษฐกิจ เกษตร ฯลฯ จนเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ เมื่อมีการจัดทำรัฐธรรมนูญปี 2540 ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญ 3 เรื่องใหญ่ 1) ชุมชน และ อบท.มีส่วนร่วมในการจัดการดูแลรักษาใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

เกิดขบวนการเสนอแก้ไขกฎหมาย เสนอให้ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างน้อย 4 เรื่อง ที่ดิน ต้องมีธนาคารที่ดิน เพื่อนำที่ดินจัดสรรให้คนไม่มี 2) ต้องมีภาษีที่ดินในอัตราก้าวหน้า เพื่อกระจายการถือครองให้ยุติธรรม 3) ให้มีโฉนดชุมชน โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ในเขตป่าของรัฐ อุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าให้ชุมชนดูแลรักษาป่า เรื่องน้ำ ชุมชนที่อยู่ตามลุ่มน้ำ ลำน้ำสาขาต่าง ๆ เราจะทำอะไร แบ่งกันอย่างไร มีการเสนอกฎหมายจังหวัดจัดการตนเอง ถ้าเป็นอย่างนั้นได้

สภาองค์กรชุมชน คือตัวแทนของชุมชนที่จะทำหน้าที่ปกป้องเสนอแนวทางของชุมชน มีส่วนร่วม ถ้าโครงการส่วนกลางมากระทบ ก็มีสิทธิที่จะปกป้อง เสนอความคิดเห็น ถ้าโรงงานน้ำตาลจะมากกระทบต่อชุมชนก็สามารถหักท้วงได้ ถ้ารัฐมีโครงการใด ๆ ชุมชนต้องมีส่วนร่วม ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง ดูแลจัดการทรัพยากรตนเองได้ ชุมชนมีบทบาท ชุมชนกลับมาสร้างพื้นที่ปฏิบัติการ

ปัญหาที่อีสานเผชิญต่าง ๆ ในรอบ 20 ปี ที่เราเสนอจัดการตนเอง ไม่ได้หายไปไหน แต่อยู่ในชีวิตจิตใจ อยู่ในความเชื่อของเรา เพราะนี่คือทางรอดของสังคมไทย การจัดการป่า การจัดสวัสดิการชุมชน และเรื่องอื่น ๆ ที่ภาคประชาชนทำมาจะนำพาสังคมไทยไปได้ในอนาคต อยู่ในความเชื่อของเรา แม้ใครจะมาครองอำนาจ ความเชื่อนี้ก็ยังอยู่ นอกจากเราจากละทิ้งความเชื่อนั้นเอง

“ปัญหามีคำตอบเดียว คือเราขอมีสิทธิมีส่วนในการกำหนดอนาคตตนเอง ชีวิตเราชีวิตลูกหลาน และสังคมไทยจะไปได้ เช่นนี้เท่านั้นจะเกิดการเปลี่ยนแปลง และเราเชื่อมั่นว่าเราจัดการดูแลตนเองได้จริง เราจึงจะเดินหน้าต่อไปได้” นายไพโรจน์ กล่าวในตอนท้าย

บทเรียน สมัชชาสภาพลเมืองอีสาน “ตุ้มโฮมฮักแพงแบ่งปัน อีสาน 1 เดียว”

บทเรียน สมัชชาสภาพลเมือง อีสาน “ตุ้มโฮมฮักแพงแบ่งปัน อีสานหนึ่งเดียว” เป็นการทบทวนหลังการปฏิบัติ (Retrospective) โดยใช้การสรุปทบทวน รายบุคคล และการอภิปรายกลุ่ม เพื่อประมวลสรุปผลการดำเนินงานที่จัดขึ้น ให้เป็นบทเรียนในการทำงานต่อไปในภายภาคหน้า

ซึ่งการออกแบบชุดคำถาม แบ่งคำถามออกเป็น 6 คำถามหลัก ประกอบด้วย 1) เหตุที่ได้เข้ามาเกี่ยวข้อง แรงจูงใจที่เข้ามาทำงาน 2) สมัชชาสภาพลเมือง อีสาน “ตุ้มโฮมฮักแพงแบ่งปัน อีสานหนึ่งเดียว” เกิดขึ้นเพราะอะไร 3) ความ สำเร็จที่คาดหวังคืออะไร 4) สิ่งที่เกิดขึ้นคืออะไร อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เกิดเช่นนั้น 5) ได้เรียนรู้รู้อะไรจากสิ่งที่เกิดขึ้น 6) มีข้อเสนอแนะอย่างไร และจากการสรุป

ทบทวนรายบุคคล และการอภิปรายกลุ่ม สามารถสรุปได้ดังนี้

1) สาเหตุที่ได้มาเกี่ยวข้อง/แรงจูงใจ

- เพราะเป็นแกนนำส่วนหนึ่งของภาคอีสานที่ต้องการให้พี่น้องประชาชนมีสำนึกพลเมือง
- รับผิดชอบด้วยจิตสำนึกและภารกิจ ตามฐานะบทบาทหน้าที่ในเครือข่ายขบวนการคัดรณรงค์ชุมชน
- มีจุดร่วมเริ่มตั้งแต่การตั้งโฮมเพื่อระดมการช่วยเหลือน้ำท่วมภาคกลางและกรุงเทพ ฯ เมื่อปี 2554 และจัดต่อเนื่องมาตลอด หมดเวียนกันเป็นเจ้าภาพจัดงานจากกลุ่มจังหวัดอีสานใต้ จนขยายสู่ทั้ง 20 จังหวัดในภาคอีสาน
- การจัดงานที่อำเภอลำทะเมนชัย เพราะพื้นที่มีความพร้อม และทางเจ้าภาพจังหวัดนครราชสีมาต้องการเปิดพื้นที่ให้เป็นที่ยู้งัก
- เกิดจากแรงจูงใจในการช่วยน้ำท่วม จนมีความผูกพันในหมู่องค์กรชุมชนที่มาช่วยงาน และเมื่อเกิดเหตุน้ำท่วมหลายจังหวัดในพื้นที่อีสานใต้ ในปี 2556 บางพื้นที่ต้องหว่านกล้าทำนาถึง 4 ครั้ง ในเมื่อช่วยที่อื่นได้ทำไมจะช่วยพี่น้องในพื้นที่อีสานใต้ไม่ได้ จึงมีการจัดการต่อเนื่องมา การรวบรวมพันธุ์ข้าวจากโคราช ไปไทเซเมร์ และบุรีรัมย์
- จากเจตนารมณ์ของสภาองค์กรชุมชน และยุทธศาสตร์อีสานหนึ่งเดียว เป็นแรงจูงใจให้เข้ามาร่วมกันทำงาน
- เป็นอุดมการณ์ต้องการเห็นความเป็นอีสานหนึ่งเดียว ช่วยเหลือเกื้อกูล ทำงานพัฒนาบ้านเมืองคนอีสาน
- เพราะเป็นแกนนำในพื้นที่ ต้องการมีส่วนร่วม ขยายเครือข่าย แสดงพลังพลเมืองที่มีอยู่

2) สมัชชาพลเมืองอีสาน “ตุ้มโฮมอักแพงแบ่งปัน อีสานหนึ่งเดียว เกิดขึ้นเพราะอะไร

- ความต่อเนื่องจากการระดมทุน/ข้าวปลาอาหาร ช่วยพี่น้องประชาชนที่ประสบกับภาวะน้ำท่วมใหญ่กรุงเทพฯ ฯ และปริมณฑล ปี 2554
- อีสานใต้ได้จัดกิจกรรมงานบุญ ฯ ในลักษณะนี้มาต่อเนื่องแล้ว 6 ปี โดยหมุนเวียนเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพ เมื่อรวมกันแล้วต้องการขยายผลให้เป็นกิจกรรมร่วมทั้ง 20 จังหวัด
- คณะทำงานสภาองค์กรชุมชนภาคอีสาน ปี 2560 มีแผนงานที่จะจัดงานสมัชชาพลเมือง ในปี 2560 แต่ไม่สามารถจัดได้ในปีนั้นจึงเลื่อนมาจัดในปี 2561
- เพราะความคิดที่จะเปลี่ยนความอ่อนแอแล้วไปสู่ความก้าวหน้าให้ทันกับสถานการณ์
- จากการคุยกันบ่อย ๆ จากวงเล็ก สู่วงใหญ่ ขยายมาสู่การรวมพลังภาคพลเมือง จากตำบล อำเภอ จังหวัด สู่ภาค

3) ความสำเร็จที่คาดหวังคืออะไร

- ได้ข้อเสนอนโยบายสาธารณะที่เกิดจากฐานชุมชนท้องถิ่น
- ข้อเสนอที่ได้จากฐานชุมชนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่ภาคปฏิบัติได้จริง อย่างน้อย 2 ส่วนคือ นโยบายสาธารณะที่เกิดจากฐานชุมชนถูกนำไปบรรจุเป็นนโยบายของรัฐบาล และส่วนหนึ่งชุมชนนำไปสู่ภาคปฏิบัติได้
- เกิดกองทุนกลางระดับภาคอีสาน ที่เป็นกองทุนตั้งต้นอย่างน้อย 200,000 บาท เพื่อขยายผลในปีต่อไป จนสามารถเป็นกองทุนช่วยเหลือพี่น้องที่ประสบภัยพิบัติได้

- ความเป็นเอกภาพและพลังของขบวนการชุมชนภาคอีสาน

- อยากเห็นพลังของแกนนำ อยากเห็นข้อเสนอร่วมแต่ละประเด็นของคนอีสาน 20 จังหวัดเพื่อย่อยทอด

4) สิ่งที่เกิดขึ้นคือ และสาเหตุที่ทำให้เกิด

- ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกิดจากฐานชุมชนท้องถิ่น จำนวน 6 ข้อ ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวเกิดจากปัญหาของชุมชนในภาคอีสาน นักวิชาการนำข้อมูลมาสังเคราะห์ แล้วนำมาประชาคมซ้ำในเวทีสมัชชาพลเมืองภาคอีสาน

- ได้ยื่นข้อเสนอเชิงนโยบาย ฯ ผ่านผู้แทนรัฐบาล เพราะ (1) เรามีผู้แทนสภาองค์กรชุมชนตำบลที่มีพลัง สามารถประสานงานกับกระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ (2) มีสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นองค์กรช่วยประสาน

- เห็นการแสดงออกถึงความเป็นวิถีอีสาน (ฮักแพงแบ่งปัน)

- ความร่วมมือ เป็นเรื่องสำคัญ กระบวนการคิด ยังไม่ตกผลึกอุดมการณ์ ความคาดหวังต่อเจ้าภาพสูง การจัดการตนเองขาดความสมดุล ต้องมีความเข้าใจในบริบทของพื้นที่

- เห็นความร่วมมือของแต่ละจังหวัด กำลังคนกำลังทรัพย์

สิ่งที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง

- เกิดกองทุนกลางระดับภาคอีสาน ที่ที่เกิดจากการร่วมทำบุญ ระดมข้าวเปลือก/เงิน รวมกันทั้ง 20 จังหวัดแล้วยอดเงิน จำนวน 150,000 บาท (ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ 50,000 บาท) สาเหตุที่ทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายคือ ข้อตกลงร่วมกันในการระดมทุน 20 จังหวัด ๆ หนึ่งละ 10,000 บาท ไม่เป็นไปตามข้อตกลง

- การเตรียมความพร้อมไม่สามารถอำนวยความสะดวกพี่น้อง แก่นนำ จังหวัดต่าง ๆ ที่ไปร่วมให้มีความพึงพอใจได้ เช่น อาหาร/น้ำดื่ม/ที่พัก/ห้องน้ำ เป็นต้น

- ที่ไม่เกิดคือธนาคารเมล็ดพันธุ์ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ สาเหตุที่ทำให้ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ คือ พันธุ์ข้าวละปนกันมาหลากหลายไม่สามารถคัดเป็น เมล็ดพันธุ์ได้

- กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมไม่เป็นไปตามเป้าที่กำหนด สาเหตุที่ทำให้ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ คือ ข้อตกลงร่วมกันในการเข้าร่วมกิจกรรม 20 จังหวัด ๗ ละ 70 คน ไม่เป็นไปตามข้อตกลง และพื้นที่เจ้าภาพระดมผู้เข้าร่วมไม่ได้ตามเป้า ที่กำหนด และการจัดกิจกรรมมี 2 วัน ทำให้กำกับควบคุมกลุ่มเป้าหมายได้ยาก

5. ได้เรียนรู้อะไรจากสิ่งที่เกิดขึ้น

- การบริหารจัดการยังไม่ตลกสัก เกิดข้อติดขัดบนเวที ถ้ามีการบริหารจัดการ การเตรียมการที่ดี ต้องมีการปรับกระบวนการ

- เป็นการเรียนรู้ร่วม ความร่วมมือ ได้เห็นศักยภาพของแต่ละจังหวัด ในการประสานงาน เห็นพลังความร่วมมือของคนในพื้นที่

- การเตรียมการไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด

- ขาดกระบวนการจัดตั้ง การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพี่น้องที่มา แสดงเจตนารมณ์ ที่จะมีส่วนร่วม

- สัมผัสกับตุ้มโฮม กระบวนการสัมผัสชามาค 20 จังหวัดมีกระบวนการ คนละแบบกับการจัดงานตุ้มโฮม

- การสื่อสารใช้การสื่อสารจากเวทีการพัฒนาศักยภาพผู้นำ ในเวที ระดับภาคไม่มีการลงไปจัดตั้งสื่อสารในระดับจังหวัด

- ปรากฏการณ์มีพี่น้องส่วนหนึ่งให้ความสนใจกับการจัดทำบันทึกความร่วมมือ ทำให้ไม่ให้ความสำคัญกับการระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย
- ขาดหลักคิดในการแลกเปลี่ยนเรื่องราวในต้นน้ำ
- ขาดการจัดตั้งทางความคิดตลอดทั้งปี ต้องมีกระบวนการมูฟเม้นท์จากเครื่องมือเศรษฐกิจฐานราก จัดให้ครบทุกจังหวัด
- มีการใช้วิธีการมอบใบประกาศเพื่อเป็นเครื่องมือในการชวนมาร่วมงาน
- ตั๋วโฮมมีเป้าหมายชัดเจน แต่สมาชิกพลเมืองขาดเป้าหมายที่ชัดเจน
- มีกลไกคณะทำงาน แต่ขาดการขับเคลื่อนแบบมีส่วนร่วม
- การทำข้อเสนอ ขาดกระบวนการในระดับพื้นที่
- มีความสำเร็จที่รัฐมนตรีรับข้อเสนอนโยบายและแปลงไปสู่การปฏิบัติในเชิงการสนับสนุนงบประมาณลงมาในพื้นที่ดำเนินการ
- การเชิญฝ่ายนโยบาย ขึ้นอยู่กับการให้น้ำหนักของภาคต่อเนื้อหาที่จะเสนอ ขึ้นอยู่กับข้อเสนอของชาวบ้าน
- แกนจังหวัดมีความเป็นเอกภาพในการจัดงาน แต่ขาดการเชื่อมลงสู่ข้างล่าง ที่ขาดการจัดตั้งเป็นอย่างมาก
- เรื่องคนที่เข้าร่วม มีท้องถิ่นมาเข้าร่วมเมื่อไม่มีการเอื้ออียู อีกวันหนึ่งพี่น้องก็กลับ
- การสร้างความเข้าใจข้างล่างน้อยมาก แกนนำขาดการสื่อสารลงพื้นที่

- เรื่องของสินค้าที่มาขาย ขายหมดอย่างรวดเร็ว ทำให้เด่นท้วาง
- การเตรียมพื้นที่ จัดวางไม่ลงตัว
- การจัดงานซ้อนกับงานบ้านพอเพียงที่ขอนแก่นและอุดร ฯ ทำให้ขาดผู้เข้าร่วมไปบางส่วน
- การจัดทำข้อเสนอ ที่วางเป้าว่าจะชักชวนภาคีเข้ามาร่วมระดมความคิด พัฒนาข้อเสนอไม่บรรลุเป้าหมาย เพราะขาดการสร้างกระบวนการจัดทำข้อเสนอ
- การดูแลต้อนรับที่พักอาหารการบริหารจัดการไม่ดี
- และใช้การพัฒนาผู้นำ ที่จะดำเนินการใน 3 ลักษณะกลุ่มจังหวัด
- สถานการณ์ผู้นำ ไม่ลงมือทำ กระบวนการจัดตั้งไม่ถึง ต้องหาเครื่องมือให้เขาเพิ่มเติม ต้องลงทุนในการพัฒนาผู้นำ ต้องเปลี่ยนวิธีการ

6) ข้อเสนอแนะ ถ้ามีการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปควรทำอย่างไร

- ควรทำให้เป็นงานเชิงวัฒนธรรม งานบุญ จังหวัดไหน??จะเป็นเจ้าภาพให้จังหวัดนั้นเป็นหลัก ทั้งการลงทุน/การบริหารจัดการทุกเรื่อง
- จังหวัดเจ้าภาพ ควรมีการจัดกิจกรรมประกาศวาระ หรือนโยบายของภาคประชาชนจังหวัดนั้น ๆ แล้วพี่น้องแกนนำอีก 19 จังหวัดไปร่วมเป็นสักขีพยาน
- นำเสนอนิทรรศการ หรือตลาดนัดชุมชน 20 จังหวัด
- บทบาทของภาค คือ (1) เสริมงานวิชาการ (2) สื่อ (3) ฯลฯ

- เรื่องอาหาร/อาหารว่าง ให้แต่ละจังหวัดจัดการตนเอง (ภาค) ควรสนับสนุนให้แต่ละจังหวัดจัดทำอาหาร/อาหารว่างมาสมทบ แบ่งปัน/แลกเปลี่ยน กับจังหวัดอื่น ๆ เป็นรายหัว ๆ ละ 30 บาท ส่วนที่เหลือจังหวัดนั้น ๆ เป็นผู้สมทบ (ไม่สนับสนุนครัวกลาง เป็นเรื่องของเจ้าภาพ)
- เรื่องที่พัก สำหรับพี่น้องต่างจังหวัดให้จัดการตนเอง (ภาค) ควรสนับสนุนค่าที่พักเพียงครั้งหนึ่ง (200 บาท/คน) ส่วนที่เหลือให้จังหวัด สมทบเอง
- ให้แต่ละจังหวัดบริหาร-จัดการงบประมาณเพื่อร่วมกิจกรรม งานตุ้มโฮม บุญใหญ่ไทอีสาน ตามศักยภาพของตนเอง แต่อย่างน้อยต้องมี ค่าใช้จ่ายสำหรับคนไปร่วมงานจำนวน 50 คน และเงินที่จะไปสมทบกองทุน ไม่ต่ำกว่าจังหวัดละ 10,000 บาท
- อย่าจัดให้ผู้ใหญ่มาต่อเนื่อง 2 วัน ควรวางให้ผู้ใหญ่มาวันที่ 2 งาน บุญวันที่ 1 และอย่าชวนรัฐมนตรีข้ามกระทรวง
- ทำอย่างไรให้เห็นว่าเป็นอุดมการณ์ของคนอีสาน ต้องมีจุดขาย การตุ้มโฮมเหมือนการลั่นฆ้อง เป็นจุดสตาร์ท ให้ทุกจังหวัดมีส่วนร่วมเอาของดี มาอวด นำเอาสิ่งที่แต่ละจังหวัดมาโชว์ ให้เห็นพัฒนาการ ความก้าวหน้า อยากให้เห็นความเชื่อมโยงการเปลี่ยนแปลงเป็นรูปธรรม
- ต่อไปให้มีตลาดเขียว ชุมชนเอาสินค้ามาขาย การบริหารจัดการ เรื่องคน การกระจายงานยังไม่ชัดเจน และงบประมาณ ควรมีการแบ่งสรรให้ แต่ละจังหวัดบริหารงาน อย่างเรื่องอาหาร ครัวกลาง ต้องมีการจัดการให้ชัดเจน
- การมีส่วนร่วมความเป็นเจ้าภาพร่วมไม่มี ทำอย่างไรให้เขาเป็น เจ้าภาพร่วม จัดแจ่งกันให้ชัด
- เราใช้โอกาสเปลือง ไม่ฉกฉวยโอกาสที่ รมว.ลงพื้นที่ ยังขาดทักษะ ความไม่เป็นมวย

- การสร้างความเป็นเจ้าภาพร่วม ไม่ใช่การบังคับมา สำนึกความเป็นเจ้าของทำอะไร ต้องมีจุดขาย สร้างแรงจูงใจ การทำเอ็มโอยู การมอบงบประมาณสนับสนุน ให้ผู้หลักผู้ใหญ่นั่งเป็นประธาน
- อีสานได้มีความเป็นเจ้าของร่วมจากการหลอมรวมกันมาหลายปี ต่อเนื่อง การทำแบบนี้ได้ต้องเจอปัญหาร่วมกัน การจัดงบประมาณ ให้เกิดความต่อเนื่อง ใช้วัฒนธรรม วิถีอีสาน เป็นการตักโหมเงินเจ้าของเอามาพัฒนาเจ้าของ
- การทำเป็นวาระที่ต้องถือปฏิบัติ ในเงื่อนไขการอนุมัติโครงการ ต้องเริ่มจากจังหวัด ใช้กระบวนการพัฒนาศักยภาพในการติดตามประเมิน เป็นเครื่องมือ
- ระหว่างกิจกรรมบุญกุ่มข้าวใหญ่ กับสมัชชาพลเมือง ยังไม่มีความลงตัวระหว่างงานบุญกับงานพัฒนาข้อเสนอ
- เราพลาดเรื่องการเตรียมงานกับพื้นที่น้อย การเตรียมคนมาเข้าร่วม น้อย งานหน้าต้องวางยุทธศาสตร์ให้ดี
- การคุยเตรียมการ ต้องคุยให้มากขึ้น การวางแผนงานตามมติสมัชชาบุญ กับงานสมัชชา กำหนดหนดลักษณะงานในแบบนี้ดีอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องจัดวางน้ำหนัก จังหวัดงานให้ดีขึ้น และควรให้มีการประชาสัมพันธ์ควรใช้เวทีทุกเวทีที่พี่น้องจัดกิจกรรมในการบอกแจ้งข่าว
- การบริหารจัดการ การไว้ใจ เกรงใจ การจัดการการเงินของคนในพื้นที่ ไม่ควรทำ เรื่องการจัดการงบประมาณ การวางกรอบการใช้เงิน ต้องมีความชัดเจนตั้งแต่ต้น
- ต้องมีวงเล็ก หาแนวทางปฏิบัติ แล้วลงไปทำ และกลับมาแลกเปลี่ยน เช่นเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก จะทำอะไร อย่างไร ใครทำอะไรบ้าง และก็ลงมือปฏิบัติ

● ครึ่งหน้าต้องวางระบบการบริหารการเงิน ออกแบบงบประมาณ ทั้งส่วนกลาง และระดับจังหวัดให้ดี ต้องมีการสื่อสารเรื่องการจัดงานตุ้มโฮมที่ จังหวัดมหาสารคาม อย่างต่อเนื่อง

● การจัดงานควรเริ่มต้นจากงานบุญ และมีระยะเวลาประมาณ 7 วัน 5 วันแรกเรื่องของงานบุญตุ้มโฮม 2 วันท้าย ค่อยเข้าสู่งานสมัชชาที่เป็นเรื่อง การระดมข้อเสนอเชิงนโยบาย เริ่มต้นจากการจัดตั้ง โดยใช้เครื่องมือเศรษฐกิจฐานราก 363 ตำบล ท้องเที่ยวชุมชน / เกษตรอินทรีย์ / แปรรูปตลาดชุมชน เริ่มจากงาน พัฒนาศักยภาพ สร้างแกนนำ 30 คน จากการอบรมของ ศปส.

